UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kristýna Černá

Předsmluvní odpovědnost v závazkových vztazích s mezinárodním prvkem

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Bříza LL.M., Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 2. června 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 203 747 znaků včetně mezer.

.....
Kristýna Černá

V Praze dne 2. června 2023

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu diplomové práce JUDr. Petru Břízovi LL.M., Ph.D. za vstřícný přístup a cenné rady, které pomohly zformovat finální podobu této práce. Dále bych chtěla poděkovat především své rodině, která mě během celého studia podporovala. Opomenout nesmím ani své přátele a kolegy z práce, jež mi byli během studia i psaní této práce oporou.

Obsah

Úvod **1**

1. Historický vývoj institutu předsmluvní odpovědnosti **3**

1.1. Římské právo 3

1.2. Pruské právo a zakotvení institutu culpa in contrahendo 3

1.3. Původní koncepce předsmluvní odpovědnosti 4

1.4. Následný vývoj 6

2. Vymezení institutu předsmluvní odpovědnosti v českém právním řádu **7**

2.1. Kontraktační proces 7

2.2. Zásada poctivosti a dobré víry 8

2.3. Předsmluvní odpovědnost 9

2.3.1 Jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít a odpovědnost za porušení informační povinnosti 10

2.3.2 Neuzavření smlouvy v rozporu s důvodným očekáváním druhé smluvní strany 16

2.3.3 Zneužití nebo prozrazení důvěrných informací 20

2.3.4 Způsobení neplatnosti právního jednání 21

3. Kolizní problematika culpa in contrahendo v českém právním řádu **22**

3.1. Závazkové vztahy s mezinárodním prvkem 22

3.2. Kvalifikační problém 23

3.2.1 Kvalifikace podle *lex fori* 24

3.2.2 Smluvní kvalifikace 26

3.2.3 Kvalifikace podle *lex causae* 26

3.2.4 Stupňová kvalifikace 26

3.2.5 Autonomní kvalifikace 26

3.2.6 Kvalifikace *ad hoc* 27

3.3. Kolizní úprava v nařízení Řím II 27

3.3.1 Předpoklady a podmínky aplikace nařízení Řím II 27

3.3.2 Pojem předsmluvní odpovědnosti ve světle nařízení Řím II 28
3.3.3 Určení rozhodného práva 29
3.3.3.1. Volba práva 30
3.3.3.2. Navázání na právo použitelné pro smlouvu 30
3.3.3.3. Náhradní možnosti navázání 32
3.3.3.4. Působnost rozhodného práva a princip univerzality 34
3.4. Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti v Zákoně o mezinárodním právu soukromém 35
4. Předsmluvní odpovědnost a související kolizní problematika ve vybraných zahraničních právních řádech 37
4.1. Německo 37
4.1.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti 37
4.1.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti 40
4.2. Spojené království 41
4.2.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti 41
4.2.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti 44
4.3. Spojené státy americké 46
4.3.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti 46
4.3.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti 49
4.3.2.1. Promissory estoppel jako smluvní institut 51
4.3.2.2. Promissory estoppel jako civilní delikt 52
4.4. Ukrajina 53
4.4.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti 53
4.4.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti 55
5. Předsmluvní odpovědnost z pohledu Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží 57
5.1. Působnost CISG 57
5.2. Výklad CISG a její aplikace na otázky předsmluvní odpovědnosti 59

5.2.1 Předsmluvní odpovědnost jako vnitřní mezera CISG 60
5.2.2 Předsmluvní odpovědnost jako vnější mezera CISG 63
5.2.3 Názor autorky na postavení předsmluvní odpovědnosti v rámci CISG 65
6. Předsmluvní odpovědnost v praxi *lex mercatoria* 68
6.1. Principy UNIDROIT 68
6.1.1 Působnost Principů UNIDROIT a jejich základní zásady 69
6.1.2 Předsmluvní odpovědnost ve světle Principů UNIDROIT 70
6.2. Principy evropského smluvního práva 71
6.2.1 Působnost PECL a jejich základní zásady 71
6.2.2 Předsmluvní odpovědnost ve světle PECL 72
6.3. Návrh společného referenčního rámce 74
6.3.1 Základní zásady a pojetí předsmluvní odpovědnosti 74
Závěr 76
Seznam zkratek 78
Seznam použitých zdrojů 80
1. Seznam použité literatury 80
2. Seznam použitých internetových zdrojů 83
3. Seznam použitých právních předpisů 86
4. Seznam použitých právně nezávazných dokumentů 87
5. Seznam použité judikatury 87
6. Seznam ostatních zdrojů 89
Předsmluvní odpovědnost v závazkových vztazích s mezinárodním prvkem 90
Abstrakt 90
Precontractual liability in obligations with an international element 92
Abstract 92

Úvod

Předsmluvní odpovědnost je nedílnou součástí kontraktačního procesu na vnitrostátní i mezinárodní úrovni. Vývoj institutu je v posledních letech velmi dynamický, a proto se problematice postupně dostává větší pozornosti, a to jak ze strany teoretiků, tak ze strany osob aplikujících právo. I přes četné snahy o unifikaci úpravy tohoto institutu na mezinárodní úrovni stále existují otázky, na něž není jasná odpověď. Zdrojem nejasností zakotvení culpa in contrahendo v mezinárodních instrumentech je především rozdílnost v pojímání této doktríny v rámci jednotlivých právních řádů.

Cílem práce je analyzovat nejen české pojetí předsmluvní odpovědnosti, ale především pojetí institutu a související kolizí problematiky ve vybraných zahraničních právních řádech. Vzájemnou komparací zahraničních vnitrostátních úprav poukáži na rozdíly pojímání culpa in contrahendo a na související problematičnost tohoto institutu na mezinárodní úrovni. Zároveň se budu věnovat i mezinárodním unifikačním instrumentům, jejichž důležitost je v dnešním globalizovaném světě, postaveném na mezinárodním obchodě a souvisejících přeshraničních smlouvách, nezpochybnitelná.

Práce je rozdělena do šesti kapitol. Na úvod navazuje historický exkurz ke kořenům zásady dobré víry a předsmluvní odpovědnosti, v rámci něhož popisuji nejen prvopočátky v římském právu, ale také samotný vznik institutu v podobě, jak ho známe dnes. Ač je Jheringovo pojetí culpa in contrahendo již více jak 160 let staré, podstata tohoto institutu zůstává stále stejná.

Druhá kapitola je věnována české právní úpravě předsmluvní odpovědnosti. V rámci této části práce popíši aktuální právní úpravu obsaženou v OZ. Zároveň analyzuji její problémové aspekty, a to jak za pomoci odborné literatury a komentářů, tak na základě relevantní judikatury. Rozeberu samozřejmě i jednotlivé skutkové podstaty culpa in contrahendo, abych posléze mohla české pojetí srovnat s pojetím zahraničních právních řádů i mezinárodních smluv a nezávazných instrumentů.

Na analýzu pojímání předsmluvní odpovědnosti v rámci OZ naváži popisem kolizní úpravy culpa in contrahendo v České republice. Pozornost je věnována především nařízení Řím II, jež upravuje dominantní část kolizní problematiky v této oblasti, ale zmíním také ZMPS. V rámci popisu úprav analyzuji problematické aspekty určování rozhodného práva podle nařízení Řím II, především ve vztahu k problematice určování rozhodného práva dle akcesorického navázání na právo použitelné pro smlouvu (čl. 12 odst. 1 nařízení Řím II). Kapitola obsahuje i rozbor pojmu

závazkových vztahů s mezinárodním prvkem a definici kvalifikačního problému, včetně rozboru nejvýznamnějších kvalifikačních metod.

Čtvrtá kapitola následně rozebere pojímání předsmluvní odpovědnosti a související kolizní problematiky ve vybraných zahraničních právních řádech. Cílem kapitoly je představit rozličná pojetí institutu culpa in contrahendo a související kolizí úpravy, a to na základě komparace čtyř vybraných právních řádů. Přístupy jednotlivých právních řádů porovnám nejen navzájem, ale doplním i srovnání s českou právní úpravou. Ke komparativní analýze jsem vybrala čtyři rozličné právní řády, které dle mého názoru vhodně demonstrují různé přístupy, jež se ve světě při zakotvení předsmluvní odpovědnosti uplatňují. Německo, jakožto místo zrodu samotné koncepce předsmluvní odpovědnosti, bylo jasným adeptem na první místo v této kapitole. Nemohou chybět ani zástupci common law, kterými jsou Spojené království a Spojené státy americké. V závěru kapitoly se věnuji analýze právního řádu Ukrajiny.

V páté kapitole je věnována pozornost Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která hraje při hmotněprávní úpravě mezinárodních kupních smluv esenciální roli. Po popisu působnosti tohoto instrumentu následuje deskripce problematiky vnitřních a vnějších mezer CISG, jejíž vyřešení je nezbytné pro možnost určení, zdali spadá culpa in contrahendo do předmětu úpravy CISG či nikoliv. V rámci detailního rozboru argumentů pro zahrnutí či nezahrnutí předsmluvní odpovědnosti do působnosti CISG porovnám argumenty obou stran a zároveň úskalí, jež jednotlivá řešení nabízí. Ač na otázku aplikace CISG na předsmluvní odpovědnost neexistuje jednoznačná odpověď, pokusím se v závěru kapitoly nabídnout své řešení situace, jež opřu o kritický rozbor sesbíraných argumentů.

Poslední kapitola práce se zaobírá praxí *lex mercatoria*. Popíšu v ní přístupy nezávazných mezinárodních dokumentů k úpravě zásady dobré víry a culpa in contrahendo. Postupně shrnu úpravu obsaženou v Principech UNIDROIT, PECL a DCFR a vzájemně je porovnám.

Závěrem práce zrekapituluji problematiku rozebranou v jednotlivých kapitolách a posoudím míru rozdílů mezi jednotlivými právními řády a případné negativní dopady těchto rozdílů na mezinárodní obchod. Zmíním také otázku potřeby unifikace, jakožto prostředku k odstranění bariér obchodního styku mezi jednotlivými státy.

1. Historický vývoj institutu předsmluvní odpovědnosti

1.1. Římské právo

Počátky institutu předsmluvní odpovědnosti sahají až do dob starověkého Říma. Nutno konstatovat, že se jedná o základy přirozenoprávní a jednotlivé instituty byly pro předsmluvní jednání používány na základě extenzivní aplikace a analogie. Najdeme však dvě výjimky, kde římské právo zakotvilo institut, jež se dá považovat za první uplatnění předsmluvní odpovědnosti: prodej *res extra commercium* a prodej neexistující pozůstalosti. V obou případech římské právo naznačovalo, že neplatnost takových dohod neznamená vyloučení existence odpovědnosti.[1]

V rámci analýzy římského práva z pohledu vývoje předsmluvní odpovědnosti však bude stěžejním institutem dobrá víra (*bona fides*). K dobré víře přihlížel *praetor peregrinus* při svém rozhodování, byla podkladem *actiones bonae fidei* (žalob v dobré víře) a stejně jako dnes byla nezbytným předpokladem vydržení.[2]

Bona fides byla jedním ze základů římského práva a pravděpodobně je starší než právo samo. Její podstatou je *fides* (původně označení pro římskou bohyni věrnosti), neboli poctivost a mravní povinnost každého člověka splnit závazek. Zároveň je nutno zmínit, že *fides* byla prvně věrností ve smyslu archaického římského práva, tedy norem velmi formalizovaných a byla nejen normou, ale i náboženskými představami. Její porušení totiž mělo za následek narušení smíru s bohy (*pax deorum*) a vzbuzení jejich hněvu, což vyvolávalo dva právní důsledky: právní odpovědnost a zároveň nutnost usmíření. Později byla *fides* chápána také jako vázanost prohlášením smluvní strany a měla již konkrétní právní obsah. Být věrný a dodržovat dané slovo patřilo k životním principům Římanů. [3]

1.2. Pruské právo a zakotvení institutu culpa in contrahendo

Prvním právním předpisem, který výslovně zakotvil institut předsmluvní odpovědnosti, byl Pruský zemský zákoník z roku 1794, který stanovil následující: *„Rozsah, ve kterém se odpovídá při plnění smlouvy, se uplatní i v případě, kdy některá ze smluvních stran zanedbá svoje povinnosti*

---

[1] KUCHER, Alyona N. *Pre-Contractual Liability: Protecting The Rights Of The Parties Engaged In Negotiations* [online]. 2004, 42 [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://www.law.nyu.edu/sites/default/files/upload_documents/Kucher-paper.pdf.

[2] SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-334-6. (s. 48, 111, 256).

[3] SKŘEJPEK, Michal a Petr BĚLOVSKÝ. *Bona fides*. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-85889-33-1. (s. 7-11).

při uzavírání smlouvy."[4] Předmětné ustanovení Pruského zemského zákoníku představovalo zlomový moment ve vývoji institutu. První pozitivní zachycení předsmluvní odpovědnosti se navíc příliš nelišilo od pojetí, ke kterému dospěl o 67 let později Rudolf von Jhering.[5]

1.3. Původní koncepce předsmluvní odpovědnosti

Německý právník a profesor Rudolf von Jhering, který je považován za otce institutu předsmluvní odpovědnosti, přinesl svým přístupem přelomový pohled na právo jako takové.[6] Ve své práci *Der Zweck im Recht* vymezuje, že právo není něčím nadpozemským, co musíme pouze pilně studovat a bezhlavě dodržovat. Právo má dle Jheringa svůj účel, a proto jediným způsobem, jak mu správně porozumět, je vykládat jej s ohledem na dotčené zájmy. Touto tezí se výrazně odlišil od přirozenoprávního pojetí, které v jeho době převažovalo, a přiklonil se na stranu pozitivněprávního pojetí, jež převládá v dnešní době.[7]

Institut culpa in contrahendo Jhering rozebral ve své práci s názvem *„Culpa in contrahendo, oder Schadensersatz bei nichtigen oder nicht zur Perfektion gelangten Verträgen"* publikované v roce 1861. Jhering koncipoval doktrínu předsmluvní odpovědnosti tak, aby pokrývala náhradu škody v případech, u nichž nebyla náhrada škody adekvátně řešena obecným právem (*Gemeines Recht*).[8] Dovodil, že strana, která svým zaviněným jednáním zabrání uzavření smlouvy nebo způsobí její neplatnost, by měla být odpovědná za škodu, kterou v důsledku takového jednání utrpěla druhá strana, jež se spoléhala na uzavření a platnost připravované smlouvy.[9]

Jheringova aplikace doktríny předsmluvní odpovědnosti se ve své podstatě tolik neliší od dnešního kontinentálního pojetí předsmluvní odpovědnosti. Jhering aplikoval institut na situace, kdy strana učiní nabídku, aniž by ji myslela vážně, či na situace, kdy strana věděla nebo měla vědět o existující nemožnosti uzavření a plnění smlouvy.[10] V takovém případě tato nepoctivě jednající

---

[4] V německém originále: *„Was wegen des bey Erfüllung des Vertrages zu vertretended Grades des Schuld Rechtens ist, gilt auch auf den Fall, wenn einer der Contrahenten bey Abschließung de Vertrags die ihm obliegenden Pflichten vernachläßigt hat."*

[5] HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost: culpa in contrahendo*. Praha: Auditorium, 2009. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-903786-9-8. (s. 22).

[6] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 20.

[7] MIRMINA, Steven A. A comparative survey of culpa in contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as application in American law. *Connecticut Journal of International Law* [online]. 1992-1993(Vol. 8), 33 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: https://heinonline-org.ezproxy.is.cuni.cz/HOL/Page?handle=hein.journals/conjil8&id=83&collection=usjournals&index= (s. 79).

[8] MIRMINA, *op. cit.*, s. 81.

[9] MIRMINA, *op. cit.*, s. 79.

[10] KUCHER, *op. cit.*, s. 11.

strana hradí poškozené straně vzniklou škodu. Rozsah náhrady škody omezil Jhering ve své doktríně pouze na škodu negativní (*negatives Interesse*).[11]

Pro správné pochopení Jheringových závěrů je nutné správně rozumět i používané terminologii. Jhering pracoval s pojmem *„offerte“*, který měl širší význam, než pojem nabídky (*offer*). Pojem *„offerte“* v Jheringově pojetí znamenal pozvání k vyjednávání.[12]

Na základě navazujícího hlubšího zkoumání tedy nakonec Jhering dovodil existenci odpovědnosti i v případě neexistence smlouvy a vytvořil tak závazek z kvazikontraktu. Díky vzájemné podobnosti bylo na tento institut možné aplikovat stejné žaloby jako na smluvní závazky a docílit tak náhrady škody.[13]

Jheringova konstrukce pojmu culpa in contrahendo byla postavena na některých institutech římského práva, a to zejména na Aquiliánské žalobě (žalobě z protiprávního způsobení škody), *actio empti* (žalobě z koupě), *actio venditi* (žalobě z prodeje) a reivindikační žalobě (tedy žalobě na vydání věci). Jhering tvrdil, že všechny výše zmíněné římské žaloby podporují možnost vzniku odpovědnosti i v případě neexistence smlouvy.[14]

S postupným vývojem obchodu a právní vědy se vyskytlo mnoho názorů na další rozšíření institutu předsmluvní odpovědnosti. Za velmi důležitý pokládám přínos francouzského juristy Raymonda Saleillese, který na počátku 20. století navrhl, aby se na celý předsmluvní proces vztahovala zásada poctivého jednání (*„fair conduct“*) neboli dobré víry (*„good faith“*) a odpovědnost vyplývající z nedodržení této zásady. Saleilles dovodil, že od okamžiku, kdy strany zahájí jednání o smlouvě, mezi nimi vzniká zvláštní vztah, který vyžaduje vzájemnou férovost stran. Takový obecný předpoklad férovosti je nutno právně chránit, neboť zaručuje správný vývoj obchodních jednání. [15]

Jak posléze uvidíme v jednotlivých kapitolách, kontinentální právní řády se dále drží postulátu Raymonda Saleillese a chrání dobrou víru již v předsmluvní fázi. Oproti tomu právní řády common law, jež nebyly historicky zasaženy odkazem římského práva a do velké míry ani Jheringovou konstrukcí culpa in contrahendo, Saleillesův přístup nesdílí.

---

[11] MIRMINA, *op. cit.*, s. 83.
[12] MIRMINA, *op. cit.*, s. 82.
[13] Tamtéž.
[14] Tamtéž.
[15] KUCHER, *op. cit.*, s. 13-14.

1.4. Následný vývoj

První významný případ aplikace institutu culpa in contrahendo pochází z roku 1909, kdy německý Říšský soud (*Reichsgericht*) odmítl předsmluvní odpovědnost aplikovat. Svůj postup zdůvodnil tvrzením, že odpovědnost může být dovozena pouze na základě žaloby z deliktního jednání. Použití deliktní škody je přitom v předsmluvním procesu velmi obtížné, neboť žaloba na náhradu takové deliktní škody by musela spočívat v porušení dobrých mravů (například pokud strana deklaruje připravenost uzavřít smlouvu, avšak její úmysl je opačný).[16]

K významnému obratu však došlo již v roce 1911, kdy Říšský soud rozhodoval o náhradě škody zákazníkovi obchodu, na kterého v obchodě z důvodu nedbalosti personálu spadla role linolea a zranila jej.[17] Zákazník posléze žaloval vlastníka obchodu z titulu náhrady škody. Říšský soud vytvořil nad rámec aplikace deliktní odpovědnosti konstrukci kvazikontraktu, který mezi zákazníkem a vlastníkem obchodu vznikl v momentě, kdy zákazník do obchodu vstoupil, čímž umožnil aplikaci předsmluvní odpovědnosti. Další milníky právního vývoje předsmluvní odpovědnosti pak následovaly v 50. a 60. letech 20. století, kdy se prosadila větší ochrana poškozené strany. Následně došlo k postupnému uzákonění institutu v jednotlivých evropských jurisdikcích a k jeho vymezení v podobě, v jaké ho známe dnes.[18]

[16] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 24.
[17] Rozhodnutí Říšského soudu ze dne 7. prosince 1911, sp. zn. RGZ 78/239.
[18] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 24-25.

2. Vymezení institutu předsmluvní odpovědnosti v českém právním řádu

Česká občanskoprávní úprava je tradičně založena na principu autonomie vůle[19] stran, z něhož vyplývá svoboda smluvních stran vést jednání o smlouvě, rozhodnout se, s kým smlouvu uzavřou, jaký bude její obsah (v rámci omezení vyplývajících ze zákona) a zdali takovou smlouvu vůbec uzavřou. Nikdo nemůže být nucen uzavřít smlouvu proti své vůli. Omezení principu autonomie vůle je nutné vykládat restriktivně, což platí i pro institut předsmluvní odpovědnosti, kterému se budu níže v kapitole věnovat.[20]

2.1. Kontraktační proces

Kontraktační proces, tak jak je vymezen v části čtvrté, Hlavě I, dílu 2 OZ, má několik navazujících stádií. Prvním stádiem je návrh na uzavření smlouvy neboli nabídka (oferta), která je upravena v ustanovení § 1731 a násl. OZ. Nabídka je jednostranným právním jednáním, které splňuje obsahové náležitosti stanovené v ustanovení § 1732 OZ (s negativním vymezením v § 1733 OZ). Z oferty musí být zřejmé, že ten, kdo ji činí – navrhovatel (oferent), má úmysl uzavřít s adresátem tohoto projevu určitou smlouvu (ať již určitý smluvní typ nebo smlouvu inominátní) (§ 1731 OZ).

Ke vzniku smluvního vztahu je následně nutné, aby byla nabídka adresátem (oblátem) přijata. Oblát musí s takovou nabídkou včas udělit souhlas. Přijetí nabídky je právním jednáním, ze kterého musí být pro oferenta pochopitelné, že příjemce chce být obsahem jeho nabídky vázán.[21] Projev vůle může být výslovný i konkludentní. Za konkludentní udělení souhlasu se typicky považuje kývnutí hlavou, podání ruky, vyplacení kupní ceny[22] či započetí plnění smlouvy.[23] Mlčení nebo nečinnost však samy o sobě přijetím nejsou (§ 1740 odst. 1 OZ). Projev vůle adresáta obsahující dodatky, výhrady nebo jiné změny se v souladu s ustanovením § 1740 odst. 2 OZ považuje za novou nabídku (protinávrh).

---

[19] Autonomie vůle je stěžejní zásadou soukromého práva, jejíž ústavní základ najdeme v čl. 2 odst. 3 LZPS (zásada legální licence). V OZ pak s touto zásadou úzce souvisí § 1 odst. 2.

[20] PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-747-7.

[21] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*

[22] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2014, sp. zn. 25 Cdo 1206/2014.

[23] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. února 2012, sp. zn. 23 Cdo 2613/2010.

Smlouva může vzniknout několika způsoby. Pokud vzniká v souladu s ustanovením § 1745 OZ přijetím nabídky, pak je smlouva uzavřena okamžikem, kdy přijetí nabídky nabývá účinnosti. Pro určení tohoto okamžiku se užije obecná právní úprava zakotvená v ustanovení § 570 OZ.[24] Ustanovení § 1725 OZ dále dodává, že smlouva je uzavřena okamžikem, kdy si strany ujednaly její obsah. Ačkoliv se ustanovení § 1725 a § 1745 OZ zdají na první pohled konfliktní, ustanovení § 1725 OZ má širší působnost. Způsob uzavření smlouvy formou oferta – akceptace je totiž pouze jedním ze způsobů uzavření smlouvy (viz například § 1770 a násl. OZ).[25] Zákon může pojit okamžik uzavření smlouvy i s jiným momentem, než je okamžik ujednání obsahu. Pro účely zkoumání otázky předsmluvní odpovědnosti je pak možné v souladu s judikaturou ujednání obsahu smlouvy považovat pouze za fázi kontraktačního procesu.[26]

2.2. Zásada poctivosti a dobré víry

Tradiční občanské zákoníky států kontinentálního právního systému standardně spojují výkon subjektivních práv a plnění právních povinností s kritériem čestnosti a absence zlé vůle či podvodného úmyslu. Různé právní řády používají pro vyjádření požadavku poctivého jednání rozlišnou terminologii. BGB v ustanovení § 242 mluví o *„Treu und Glauben“,* italské právo používá pojem *„buona fede“* a soukromé kodifikace jako Principy evropského smluvního práva či Principy UNIDROIT hovoří o *„good faith and fair dealing“.*[27] Kritérium poctivosti při (právním) jednání odpovídá zásadě čestného žití *(honeste vivere)*, která byla chápána jako jeden ze základních příkazů práva již v justiniánském kodexu a která spolu se zásadou dobré víry provází právní systémy již od samého počátku.[28]

Zásada poctivosti je v českém právním řádu upravena hned v části první kodexu, a to v ustanovení § 6 OZ. Ustanovení v odst. 1 zakotvuje povinnost každého jednat v právním styku poctivě. Poctivost, jakožto eticko-sociální měřítko správného chování, je obsahově širokým a neurčitým pojmem. K obsahu pojmu „poctivost“ se vyjádřil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. února 2019, sp. zn. 21 Cdo 3722/2017 takto: *„Poctivost vyjadřuje určitý standard chování v právních vztazích vyžadující čestnost, otevřenost a povinnost brát ohledy na zájmy druhé*

[24] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit*.
[25] Tamtéž.
[26] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 25 Cdo 462/2018.
[27] NOVÝ, Zdeněk. Princip „poctivosti“ dle Draft Common Frame of Reference jako inspirace pro výklad § 6 odst. 1 návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20 č. 2, s. 46-54. ISSN 1210-6410.
[28] Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

strany.“ Popsané standardy však musí být vždy posuzovány s ohledem na okolnosti konkrétního případu.

Druhý odstavec ustanovení § 6 zakotvuje zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest*, která zakazuje, aby někdo těžil ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu. Těžit je dle zákona zakázáno i z protiprávního stavu, který dotyčný vyvolal nebo nad kterým má kontrolu. Odst. 2 tedy doplňuje a koriguje zásadu poctivosti stanovenou v prvním odstavci § 6 OZ.[29]

Princip poctivosti je aplikovatelný na všechna ustanovení OZ a vzhledem ke kogentní povaze ustanovení § 6 OZ nelze za žádných okolností vyloučit obecnou povinnost jednat poctivě. Jakékoliv vyloučení aplikace ustanovení § 6 OZ je v rozporu s dobrými mravy, a tudíž je stiženo absolutní neplatností (§ 588 OZ). Princip však najde své uplatnění i za hranicemi občanského zákoníku, a to v celém právu občanském, jakož i v právu procesním a veřejném. Mezi jeho hlavní funkce patří funkce interpretační, konkretizační a korektivní.[30]

Na princip poctivosti následně navazuje úprava obsažená v ustanovení § 7 OZ, podle které se má za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře. Ustanovení tak zakotvuje vyvratitelnou právní domněnku poctivosti a dobré víry. Pojmu „dobrá víra“ a jeho vývoji jsem se již věnovala v 1. kapitole své práce, avšak považuji za vhodné doplnit i dnešní pojetí tohoto neurčitého právního pojmu. Rozhodovací praxe soudů je ustálená v závěru, že *„dobrá víra je – obecně vzato – vnitřní přesvědčení určité osoby, že nejedná protiprávně. Jde tedy o psychický stav, o vnitřní přesvědčení subjektu, které samo o sobě nemůže být předmětem dokazování“*.[31]

Princip poctivosti a navazující vyvratitelná domněnka se v kontraktačním procesu (jak je popsán výše) promítají především v institutu předsmluvní odpovědnosti, jehož úpravu v současném OZ rozeberu v následující podkapitole.

2.3. Předsmluvní odpovědnost

Předsmluvní odpovědnost je upravena v části čtvrté, Hlavě I, dílu 2 občanského zákoníku. Podle M. Hulmáka (souhlasí i Bříza a Pavelka)[32] můžeme v obecné rovině podle občanského zákoníku rozlišit celkem pět základních skutkových podstat, které zakládají předsmluvní odpovědnost: (i) jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít (§ 1728 odst. 1 OZ), (ii)

[29] LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-852-8.
[30] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op cit.*
[31] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 31 Cdo 3177/2005.
[32] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*

porušení informační povinnosti (§ 1728 odst. 2 OZ), (iii) neuzavření smlouvy v rozporu s důvodným očekáváním druhé smluvní strany (§ 1729 OZ), (iv) zneužití nebo prozrazení důvěrných informací (§ 1730 OZ) a (v) způsobení neplatnosti právního jednání (§ 579 OZ).[33]

2.3.1 Jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít a odpovědnost za porušení informační povinnosti

Základním ustanovením právní úpravy předsmluvní odpovědnosti je § 1728 odst. 1 OZ, který stanoví, že každý může vést jednání o smlouvě svobodně a neodpovídá za to, že ji neuzavře, ledaže jednání o smlouvě zahájí nebo v takovém jednání pokračuje, aniž má úmysl smlouvu uzavřít. Zde je tedy zakotveno omezení zásady autonomie vůle, a to v zájmu ochrany výše popsaného principu dobré víry (§ 6 OZ). Odpovědnost za jednání o uzavření smlouvy bez úmyslu ji uzavřít vzniká v okamžiku, kdy dotčený subjekt (již) ví, že smlouvu neuzavře, a přesto o ní stále jedná. Jedná se tedy o situace, kdy absentuje u jednající osoby dobrá víra a deliktem je v tomto případě uvedení druhé smluvní strany v omyl. Ke vzniku odpovědnost zákon vyžaduje zavinění ve formě úmyslu. V praxi bude však velmi obtížné prokázat, že strana jednala s nepoctivým úmyslem smlouvu neuzavřít. Úmysl je vnitřní stav mysli jednající osoby, který není pro vnější okolí prokazatelný, pokud jej osoba sama nepřizná. Na rozdíl od výše popsaného však ustanovení nedopadá na situace, kdy osoba jedná v dobré víře a kdy dopředu neví, zda smlouvu nakonec uzavře či nikoliv, neboť taková nevědomost je běžnou součástí kontraktačního procesu. [34]

Osobně považuji koncepci § 1728 odst. 1 OZ za poněkud problematickou. Prokázání absence dobré víry (potažmo prokázání nepoctivého úmyslu) jednající strany bude v některých případech téměř nemožné, neboť, jak již bylo naznačeno výše, vnitřní stav mysli jednající osoby je pro vnější okolí těžko seznatelný, pokud není projeven navenek. Zároveň považuji za vhodné vyzdvihnout, že hranice mezi poctivým a nepoctivým jednáním není jednoznačná a bude vždy ovlivněna okolnostmi daného případu. Hulmák v tomto ohledu dodává, že nepoctivým jednáním není například *„jednání, kdy strana s úmyslem uzavřít smlouvu určitého obsahu zvolí při jednání taktiku, kdy neodhalí plně svou skutečnou vůli“.*[35] Hranice mezi poctivým a nepoctivým jednáním tak není jednoznačná a může být zkreslena rozporem stavu mysli a navenek projeveného jednání strany.

---

[33] HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054).* Komentář. 1. Praha: C. H. Beck, 2014. 334 s. ISBN 978-80-7400-535-0.
[34] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op.cit.*
[35] HULMÁK (2014), *op. cit.,* s. 49.

Odpovědnost za porušení informační povinnosti je následně upravena v druhém odstavci § 1728 OZ. Toto ustanovení ukládá obecnou informační povinnost při jednání o smlouvě. Jednáním o uzavření smlouvy se v kontextu tohoto ustanovení rozumí jakákoliv komunikace mezi smluvními stranami vztahující se ke sjednávání smlouvy. Informační povinnost je během kontraktačního procesu vzájemná a jejím obsahem je sdělení všech právních i skutkových okolností, o nichž strany vědí nebo vědět musejí tak, aby se každá ze stran mohla přesvědčit o možnosti uzavřít platnou smlouvu a aby byl každé ze stran zřejmý její zájem smlouvu uzavřít. Informační povinnost je jedním z projevů zásady poctivosti (§ 6 OZ). Dle Nového můžeme pod pojem poctivosti *„podřadit povinnost stran kooperovat, aby byl naplněn účel smlouvy, dodržování standardu poctivého chování, dodržování standardu chování, které lze považovat za rozumné s ohledem na zájmy druhé strany“*.[36]

Obsahem informační povinnosti jsou právní a skutkové okolnosti relevantní pro informované rozhodnutí o uzavření předmětné smlouvy. Povinnost se vztahuje nejen k informacím, o nichž smluvní strana ví (tedy ke znalosti subjektivní), nýbrž i k okolnostem, o nichž musela vědět (tedy ke znalosti objektivní). Objektivní znalost je posuzována standardem průměrně rozumné osoby v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 OZ.[37] Dle jazykového znění ustanovení však u objektivní znalosti nestačí možnost či pravděpodobnost („mohl vědět“), nýbrž je nutná jistota v právním významu. Povaha informace není pro posouzení relevantní. Může jít o informace běžné, informace vyplývající ze zvláštních znalostí či informace koupené (např. znalecký posudek).[38]

Informační povinnost ale není neomezená. Strany se nemusí informovat nad rámec výše popsaného a zároveň se dle Břízy a Pavelky nemusí informovat ani o skutečnostech, o nichž druhá strana ví či vědět musí, neboť jsou veřejně dostupné, případně zjistitelné z veřejných seznamů (§ 980 OZ).[39] Předmětem informační povinnosti dále nejsou ani informace o výhodnosti smlouvy a povinnost by neměla zasahovat ani do informací tvořících obchodní tajemství ve smyslu ustanovení § 504 OZ. Z informační povinnosti naopak podle Břízy a Pavelky není vyloučena informace, jejíž získání by bylo nákladné nebo tvoří zvláštní majetkovou hodnotu. Je-li taková informace pro kontraktační proces relevantní, bude nutné ji sdělit, ač pouze v míře nezbytné šetřící majetkovou hodnotu souboru, který informaci obsahuje.[40] S tím však nesouhlasí Hulmák, podle

[36] NOVÝ, *op. cit.*
[37] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[38] HULMÁK (2014), *op. cit,* s. 50.
[39] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[40] Tamtéž.

kterého by uložení informační povinnosti v těchto případech ve své podstatě odrazovalo od získávání těchto informací, neboť pokud by informace nemohly být ekonomicky využity, byly by náklady na jejich získání vynaloženy zbytečně.[41] Nad rámec výše popsaného má zároveň každá smluvní strana základní povinnost zjistit si podle konkrétních okolností odpovídající míru objektivních informací o relevantních okolnostech.[42] Takové povinnosti není osoba zbavena ani ustanovením § 1728 odst. 2 OZ.

Jak je zmíněno výše, Bříza a Pavelka se s Hulmákem neshodnou na šíři informační povinnosti ve vztahu k informacím, jejichž získání je nákladné nebo tvoří zvláštní majetkovou hodnotu. Osobně se přikláním spíše k názoru Břízy s Pavelkou, neboť se domnívám, že pouze zahrnutím všech dostupných relevantních informací dojde k naplnění smyslu ustanovení § 1728 odst. 2 OZ, které je konkretizací principu dobré víry (§ 6 OZ). Odchylky z informační povinnosti by měly být spíše výjimkou. Pelikán s Pelikánovou v tomto ohledu dodávají, že cílovým stavem informační povinnosti je, aby byl pro každou ze stran zřejmý její vlastní zájem uzavřít smlouvu (viz níže).[43] K dosažení takového stavu je nezbytné, aby informační povinnost pokrývala veškeré okolnosti, které jsou známy jedné smluvní straně a druhá smluvní strana je přitom potřebuje k posouzení, zda má zájem smlouvu uzavřít či nikoliv. Právě k takovému posouzení budou dle mého názoru nezbytné i informace, jejichž získání s sebou nese vyšší peněžní náklady či tvoří zvláštní majetkovou hodnotu.

Poskytnuté informace mají mimo jiné sloužit k posouzení možnosti druhé smluvní strany uzavřít platnou smlouvu. Tato možnost se posuzuje především na základě neexistence důvodů, které mohou způsobit neplatnost smlouvy (§ 574 a násl. OZ).[44]

Dalším účelem poskytnutých informací je posouzení zřejmého záměru uzavřít smlouvu. Zřejmým záměrem uzavřít smlouvu se nemyslí záměr směřující k uzavření smlouvy specifického smluvního typu, ale zřejmý záměr uzavřít smlouvu za dojednaných podmínek. Cílem je zajistit oběma stranám takové informace, na jejichž základě jim bude jasné, za jakých okolností chce druhá strana smlouvu uzavřít. Pokud smluvní strana ví, že okolnosti k uzavření smlouvy dány nejsou, musí o tom druhou stranu informovat.[45]

---

[41] HULMÁK (2014), *op. cit.*, s. 51.

[42] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002.

[43] ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; PELIKÁNOVÁ, I.; PELIKÁN, R.; BÁNYAIOVÁ, A. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V (relativní majetková práva 1. část)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.

[44] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*

[45] Tamtéž.

Relevantní informace je dle Břízy a Pavelky třeba poskytnout nejpozději do okamžiku, kdy druhá strana vyjadřuje souhlas s obsahem smlouvy. Cílem informační povinnosti je totiž poskytnou druhé smluvní straně možnost učinit informované rozhodnutí o uzavření smlouvy ještě před tím, než vyjádří vůli být smlouvou vázaná.[46] Vzhledem k tomu, že má adresát možnost vyslovit souhlas s již první učiněnou nabídkou, měl by oferent relevantní informace sdělit nejpozději spolu s touto nabídkou, aby se vyhnul riziku předsmluvní odpovědnosti.

Ač jsem výše zmínila vzájemnost informační povinnosti, v praxi bude zpravidla touto zákonnou povinností více zatížena strana, jež v rámci smluvního vztahu poskytuje charakteristické plnění (např. v rámci kupní smlouvy prodávající).

Informační povinnost dle OZ však nevyplývá pouze z ustanovení § 1728 odst. 2. Povinnost sdělit informace může být zákonem uložena výslovně (§ 1811 odst. 2 OZ) nebo může být stanovena nepřímo skrz stanovení následků nesdělení vymezeného okruhu informací (§ 1916, § 583 OZ). Zvláštní informační povinnosti jsou dále stanoveny v rámci sjednávání adhezních smluv (§ 1799, § 1800 OZ), pro spotřebitelské smlouvy (§ 1811, § 1820 OZ), při inkorporaci obchodních podmínek (§ 1753) či při uzavírání pojistných smluv (§ 2788 OZ). Úprava informační povinnosti se zároveň doplňuje s právní úpravou omylu (§ 583, § 584 OZ), neboť porušení informační povinnosti může v mnoha případech založit právně relevantní omyl. Zároveň může porušení informační povinnosti vyústit i ve vadné plnění (§ 1916, § 1925 OZ). [47]

Důsledky vzniku předsmluvní odpovědnosti se liší u jednotlivých skutkových podstat. Občanský zákoník nestanoví žádné zvláštní právní následky spojené s předsmluvní odpovědností dle ustanovení § 1728 OZ, a proto se uplatní obecná ustanovení o odpovědnosti za škodu (s přihlédnutím k tomu, že v případě skutkové podstaty vymezené v § 1728 odst. 1 OZ je jako forma zavinění nutný úmysl). Dle literatury může jít jak o porušení povinnosti stanovené zákonem (§ 2910 OZ), tak o porušení smluvní povinnosti ve smyslu § 2913 OZ. V případě, kdy si strany ujednají předsmluvní odpovědnost ve zvláštní dohodě (např. *letter of intent*), půjde nepochybně o porušení smluvní povinnosti dle § 2913 OZ.[48] Nejvyšší soud pak ve svém recentním rozhodnutí ze dne 30. března 2021, sp. zn. 25 Cdo 1267/2020 dovodil, že porušení informační povinnosti vymezené v § 1728 odst. 2 je porušením zákonné povinnosti dle § 2910 OZ (k tomu obdobně i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 25 Cdo 1214/2018). K názoru, že

[46] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[47] HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*. 2012, č. 17, s. 602-608. ISSN 1210-6410.
[48] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*

jde o porušení zákonné povinnosti dle ustanovení § 2910 OZ, se přiklání i Pelikán.[49] Vedle obecné úpravy se pak uplatní úprava zvláštní, jako je tomu zejména v případech dalších skutkových podstat předsmluvní odpovědnosti (§ 1729, § 1730 OZ).

V případě porušení ustanovení § 1728 OZ může poškozený žádat jak skutečnou škodu, tak ušlý zisk (§ 2952 OZ). Skutečnou škodou budou typicky náklady zbytečně vynaložené na vyjednávání o smlouvě, jako jsou náklady cestovní, režijní či na související právní služby.[50] V literatuře jsou však různé názory na to, zda může poškozený žádat škodu negativní (negativní interesi) nebo škodu pozitivní (pozitivní interesi). Rozlišování škody na negativní a pozitivní je vlastní mnohým právním řádům kontinentálního právního systému i common law. V německém právu se setkáme s pojmy *Erfüllungsschaden (pozitivní škoda)* a *Vertrauensschaden (negativní škoda)*, v angloamerické právní doktríně pak našly své zakotvení pojmy *reliance interest (negativní interese)* a *expectation interest (pozitivní interese)*. Bříza s Pavelkou vymezují negativní interesi jako škodu vzniklou v důsledku toho, že poškozená strana spoléhala na uzavření smlouvy (zpravidla náklady vyjednávání) a k tomu zisk z promarněných příležitostí, tedy újmu plynoucí z toho, že poškozená strana neuzavřela smlouvu s jiným subjektem kvůli zbytečnému jednání s nepoctivou stranou a víře v uzavření smlouvy s ní.[51] Pozitivní interesí se naopak rozumí škoda vzniklá v důsledku neuzavření platné smlouvy, tedy ušlý zisk, který by poškozená strana ze smlouvy měla. Poškozený má být tedy uveden do stavu, ve kterém by se nacházel v případě, pokud by byla smlouva splněna.[52] Janoušková pak spojuje pozitivní škodu s porušením smluvní povinnosti, a proto je podle ní pro vymáhání pozitivní interese existence smlouvy nutností. Negativní interese pak dle jejího pojetí představuje škodu plynoucí z důvěry (německy *Vertrauensschaden*). K náhradě negativní škody podle Janouškové dochází v situacích, kdy jedna strana jednáním vyvolala v druhé straně očekávání, že k určitému právnímu jednání dojde, a ona kvůli tomuto očekávání utrpěla škodu. V tomto případě má škůdce povinnost poškozenou stranu postavit do situace v níž by byla, kdyby na vznik právního jednání nikdy nespoléhala.[53]

V zahraničních úpravách převažuje názor, že hrazena má být škoda negativní, neboť uhrazením pozitivní škody by *de facto* došlo k nahrazení uzavření smlouvy.[54] K negativní interesi

---

[49] PELIKÁN, Martin. K některým otázkám předsmluvní odpovědnosti v praxi. *Obchodněprávní revue*. 2017, č. 5, s. 129-133. ISSN 1803-6554.

[50] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*

[51] Tamtéž.

[52] Tamtéž.

[53] JANOUŠKOVÁ, Anežka. Rozsah a limitace odpovědnosti za ukončení vyjednávání o smlouvě bez spravedlivého důvodu. *Právní rozhledy*. 2016, č. 23-24. s. 807-816. ISSN 1210-6410.

[54] Bříza a Pavelka v této souvislosti citují: Cartwright, J. & Hesselink, Martijn. (2008). *Precontractual liability in European private law*. (s. 468-470).

se přiklání i judikatura SDEU, která odmítá přiznat účinek neuzavřené smlouvě.[55] S aplikací negativní interese se ztotožňují i Bříza s Pavelkou, podle nichž se v tomto případě nejedná o odpovědnost za neuzavření smlouvy, leč o odpovědnost za to, že nepoctivá strana vyvolávala očekávání, že smlouva bude uzavřena. Právně souladným stavem, do něhož má být náhradou škody poškozený uveden, tak není ten, v němž je smlouva uzavřena, ale takový stav, ve kterém poškozená strana věděla, že smlouva uzavřena nebude (v případě § 1729 OZ že uzavřena být nemusí), nevynaložila zbytečné náklady na vyjednávání a nenechala si ujít zisk v podobě promarněných příležitostí.[56] K tvrzení, že lze v tomto případě žádat pouze negativní škodu se přiklání i Janoušková (viz výše).[57]

Osobně se také ztotožňuji s důvody aplikace negativní interese popsanými výše. Náhrada pozitivní škody se mi jeví jako příliš extenzivní aplikace práva, která by i v případech, kdy smlouva fakticky uzavřena nebyla, předjímala uzavření této smlouvy a hodnotu plnění (zisk), kterou by poškozená strana ze smlouvy získala. Rozsah náhrady škody by v takovém případě přiznával účinky smlouvě, která nebyla nikdy uzavřena. Negativní interese lépe reflektuje reálně vzniklou škodu, čímž je v souladu s principem právní jistoty schopna nastolit právně souladný stav, ve kterém je poškozené jednající straně nahrazeno vše, co ve skutečnosti v souvislosti se snahou uzavřít smlouvu zbytečně vynaložila.

Další důležitou otázkou ve vztahu k náhradě škody je její limitace. Ač ustanovení § 1729 odst. 2 OZ stanoví limity náhrady škody, Bříza s Pavelkou se přiklání k názoru, že tato limitace se na náhradu škody za nepoctivé jednání ve smyslu § 1728 odst. 1 neuplatní (zde Hulmák dovozuje pravý opak[58]). Jako argumenty pro svůj názor používají systematický výklad zákona (§ 1728 OZ žádnou limitaci náhrady škody nestanoví a jazykové znění ustanovení § 1729 odst. 2 naznačuje, že se limitace vztahuje právě k § 1729 odst. 1 OZ), ale také to, že dle jejich názoru úmyslné uvedení druhé strany v omyl nepoctivým jednáním při uzavírání smlouvy bude představovat závažnější delikt, než náhlé ukončení jednání o smlouvě dle ustanovení § 1729 OZ. Vzhledem k výše popsanému není dle jejich názoru k žádné limitaci důvod.[59] V zahraniční literatuře se však objevují i názory, že náhrada škody musí být vždy limitována výší pozitivní škody, neboť předsmluvní odpovědnost nemůže nikdy vést k lepšímu postavení poškozeného, než kdyby byla smlouva

[55] Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. května 2007, Citymo v. Komise, T-271/04, EU:T:2007 či rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. prosince 1998, Embassy Limousines & Services v. Parlament, T-203/96, EU:T:1998:302.
[56] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[57] JANOUŠKOVÁ*, op. cit.,* s. 807-816.
[58] HULMÁK (2014), *op. cit.,* s. 55.
[59] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op.cit.*

uzavřena. Janoušková v souvislosti s limitací uvádí příklady z německé a rakouské právní úpravy (jak z literatury, tak z judikatury), které spíše podporují limitaci náhrady škody v případě předsmluvní odpovědnost.[60]

Dle mého názoru není vhodné v tomto případě aplikovat limitaci náhrady škody vymezenou v § 1729 odst. 2 OZ. Taková limitace je totiž navázána na *„ztrátu z neuzavřené smlouvy v obdobných případech“*, což navazuje na vymezení skutkové podstaty v § 1729 odst. 1 OZ, kde zákon mluví o situacích, kdy se *„uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné“*. V takové situaci je již dojednáno dostatečné množství podmínek smlouvy, aby bylo možné porovnat, co bude ztrátou v obdobných případech. Domnívám se, že tento konstrukt není z důvodu neurčení relevantní fáze předsmluvního vyjednávání použitelný pro § 1728 OZ, a proto by náhrada škody v tomto případě neměla být limitována.

Ustanovení § 1728 OZ má kvazikogentní povahu.[61] Povinnost poctivého jednání (§ 6 OZ), jakožto jeden z pilířů soukromého práva, není možné smluvním ujednáním vyloučit. K důležitosti zásady poctivosti se, mimo jiné, vyjádřil i Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 6. listopadu 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06 vyzdvihuje postavení principu důvěry. Dle Ústavního soudu je důvěru nutno pokládat za elementární součást sociálního života a také za výraz principu právní jistoty, který představuje jeden ze stavebních kamenů materiálně chápaného právního státu (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Vyloučení zásady poctivosti by tak bylo pro rozpor s veřejným pořádkem absolutně neplatné (§ 588 OZ). Výše popsané však nevylučuje, aby si strany při respektování zásady poctivosti upravily smluvně pravidla jednání o smlouvě či rozsah informační povinnosti. Zároveň mohou strany smluvním ujednáním omezit v některých případech právo na náhradu škody, avšak pouze s přihlédnutím k ustanovení § 2898 OZ.

2.3.2 Neuzavření smlouvy v rozporu s důvodným očekáváním druhé smluvní strany

Třetí z výše vyjmenovaných skutkových podstat předsmluvní odpovědnosti je upravena v § 1729 OZ. Ustanovení § 1729 stanoví, že v případě, kdy strany dospějí při jednání o smlouvě tak daleko, že se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné, jedná nepoctivě ta strana, která přes důvodné očekávání druhé strany v uzavření smlouvy jednání o uzavření smlouvy ukončí, aniž pro to má spravedlivý důvod. Při naplnění této zvláštní skutkové podstaty ustupuje princip smluvní autonomie ochraně dobré víry (§ 7 OZ) a zásadě poctivosti (§ 6 OZ). Bříza

[60] JANOUŠKOVÁ, *op. cit.,* s. 807-816.
[61] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*

s Pavelkou v tomto kontextu podotýkají, že je nutno toto ustanovení, jakožto výjimku ze zásady smluvní volnosti, vykládat a aplikovat restriktivně.[62]

Občanský zákoník při definici této skutkové podstaty operuje se třemi relativně neurčitými právními pojmy, jejichž pochopení a správné uchopení je klíčové pro případné uplatnění nároku na náhradu škody. Tyto neurčité právní pojmy jsou zároveň jednotlivými znaky skutkové podstaty.

Prvním ze znaků skutkové podstaty je, že strany dospějí do situace, kdy se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné. Jde tedy o stádium, kdy se uzavření smlouvy zdá prakticky jisté. Tak tomu bude zejména tehdy, kdy je dosažena shoda na celém obsahu smlouvy a chybí jen stvrzení tohoto obsahu ve sjednané podobě nebo okolnost nezbytná k uzavření smlouvy.[63] Bříza s Pavelkou dále dodávají, že v méně zřejmých případech bude nutné věnovat pozornost projevům strany, která jednání nakonec bezdůvodně ukončila, neboť otázka vysoké pravděpodobnosti uzavření smlouvy je dle jejich názoru úzce spojena s důvodnými očekáváními poškozené strany v toto uzavření. Vždy by však měla jednání o uzavření smlouvy dospět alespoň do takového stádia, kdy strany dosáhly shody na všech podstatných náležitostech smlouvy. Bez takové shody se dle Břízy s Pavelkou o vysoké pravděpodobnosti uzavření smlouvy ani o důvodném očekávání druhé smluvní strany mluvit nedá.[64]

Druhým z prvků skutkové podstaty je důvodné očekávání druhé smluvní strany. Právo na náhradu škody může vzniknout pouze v případech, kdy smluvní strana mohla již důvodně očekávat uzavření smlouvy. Takové důvodné očekávání se musí opírat jednak o to, že vyjednávání o smlouvě dospělo do fáze, kdy se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné (viz výše), a jednak o postoj nepoctivé strany, která svým chováním takové přesvědčení utvrzuje.[65] Dle Hulmáka půjde o ty případy, kdy nepoctivá strana dala svým jednáním najevo, že z hlediska její vůle už se nejedná pouze o volnou úvahu, zda smlouvu uzavře či nikoliv. Hulmák dále zdůrazňuje, že o důvodném očekávání můžeme mluvit pouze tehdy, když jej vyvolala nepoctivá strana. Nemůže se tedy jednat o důvodné očekávání smluvní strany vyvolané okolnostmi mimo vlastní sjednávání smlouvy.[66]

K naplnění podstaty nepoctivého jednání ve smyslu ustanovení § 1729 OZ nestačí pouze to, že vyjednávání o smlouvě již dospěla do finálního stádia, kdy druhá smluvní strana důvodně očekávala uzavření smlouvy, nýbrž k ukončení jednání o smlouvě musí dojít bez spravedlivého

---

[62] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[63] PELIKÁN, *op. cit.*
[64] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[65] Tamtéž
[66] HULMÁK (2014), *op. cit.*, s. 60.

důvodu. Spravedlivým důvodem je takový důvod, který objektivně, s přihlédnutím k předchozímu jednání o smlouvě, ospravedlňuje ukončení takového jednání. Pelikán s Pelikánovou zároveň za spravedlivý důvod označují také důvod, který mohla druhá smluvní strana při náležité obezřetnosti předvídat nebo o němž byla informována.[67] Spravedlivým důvodem nepochybně budou objektivní nepředvídatelné okolnosti, a to jak ty, které jsou liberačním důvodem při porušení smluvní povinnosti (§ 2913 odst. 2 OZ), tak ty, jež by zakládaly podstatnou změnu okolností ve smyslu ustanovení § 1765 OZ. Spravedlivým důvodem by ale dle Břízy s Pavelkou měly být i méně intenzivní objektivní důvody, jako například změna situace na trhu (zde Hulmák nesouhlasí[68]).[69] Vzhledem k neurčitosti právního pojmu je však spravedlivost důvodu vždy nutno posuzovat subjektivně a s přihlédnutím k okolnostem případu, zejména k důvodnému očekávání druhé strany, které nepoctivá strana vyvolala. Podle Nejvyššího soudu však nemá být posouzení spravedlivosti důvodu příliš přísné a jako spravedlivý důvod by měla být posouzena *„každá racionální úvaha jednající strany, vycházející z objektivní skutečnosti, ale i z obhajitelného subjektivního přesvědčení podloženého konkrétními okolnostmi v daném místě a čase“* (tedy v pochybnostech ve prospěch spravedlivosti důvodu).[70]

Pokud by byla změna situace na trhu spravedlivým důvodem ve smyslu ustanovení § 1729 OZ, došlo by dle mého mínění k razantnímu rozšíření tohoto pojmu. Tržní hospodářství je ovládáno setkáváním nabídky a poptávky, což z něj vytváří velmi flexibilní, avšak také do jisté míry nevyzpytatelné prostředí. Pokud by náhlá změna na trhu byla spravedlivým důvodem k ukončení smluvních jednání, nebylo by prakticky nikdy možné na uzavření smlouvy spoléhat, a smluvní vyjednávání by se tak stalo mnohem složitějším. Zároveň se domnívám, že by v takovém případě mohlo docházet ke zneužívání takového důvodu. Na základě výše popsaného se za účelem ochrany právní jistoty ztotožňuji s názorem Hulmáka (viz výše).

Spravedlivost důvodu je nutné poměřovat ve světle důvodných očekávání vyvolaných u poškozené smluvní strany a s přihlédnutím k okolnostem vyjednávání předmětné smlouvy. Smluvní autonomie, jakožto jeden ze základních pilířů soukromého práva, může být omezena pouze v zájmu ochrany před jednáním, jež je kvalifikováno jako nepoctivé. Na základě toho Bříza s Pavelkou usuzují, že není možné taxativním výčtem rozdělit důvody na spravedlivé a nespravedlivé, neboť to, co je v jednom případě spravedlivým důvodem, může být v jiné situaci důvodem nespravedlivým. Výše zmíněné však nebrání stranám, aby si například vymezily katalog

[67] ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA, PELIKÁNOVÁ, PELIKÁN, BÁNYAIOVÁ, *op. cit*.
[68] HULMÁK (2014), *op. cit.*, s. 61.
[69] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit*.
[70] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2018, sp. zn. 25 Cdo 856/2018.

důvodů, které budou považovat za spravedlivé, a tím využily kvazikogentní povahy ustanovení § 1729 OZ.[71]

Ustanovení § 1729 odst. 2 OZ se následně věnuje náhradě škody vzniklé nepoctivým jednáním a její limitaci. Zákon stanoví, že náhrada škody se hradí nejvýše v rozsahu odpovídajícímu ztrátě z neuzavřené smlouvy v obdobných případech.

Pro škodu způsobenou nepoctivým jednáním dle ustanovení § 1729 odst. 1 OZ platí obdobně závěry popsané výše u skutkové podstaty dle § 1728 OZ, včetně závěru, že se hradí pouze negativní škoda. Pro popis limitace, kterou zákonodárce poněkud nešťastně vymezil neurčitým právním pojmem, tak bude důležitý postulát, že náhradou škody musí být poškozený postaven do situace, ve které by se nacházel, kdyby uzavření smlouvy se škůdcem vůbec neočekával. Na základě tohoto postulátu se tedy bude hradit jak skutečná škoda, tak ušlý zisk. Nárokovat lze však logicky pouze škodu vzniklou od okamžiku, kdy vzniklo důvodné očekávání poškozené smluvní strany v uzavření smlouvy.[72]

Pojem ztráty z neuzavřené smlouvy v obdobných případech nemá jednoznačný výklad. Bříza s Pavelkou vymezují čtyři možné výkladové varianty: (i) škodu lze hradit maximálně v rozsahu konkrétní negativní škody, (ii) limitace objektivizovanou negativní škodou (tedy škodou v obdobných případech), (iii) limitace objektivizovanou pozitivní škodou, (iv) limitace pozitivní škodou v daném konkrétním případě, s tím, že posledně jmenovanou variantu považují za nejméně pravděpodobný výklad. [73]

Krajský soud v Hradci Králové ztrátu z neuzavřené smlouvy v obdobných případech ve svém rozhodnutí ze dne 25. května 2020, sp. zn. 18 Co 17/2020 vymezuje jako ztrátu z neuzavřené smlouvy *„v rámci obdobného odvětví, mezi subjekty v obdobném postavení s podobným předmětem plnění a obdobnými smluvními ujednáními“*. Bříza s Pavelkou dodávají, že obdobnost musí být dána ve všech podstatných ohledech.[74] Určení obdobnosti však může v praxi činit potíže.

Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 27. května 2021, sp. zn. 25 Cdo 15/2021-779 zdůrazňuje, že náhradu škody dle ustanovení § 1729 odst. 2 OZ nelze ztotožňovat se ztrátou z neuzavřené smlouvy, neboť jde pouze o horní hranici újmy pro případy, kdy by byla škoda vzniklá v důsledku přerušení smluvních jednání větší než ztráta z neuzavřené smlouvy (shodně

[71] PETROV, VÝTISK, BERAN *op. cit*.
[72] Tamtéž.
[73] Tamtéž.
[74] Tamtéž.

problematiku komentují i Pelikán[75] a Hulmák[76]). Ztráta z neuzavřené smlouvy by pak měla odpovídat náhradě za ztrátu příležitosti smlouvu uzavřít (typicky může jít o náklady vynaložené na smluvní jednání nebo na přípravu plnění povinnosti). Pelikán s Pelikánovou dodávají, že vyčíslení výše škody bude ovlivněno také právním posouzením otázky příčinné souvislosti.[77] Při uplatnění náhrady škody je vhodné zohlednit i případné uzavření náhradní smlouvy.

Výše popsaná limitace náhrady škody se neuplatní v případech, kdy jde o škodu způsobenou na absolutních právech poškozeného (§ 2898 OZ), či pokud škůdce jednal úmyslně a v přímém rozporu se zásadou poctivosti (§ 2909 ve spojení s § 6 odst. 2 OZ).[78]

Podkapitolu považuji za vhodné zakončit vymezením rozdílu mezi skutkovými podstatami dle ustanovení § 1728 a § 1729. Dle judikatury Krajského soudu v Hradci Králové je rozdíl v tom, že v prvním případě (§ 1728) jedna ze stran uvede druhou v omyl a v druhém případě (§ 1729) vznik takového omylu pouze připustila, respektive jeho vzniku nezabránila, ačkoliv tak mohla učinit. V prvním případě může jít o jakoukoliv fázi kontraktačního procesu, zatímco ve druhém jde jen o situace, kdy je vysoce pravděpodobné, že smlouva bude uzavřena.[79]

2.3.3 Zneužití nebo prozrazení důvěrných informací

Právní úprava zakotvená v ustanovení § 1730 OZ navazuje na vymezení informační povinnosti dle § 1728 odst. 2 a stanovuje režim správy poskytnutých informací, zejména pak ochranu důvěrných údajů (odst. 2).

Každá ze stran má právo vést záznamy o údajích, jež jí byly poskytnuty při jednání o smlouvě, a to i v případě, kdy smlouva nebude uzavřena (§ 1730 odst. 1 OZ). Formu záznamu ani dobu, po kterou mohou být informace uchovávány, zákon nestanoví. Zároveň odst. 1 nezakotvuje žádnou obecnou povinnost ochrany takto poskytnutých informací, takže jsou strany oprávněny získané informace využít dle své potřeby.[80]

Ochrana získaných informací je však zákonem stanovena ve vztahu k důvěrným údajům, které strana získá při jednání o smlouvě (§ 1730 odst. 2 OZ). Důvěrným údajem se pro účely tohoto ustanovení dle Hulmáka rozumí údaje, ohledně nichž z prohlášení druhé strany nebo okolností jednání o smlouvě vyplývá, že nesmí být druhou stranou zneužity ani prozrazeny.[81]

---

[75] PELIKÁN, *op. cit.*, s. 129-133.
[76] HULMÁK (2014), *op. cit.,* s. 62.
[77] ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA, PELIKÁNOVÁ, PELIKÁN, BÁNYAIOVÁ, *op. cit*.
[78] JANOUŠKOVÁ, *op. cit,* s. 807-816.
[79] Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. května 2020, sp. zn. 18 Co 17/2020.
[80] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[81] HULMÁK (2014), *op. cit.,* s. 65.

Zneužití nebo prozrazení důvěrných informací je další ze skutkových podstat předsmluvní odpovědnosti. Zneužitím se rozumí užití poskytnutých důvěrných údajů v rozporu s účelem jejich poskytnutí nebo v rozporu se zájmy druhé strany. Zákaz prozrazení v sobě naopak obsahuje povinnost nešířit dál informace navenek a v některých případech ani dovnitř organizace příjemce informace.[82]

Porušení výše popsaných zákazů je dle Pelikána a Pelikánové složenou skutkovou podstatou vázanou kumulativně na získání prospěchu. Pokud strana poruší svou zákonnou povinnost a obohatí se tím, je povinna druhé straně vydat to, oč se obohatila. Jedná se tedy o zvláštní typ bezdůvodného obohacení (§ 2991 OZ). Vzniklá škoda se hradí dle obecných ustanovení občanského zákoníku (§ 2910 OZ). [83]

2.3.4 Způsobení neplatnosti právního jednání

Poslední ze skutkových podstat předsmluvní odpovědnost je způsobení neplatnosti právního jednání (§ 579 OZ). Způsobí-li strana neplatnost právního jednání (smlouvy), je povinna nahradit druhé jednající straně škodu tím způsobenou, jestliže druhá strana o důvodu neplatnosti nevěděla. Současně tato strana není oprávněna namítat neplatnost smlouvy, ani z ní uplatňovat pro sebe výhodu. Způsobení neplatnosti právního jednání předpokládá aktivní jednání odpovědné osoby a skutečnou (faktickou) nevědomost druhé smluvní strany o neplatnosti právního jednání.[84]

V předsmluvní fázi kontraktačního procesu bude neplatnost, o které druhá smluvní strana nevěděla, způsobena v praxi nejčastěji uvedením druhé jednající strany v omyl. Ustanovení § 583 OZ totiž stanoví, že v případě, kdy někdo jednal v omylu o rozhodující okolnosti, v který byl uveden druhou stranou, je právní jednání neplatné. Pokud by se omyl týkal pouze vedlejších skutečností, právní jednání bude platné, ale osoba uvedená v omyl bude mít vůči odpovědné osobě právo na přiměřenou náhradu.[85]

Povinnost k náhradě škody se vztahuje na neplatnost relativní i absolutní (§ 586 a § 588 OZ). Povinnost nahradit škodu má ten, kdo způsobil neplatnost jednání. Handlar specifikuje, že by měla být hrazena pouze škoda negativní[86]

---

[82] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[83] ŠVESTKA, DVOŘÁK, FIALA, PELIKÁNOVÁ, PELIKÁN, BÁNYAIOVÁ, *op. cit.*
[84] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit.*
[85] PELIKÁN, *op. cit.*
[86] LAVICKÝ, *op. cit.,* s. 1847.

3. Kolizní problematika culpa in contrahendo v českém právním řádu

3.1. Závazkové vztahy s mezinárodním prvkem

Předsmluvní odpovědnost může samozřejmě vyvstat i při uzavírání závazkových vztahů s mezinárodním prvkem. V takovém případě bude nad rámec úpravy obsažené v OZ nutné aplikovat i normy českého mezinárodního práva soukromého, pomocí nichž bude určeno rozhodné právo nejen pro smlouvu, ale i pro problematiku culpa in contrahendo.

Mezinárodní právo soukromé je soubor zvláštních právních norem, které upravují soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem. Předmětem úpravy tohoto právního odvětví je jak právo hmotné (otázky určování rozhodného práva a dnes již nepříliš relevantní cizinecké právo), tak právo procesní. Do mezinárodního civilního práva procesního řadíme normy upravující soudní příslušnost, postavení zahraničních osob u soudů, přeshraniční právní pomoc, uznávání a výkon cizích rozhodnutí (i rozhodčích nálezů) či mezinárodní úpadkové řízení. [87]

Abych se později v této kapitole mohla věnovat otázce kolizní problematiky předsmluvní odpovědnosti dle českého mezinárodního práva soukromého, považuji za nevyhnutelné nejprve vymezit pojem závazkového vztahu s mezinárodním prvkem, neboť právě takové závazky jsou předmětem aplikace mezinárodního práva soukromého, a tedy i obsažených kolizích norem.

OZ 1964 vymezoval v ustanovení § 488 závazkový vztah jako právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění (pohledávka) od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek. Obdobné vymezení najdeme v platné právní úpravě v ustanovení § 1721 OZ. Ustanovení § 1723 OZ posléze dodává, že závazek může vzniknout ze smlouvy, z protiprávního činu nebo z jiné skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá.

Závazkem s mezinárodním prvkem se rozumí takový závazek, jehož (alespoň některé) prvky mají vztah k zahraničí. Mezinárodní prvek může být v rámci závazku dán u (i) subjektu právního poměru, (ii) skutečnosti právně významné pro vznik a existenci právního poměru, (iii) předmětu právního poměru a (iv) právního poměru, který právně souvisí nebo je právně závislý (akcesorický) na jiném poměru, jestliže se tento hlavní poměr řídí cizím právem.[88] Aby mohl být závazek považován za závazek s mezinárodním prvkem, musí být mezinárodní prvek dostatečně

[87] KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; PFEIFFER, M.; RŮŽIČKA, K.; VYBÍRAL, P. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. 447 s. ISBN 978-80-7380-889-1. (s. 27).
[88] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.,* s. 24.

významný. Nesmí jít tedy o prvek marginální neboli situaci, kdy zúčastněné subjekty nepovažují mezinárodní prvek za nijak specifický pro daný poměr. Zároveň nesmí jít o předstíraný mezinárodní prvek, neboť k takovému prvku se nepřihlíží a na tyto případy nebudou aplikovány normy mezinárodního práva soukromého (§ 5 ZMPS). Poměry s mezinárodním prvkem posléze můžeme dělit na poměry s relativním mezinárodním prvkem (poměry mají ve všech svých znacích vztah pouze k jednomu cizímu státu) a poměry s absolutním mezinárodním prvkem (poměry mají ve svých prvcích vztah ke dvěma či více cizím státům).[89]

Pro správné uchopení následujících kapitol mé práce je zároveň nutno zmínit, že v rámci mezinárodního práva soukromého rozlišujeme dva základní typy norem. Kolizní normy, které samy o osobě přímo nestanoví pravidla chování, nýbrž pouze na základě kolizního kritéria (hraničního určovatele) určí právní řád státu, jehož normami se bude poměr řídit. Z věcných norem takového státu se teprve zjistí obsah práv a povinností účastníků. Kolizní normy mohou být vnitrostátního původu nebo obsaženy v mezinárodních instrumentech, jako jsou přímo použitelné předpisy Evropské unie. Přímé normy jsou naopak hmotněprávními normami, které samy bezprostředně stanoví práva a povinnosti účastníků předmětného právního poměru a k jejich aplikaci dochází přímo, tedy bez předchozího užití kolizní normy. Přímé normy jsou typicky obsaženy v mezinárodních smlouvách.[90] Sjednáním mezinárodní smlouvy obsahující přímé normy státy ve vymezené oblasti odstraní rozdíly ve svých právních řádech a nahradí svou právní úpravu jednotnou úpravou obsaženou v přímých normách. Tímto způsobem dochází k unifikaci práva.[91]

3.2. Kvalifikační problém

V případě, kdy se na předmětný závazek s mezinárodním prvkem nevztahují přímé normy mezinárodního práva soukromého, je třeba pro tento závazek vyhledat příslušnou kolizní normu a na jejím základě určit rozhodné právo. Za tímto účelem je daný případ nutné právně hodnotit a subsumovat jej pod některý z právních pojmů obsažených v kolizních normách. V praxi však mohou vznikat problémy s hodnocením poměru a následným určením kolizní normy, pod kterou takový právní poměr podřadit. V takovém případě mluvíme o kvalifikačním problému.[92]

Právní hodnocení určitého poměru a jeho následnou subsumpci pod některý z pojmů obsažených v kolizních normách je třeba provádět na základě určitého hmotného práva. Právní

[89] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.,* s. 23-25.
[90] Viz například CISG, rozebraná v kapitole 5 této práce.
[91] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.,* s. 28-30.
[92] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.*, s. 139.

řád, který rozhoduje o právním hodnocení určité otázky se označuje termínem kvalifikační statut.[93] Ve fázi hodnocení a podřazování právního poměru kolizní normě, tedy ve fázi hledání příslušné kolizní normy, však ještě není známo rozhodné právo pro předmětný problém. K jeho určení právě směřuje prováděná kvalifikace, jež má umožnit vyhledání příslušné kolizní normy.

V praxi kvalifikační potíže nenastanou v situacích, kdy tuzemský a potenciálně dotčený cizí právní řád hodnotí danou situaci stejně, ani v případě poměrů s relativním mezinárodním prvkem. Kvalifikační problém však vzniká v situaci, kdy se dotčené potenciálně použitelné právní řády neshodují v právním hodnocení a kvalifikaci určité otázky, kterou je nutno podřadit pod právní pojem vymezující rozsah aplikace předmětné kolizní normy. [94]

Důvodem vzniku kvalifikačního problému mohou být rozdíly v systematickém uspořádání jednotlivých právních řádů, které způsobí, že tentýž právní institut je systematicky zařazován pod různé okruhy právních poměrů. Problém může činit i situace, kdy v jednom právním řádu absentuje úprava právního institutu popsaného druhým právním řádem.[95] Nastínění problematiky odlišného pojímání předsmluvní odpovědnosti v jednotlivých zahraničních právních řádech se věnuje následující kapitola práce.

Kvalifikační problém bývá označován za nejobtížnější problematiku v mezinárodním právu soukromém, a proto světová literatura přináší mnoho názorů na jeho řešení. Kvalifikace může být založena na konkrétním právním řádu, či naopak na metodách, které jsou spíše mimo oblast pozitivního práva.[96] V rámci své diplomové práce se nemohu podrobně věnovat všem kvalifikačním metodám, avšak ráda bych alespoň některé důležité metody stručně zmínila.

3.2.1 Kvalifikace podle *lex fori*

V případě kvalifikace dle *lex fori* vychází soud ze znaků, které se nachází v pojmech či institutech jeho hmotného práva – práva místa jeho sídla. Tato metoda je východiskem české právní úpravy obsažené v ustanovení § 20 ZMPS. Odstavec 1 stanoví základní kvalifikační pravidlo, dle kterého se právní hodnocení určitého právního poměru nebo otázky zpravidla provádí podle českého právního řádu. Základní kvalifikační pravidlo se typicky použije na relativně samostatné situace. Je však třeba upozornit na jazykovou formulaci ustanovení, kde slovem

---

[93] PAUKNEROVÁ, M.; ROZEHNALOVÁ, N.; ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 700 s. ISBN 978-80-7478-368-5.

[94] BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-528-2. (s. 130).

[95] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.,* s. 141-143.

[96] PAUKNEROVÁ, ROZEHNALOVÁ, ZAVADILOVÁ, *op. cit*.

„zpravidla“ zákonodárce naznačuje, že popsané pravidlo neplatí bezvýjimečně. ZMPS totiž někdy sám přikáže kvalifikovat určitou skutečnost podle jiného právního řádu (viz například § 69 odst. 1 ZMPS).[97]

Mechanické kvalifikaci dle *legis fori* předchází zákonodárce úpravou funkční kvalifikace obsaženou v druhém odstavci § 20 ZMPS. Ustanovení se použije v případech, kdy se posuzovaný právní poměr skládá z více částí, které se hodnotí podle různých kolizních norem více států a jsou přitom na sobě závislé. V takovém případě je možné při hodnocení dle základního kvalifikačního pravidla přihlédnout také k funkci, kterou mají aplikovaná ustanovení v rámci svého právního řádu. Účelem je předejít kvalifikaci dle českého práva, která by vedla k absurdním výsledkům, jež nepředvídal žádný z dotčených právních řádů.[98]

Odstavec 3 následně zakotvuje pravidlo pro kvalifikaci otázek spojených se základním poměrem. Zákon stanoví, že pokud bylo určeno rozhodné právo pro základní poměr, provádí se zpravidla dle tohoto práva i hodnocení poměrů a otázek spojených s poměrem základním. Další kvalifikace se tak bude zpravidla provádět podle *lex causae.*[99] Rozehnalová v této souvislosti uvádí příklad právní kvalifikace věcí movitých a nemovitých v rámci dědického řízení.[100] Opět si povšimněme jazykové formulace za použití slova „zpravidla“, která naznačuje, že z úpravy mohou být výjimky.

Jako relativně samostatnou otázku následně ustanovení § 20 odst. 4 ZMPS upravuje kvalifikaci pojmů používaných v hraničních určovatelích. Ze zákona vyplývá jednoznačné pravidlo, podle něhož se skutečnosti stanovené v kolizním kritériu hodnotí podle českého práva (*lex fori*). Soud bude tedy otázku toho, co se myslí tím kterým hraničním určovatelem, vždy posuzovat podle českého práva.[101]

Nesmíme však opomíjet ani interpretaci některých pojmů používaných v hraničních určovatelích v rámci legislativních aktů EU. Evropská nařízení takové pojmy interpretují ve svých preambulích nebo v jednotlivých článcích v rámci hlavního textu. Jako příklad lze uvést interpretaci pojmu „obvyklé bydliště“ v čl. 23 nařízení Řím II. Některé pojmy blíže vymezuje i judikatura SDEU.[102]

---

[97] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 131.
[98] Tamtéž.
[99] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.*, s. 148.
[100] PAUKNEROVÁ, ROZEHNALOVÁ, ZAVADILOVÁ, *op. cit.*
[101] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 133.
[102] Například rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. července 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559, kde Soudní dvůr vymezuje pojmy „smlouva nebo nároky ze smlouvy“ a „věci týkající se deliktní odpovědnosti“.

3.2.2 Smluvní kvalifikace

O smluvní kvalifikaci hovoříme v případech, kdy jsou jednotná pravidla pro hodnocení právních poměrů stanovena v mezinárodní smlouvě. Této možnosti bývá typicky využíváno ve smlouvách o právní pomoci.[103]

3.2.3 Kvalifikace podle *lex causae*

Kvalifikace podle *lex causae* je dle Rozehnalové založena na právním hodnocení za účelem podřazení pod rozsah kolizní normy dle hmotného práva, na které odkazuje posuzovaná kolizní norma a kterým se bude posuzovaný právní poměr řídit. Kvalifikace tedy pracuje s hypotetickým *lex causae*, neboť provádí kvalifikaci podle práva, které je teprve nutno zjistit. Posouzení by zároveň mělo být prováděno s přihlédnutím ke všem do úvahy přicházejícím právním řádům. [104]

3.2.4 Stupňová kvalifikace

Stupňová kvalifikace, která našla své uplatnění především v rakouské doktríně, využívá v prvním stupni kvalifikace zařazení skutkového stavu do systému vlastního práva (*lex fori*), aby se vyhledala kolizní norma, na základě které se určí rozhodné právo. Poté, co je zjištěno cizí právo, se proces zcela odpoutá od *legis fori* a přikročí se ke kvalifikaci druhého stupně. Tím se rozumí, že skutkový stav bude posouzen přesně tak, jako by byl posouzen v rámci cizího rozhodného práva soudem v jeho státě.[105]

3.2.5 Autonomní kvalifikace

Autonomní kvalifikace je jednou z metod jdoucích mimo půdu pozitivního práva. Podle tohoto přístupu se mají pro kolizní normy vytvořit vlastní právní pojmy. Tyto pojmy mají být autonomní (nezávislé na jednotlivých právních řádech) a mají být vytvořeny cestou komparace právních řádů. Problémem této metody je však neexistence autority, jež by mohla jednostranně stanovit obsah autonomních právních pojmů. Jistá možnost závislého výkladu však existuje například v rámci Evropské unie. Autonomní kvalifikaci a výklad můžeme spatřovat ve výkladu unifikovaných evropských norem ze strany Soudního dvora EU.[106]

---

[103] PAUKNEROVÁ, ROZEHNALOVÁ, ZAVADILOVÁ, *op. cit.*
[104] Tamtéž.
[105] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.*, s. 152-153.
[106] KUČERA, PAUKNEROVÁ, PFEIFFER, RŮŽIČKA, VYBÍRAL, *op. cit.*, s. 153.

3.2.6 Kvalifikace *ad hoc*

Použití kvalifikace *ad hoc* je s ohledem na nedostatek právní jistoty poměrně problematické. *Ad hoc* kvalifikace odmítá existenci obecného kvalifikačního pravidla. Ke kvalifikaci má docházet konkrétně případ od případu, a to s přihlédnutím k okolnostem poměru a cílům sledovaným kolizními normami. Pro právní hodnocení je tak stěžejní názor rozhodujícího orgánu.[107]

3.3. Kolizní úprava v nařízení Řím II

Oblast mezinárodního práva soukromého je typickým příkladem oblasti, ve které Evropská unie vyvíjí unifikační snahy. Mezi nejvýznamnější prameny unifikace bez pochyby patří i nařízení Řím II, které obsahuje pravidla pro stanovení rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy. Dalšími významnými prameny jsou například nařízení Řím I, nařízení Brusel I bis či nařízení o dědictví. Jak je obvykle uváděno v preambulích těchto unifikačních nástrojů komunitárního práva, pro řádné fungování vnitřního trhu a volný pohyb soudních rozhodnutí je nezbytná unifikace kolizních norem jednotlivých členských států.[108] Cílem je především posílení principu právní jistoty a předvídatelnosti práva v rámci Evropské unie.

3.3.1 Předpoklady a podmínky aplikace nařízení Řím II

Platnost a účinnost unijního právního předpisu (v terminologii unijního práva pouze „platnost“) může být určena přímo právním předpisem. Pokud tomu ale tak, jako v případě nařízení Řím II, není, aplikuje se pravidlo obsažené v čl. 297 SFEU, podle něhož vstupují legislativní akty v platnost 20. dnem po vyhlášení.[109] Nařízení Řím II tak v souladu s výše popsaným pravidlem vstoupilo v platnost 20. srpna 2007. Od vstupu v platnost je však nutné odlišovat den účinnosti (použitelnosti) nařízení. Spory ve výkladu data účinnosti nařízení Řím II byly vyřešeny Soudním dvorem EU v rámci rozhodnutí ve věci Homawoo[110]. Podle tohoto rozsudku jsou národní soudy povinny aplikovat Nařízení Řím II v souladu s čl. 31 a 32 na skutečnosti, jež vedly ke vzniku škody, ke kterým došlo po 11. lednu 2009 (tedy po datu použitelnosti dle čl. 32). Výjimkou je ustanovení čl. 29 nařízení Řím II, které je použitelné od

[107] PAUKNEROVÁ, ROZEHNALOVÁ, ZAVADILOVÁ, *op. cit.*
[108] Například čl. 6 preambule nařízení Řím II.
[109] ROZEHNALOVÁ, Naděžda a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-971-0. (s. 584).
[110] Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. listopadu 2011, Homawoo, C-412/10, EU:C:2011:74.

11. ledna 2008. Nařízení je přímo použitelné ve všech členských státech EU s výjimkou Dánska (čl. 1 odst. 4 nařízení Řím II).

Věcná a osobní působnost nařízení je pozitivně vymezena v čl. 1 odst. 1, dle kterého se nařízení Řím II vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy občanského a obchodního práva v případě kolize právních řádů. Druhá věta odstavce explicitně vylučuje z působnosti otázky spadající do oblasti veřejného práva, tedy věci daňové, celní či správní. Věcná působnost je pak v čl. 1 odst. 2 negativně vymezena taxativním výčtem vztahů, na něž se nařízení Řím II nevztahuje. Zároveň se nařízení nevztahuje ani na dokazování a soudní řízení (s výhradou čl. 21 a 22 nařízení Řím II).

Mimosmluvním závazkovým vztahem se rozumí vztah, který kontinentální i anglosaské právní řády shodně vymezují za pomoci tří ústředních prvků: (i) protiprávnost jednání[111], (ii) oddělenost jednání od smlouvy[112] a (iii) kauzální nexus mezi deliktním jednáním a narušením chráněného zájmu.[113] Nařízení Řím II pak v čl. 2 explicitně vymezuje čtyři kategorie mimosmluvních vztahů, kterými jsou civilní delikt, bezdůvodné obohacení, jednatelství bez příkazu a předsmluvní jednání. Článek 2 však nijak blíže pojem mimosmluvních závazkových poměrů nekonkretizuje.

U mimosmluvního závazku musí zároveň existovat mezinárodní prvek, neboť bez něj by nedošlo k aplikaci norem mezinárodního práva soukromého. Definici mezinárodního prvku a jeho druhů jsem vymezila již na začátku této kapitoly. Dalším aspektem, který musí být u mimosmluvního závazku v souladu s čl. 1 nařízení Řím II kumulativně splněn je, že se jedná o občanskoprávní nebo obchodněprávní vztah. Pojem vztahů občanského a obchodního práva (tedy soukromoprávních vztahů) je nutno vykládat autonomně a odlišit jej od vztahů veřejnoprávních (tedy vztahů, kde orgán veřejné moci jedná v rámci svých pravomocí), na které se nařízení nevztahuje.[114]

3.3.2 Pojem předsmluvní odpovědnosti ve světle nařízení Řím II

Nařízení Řím II neobsahuje definici mimosmluvních závazkových vztahů (ač upravuje rozhodné právo pro takové vztahy). V souladu s čl. 11 preambule je potřeba pojem mimosmluvního závazkového vztahu pro účely nařízení vykládat jako samostatný právní pojem. Ve vztahu k výkladu pojmu mimosmluvního závazkového vztahu považuji za vhodné zmínit

[111] Protiprávností se rozumí rozpor jednání s objektivním právem.
[112] Chráněný zájem je definován objektivním právem, nikoliv smlouvou.
[113] ROZEHNALOVÁ (2021), *op. cit.*, s. 317-318.
[114] Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. října 1976, LTU, 29/76, EU:C:1976:137.

rozhodnutí ve věci Tacconi[115], které smluvní závazky vymezuje jako závazky svobodně převzaté (*freely assumed*).[116] Mimosmluvními závazky tak jsou závazky, které nejsou založeny na svobodné vůli.[117]

Culpa in contrahendo je institutem, který se liší jak svým základním pojetím a zařazením, tak i regulací jednotlivých aspektů napříč národními úpravami členských států. V souladu s čl. 30 preambule nařízení Řím II musí být předsmluvní odpovědnost pro účely nařízení autonomním pojmem, který nemusí být nutně vykládán ve smyslu, který má ve vnitrostátním právu. Zároveň je zde zakotvena autonomie interpretace a následně i kvalifikace. Autonomní výklad však dle Tichého na unijní úrovni neznamená izolovanou interpretaci, nýbrž výklad v souvislosti s čl. 1 odst. 2 nařízení Řím I a čl. 12 nařízení Řím II.[118]

Ustanovení čl. 30 preambule nařízení Řím II dále vymezuje, co zahrnuje pojem předsmluvní odpovědnost. Pod tento pojem spadají i situace, které nejsou v národních právních řádech explicitně označeny jako culpa in contrahendo, ale které plní funkci, jež s předsmluvní odpovědností spojujeme.[119] Nařízení Řím II podřazuje pod předsmluvní odpovědnost porušení povinnosti podat pravdivé informace a selhání jednání o uzavření smlouvy. Všechny takové mimosmluvní závazkové vztahy musí být přímo spojeny s jednáním, jež předchází uzavření smlouvy (tím se předsmluvní odpovědnost odlišuje od deliktu). Zároveň je nutno zmínit, že čl. 12 nařízení Řím II upravující předsmluvní odpovědnost není systematicky zařazen v části o deliktech, nýbrž v části upravující škody vzniklé v důsledku kvazideliktů.

3.3.3 Určení rozhodného práva

Pro zjištění rozhodného práva pro závazky z předsmluvní odpovědnosti jsou v rámci nařízení Řím II stěžejní ustanovení čl. 12 a 14, která vymezují objektivní a subjektivní kritéria navázání. Ustanovení čl. 12 obsahuje obecnou kolizní normu s akcesorickým navázáním v odst. 1 a zrcadlově k tomu stanoví tři specifická náhradní navázání ve svém druhém odstavci, jakožto výjimku ze základního pravidla. Toto pravidlo je odrazem obecného ustanovení v čl. 4 nařízení Řím II (*lex loci damni infecti*).[120] V podkapitolách níže zanalyzuji strukturu jednotlivých

[115] Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. září 2002, Tacconi, C-334/00, EU:C:2002:499.
[116] Obdobně judikováno i v rozsudku Soudního dvora EU ze dne 21. ledna 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic, C-359/14, EU:C:2016:40.
[117] CALLIESS, Gralf-Peter. *Rome Regulations Commentary*. Second edition. Nizozemsko: Kluwer Law International, 2015. ISBN 978-90-411-4754-7. (s. 472).
[118] TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2018. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-716-3. (s. 168).
[119] ROZEHNALOVÁ (2021), *op. cit.*, s. 456-458.
[120] TICHÝ (2018)*, op. cit.,* s. 170.

hraničních určovatelů, a to v pořadí, v jakém se aplikují při určování rozhodného práva pro závazkové vztahy vyplývající z culpa in contrahendo.

3.3.3.1. Volba práva

Volba práva je hraničním určovatelem typickým spíše pro smluvní závazkové vztahy v režimu nařízení Řím I (čl. 3 nařízení Řím I). Omezenou volbu práva nicméně umožňuje i nařízení Řím II v čl. 14. Volba práva je dle čl. 31 preambule nařízení Řím II zakotvena především v zájmu respektování zásady autonomie stran a posílení právní jistoty. Jedná se o hraniční určovatel, který má vždy přednost před jakýmkoliv objektivním navázáním. V praxi však v oblasti závazků z předsmluvní odpovědnosti nebude mít hojné uplatnění.[121]

Ustanovení čl. 14 nařízení Řím II upravuje dvě situace volby práva. Strany si mohou zvolit rozhodné právo pro jejich mimosmluvní závazky dohodou, která byla uzavřena poté, co došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody (čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení Řím II), nebo tak mohou učinit podnikatelé dohodou sjednanou před tím, než došlo ke skutečnosti, která vedla ke vzniku škody (čl. 14 odst. 1 písm. b) nařízení Řím II). Volba práva může být učiněna výslovně nebo musí s dostatečnou určitostí vyplývat z okolností případu (tedy může být učiněna i konkludentně). Zároveň jí nesmí být dotčena práva třetích osob.

Volba práva je dále omezena pravidlem, podle kterého v situacích, kdy jsou všechny prvky významné pro situaci v jiné zemi než v zemi, jejíž právo bylo zvoleno, není volbou práva dotčeno použití kogentních norem právního řádu této jiné země (čl. 14 odst. 2 naříezní Řím II). Volba práva tak může být učiněna, avšak aplikace zvoleného rozhodného práva bude omezena kogentními normami státu, k němuž mají vztah všechny významné prvky.[122] Obdobně se musí aplikovat kogentní ustanovení práva EU, pokud jsou všechny významné prvky situace v jednom nebo více členských státech (čl. 14 odst. 3 nařízení Řím II).

3.3.3.2. Navázání na právo použitelné pro smlouvu

Jak již bylo zmíněno výše, stěžejním ustanovením pro kolizní úpravu předsmluvní odpovědnosti v rámci nařízení Řím II je čl. 12. Základním pravidlem je akcesorické navázání na právo použitelné pro smlouvu. Rozhodným právem pro předsmluvní odpovědnost je tedy právo, které se použije na smlouvu nebo které by se na smlouvu použilo, pokud by byla uzavřena, bez

[121] CALLIESS*, op. cit.*, s. 701.

[122] DICKINSON, Andrew. *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-contractual Obligations*. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-928968-4. (s. 556-559).

ohledu na to, zdali došlo ke skutečnému uzavření smlouvy. Rozhodné právo pro samotnou smlouvu bude určeno v souladu s ustanoveními nařízení Řím I.

V situaci, kdy dojde k uzavření smlouvy, by soud neměl mít větší problémy s určením rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z předsmluvního jednání. Na závazky z předsmluvní odpovědnosti se aplikuje smluvní statut zjištěný dle nařízení Řím I, a to buď dle čl. 3 (volba práva) nebo podle čl. 4 a násl., včetně přihlédnutí ke zvláštní úpravě v čl. 5 a násl., respektive čl. 8 Nařízení Řím I. [123] Nutno zmínit, že v praxi mohou nastat i situace, kdy se na uzavřenou smlouvu nevztáhne úprava zakotvená v nařízení Řím I, a rozhodné právo bude nutné určit dle odlišných právních norem. Takovým případem může být například vznik předsmluvní odpovědnosti při procesu sjednávání pojistných smluv, u nichž existuje podobnost se sociálními systémy.[124] Takové pojistné smlouvy jsou v souladu s čl. 1 odst. 2 písm. j) nařízení Řím I vyloučeny z působnosti nařízení Řím I, aniž by zároveň související mimosmluvní závazkové vztahy byly vyloučeny z aplikace nařízení Řím II. Výluka pro tento typ pojistných smluv byla do nařízení Řím I zakotvena na žádost skandinávských odborů, které tímto způsobem poskytují pojištění svým členům.[125]

Problematičtější je nicméně situace, kdy k uzavření smlouvy nedošlo a soud pracuje s hypotetickým smluvním statutem pro smlouvu, která nebyla a nikdy nebude uzavřena. Pokud si strany již ve fázi předsmluvního jednání zvolily rozhodné právo, použije se tento právní řád na veškeré nároky z předsmluvní odpovědnosti. Okolnost, že strany mohly v průběhu jednání zvolit jiné právo, je irelevantní. Pokud však k volbě nedošlo, bude podle Tichého nutné posuzovat hypotetickou vůli stran, tedy vůli, kterou by měl průměrný rozumný účastník takové smlouvy, pokud by za obdobných okolností smlouvu vyjednával.[126] Zároveň musí soud při posuzování vzít v potaz všechna pravidla zakotvená v nařízení Řím I. Jako vodítko je dále možné použít i případný návrh smlouvy, zavedenou praxi stran či ustanovení obchodních podmínek, pokud je nějaká ze stran poskytla.[127]

Osobně považuji aplikaci čl. 12 odst. 1 nařízení Řím II v případech, kdy nedošlo k uzavření smlouvy, za poměrně problematickou. Tichý i Huber sice zmiňují jistá vodítka, dle kterých je možné posuzovat vůli stran ve vztahu k rozhodnému právu (viz výše), avšak osobně se domnívám,

---

[123] TICHÝ (2018), *op. cit.*, s. 173.

[124] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim: (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu).* Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5240-6. (s. 160).

[125] LACKO, Pavel. *Nariadenie Rím I: komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-745-7. (s. 35).

[126] TICHÝ (2018)*, op. cit.,* s. 173.

[127] HUBER, Peter. *Rome II Regulation: pocket commentary*. Mnichov: Sellier European Law Publishers, 2011. Pocket commentaries. ISBN 3-86653-902-9. (s. 319-322).

že ani tato vodítka nejsou schopna správně odrážet reálnou vůli stran v rámci kontraktačního procesu, a především její vývoj. Není tak dle mého názoru v některých případech možné postavit vůli smluvních stran najisto. V takových situacích by mělo dojít k aplikaci pravidel zakotvených v druhém odstavci čl. 12 nařízení Řím II.

V případě, kdy na základě akcesorického navázání na smluvní statut nebude možné určit rozhodné právo pro předsmluvní odpovědnost, přistoupí se k aplikaci náhradních navázání upravených v čl. 12 odst. 2 nařízení Řím II. Využití druhého odstavce zjevně nemůže nastat v situacích, kdy byla smlouva uzavřena. Dickinson shrnuje, že nemožnost určení práva dle základního pravidla může nastat pouze pokud (i) nedošlo k uzavření smlouvy nebo (ii) soud není schopen určit rozhodné právo, které by se použilo na smlouvu mezi stranami, pokud by byla uzavřena.[128] Calliess dodává, že od čl. 12 odst. 1 se nelze odchýlit ani tvrzením, že závazek vyplývající z culpa in contrahendo je zjevně těsněji spojen s jinou zemí (čl. 12 odst. 2 písm. c) nařízení Řím II).[129]

3.3.3.3. Náhradní možnosti navázání

Druhý odstavec čl. 12 nařízení Řím II nabízí náhradní možnosti navázání pro případ, kdy není možné určit rozhodné právo v souladu s prvním odstavcem. Jazykové uchopení druhého odstavce však přináší několik interpretačních nejasností. Z textu ustanovení není jasně seznatelné, zdali možnosti pod písmeny a) až c) jsou vzájemnou alternativou či zda se jedná o kaskádovitý hraniční určovatel. Rozehnalová se přiklání k názoru, že situace zakotvená v písmenu a) (místo vzniku škody) představuje obecné pravidlo a situace pod písmenem b) (místo společného obvyklého pobytu) pravidlo zvláštní. Náhradní navázání pak mohou být nahrazena navázáním s pomocí únikové klauzule dle čl. 12 odst. 2 písm. c) nařízení Řím II.[130] Nelze tak dle Rozehnalové hovořit o kaskádovitých, ani o alternativních hraničních určovatelích.[131] Naproti tomu Huber dovozuje, že se jedná o kaskádu, a to s odkazem na podobnost s čl. 4 nařízení Řím II.[132]

Jak vyplývá nejen z lingvistického hlediska, ale i z odborné literatury, úprava druhého odstavce čl. 12 nařízení Řím II z velké části kopíruje obecnou úpravu zakotvenou v čl. 4 nařízení Řím II. Calliess k tomuto ve vztahu k čl. 4 dodává, že v souladu s čl. 18 preambule je obecným pravidlem zásada *lex loci damni infecti* zakotvená v čl. 4 odst. 1 a čl. 4 odst. 2 je pouze výjimkou

[128] DICKINSON, *op. cit.*, s. 535.
[129] CALLIESS, *op. cit.*, s. 693.
[130] ROZEHNALOVÁ (2021), *op. cit.*, s. 460.
[131] Tamtéž.
[132] HUBER, *op. cit.*, s. 322.

z takového obecného pravidla v případě, kdy mají strany bydliště ve stejné zemi. Ustanovení čl. 4 odst. 3 je pak únikovou doložkou.[133] Na základě těchto podobností a závěrů se přikláním k názoru Rozehnalové, dle které se v případě čl. 12 odst. 2 nejedná o kaskádovité ani alternativní hraniční určovatele. Čl. 12 odst. 2 písm. a) tak stanoví obecné pravidlo, jehož výjimkou bude situace vymezená v písm. b). Poněkud bokem pak stojí úniková doložka (čl. 12 odst. 2 písm. c) nařízení Řím II).

Navázání určení rozhodného práva na místo vzniku škody (tedy na *lex loci damni infecti*), které nalezneme v čl. 12 odst. 2 písm. a), je typickým hraničním určovatelem, který najdeme i v čl. 4 odst. 1 nařízení Řím II. Jazykové znění těchto dvou ustanovení je téměř identické. Místem škody je zásadně stát, na jehož území došlo primárně k porušení práv nebo zájmů poškozeného. Používá se tedy tzv. pravidlo prvního negativního dopadu (*first impact rule*). Pro účely určení rozhodného práva je brána v potaz pouze přímá škoda, nepřímé následky škodní skutečnosti jsou irelevantní. Zároveň soud nezkoumá ani místo skutečnosti (jednání), která vedla ke vzniku škody.[134]

Ustanovení čl. 14 odst. 2 písm. b) nařízení Řím II stanoví, že pokud mají strany v okamžiku vzniku skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody, obvyklé bydliště ve stejné zemi, použije se právo této země. Pokud by se následně bydliště stran změnilo, nebude to mít na možnost určení právního řádu vliv. Toto kritérium má přednost před místem vzniku škody. Představuje totiž prostředí zúčastněných, které je nejúžeji spojeno s jejich jednáním.[135] Zatímco čl. 4 odst. 2 nařízení Řím II se pojí k okamžiku vzniku škody, ustanovení čl. 12 odst. 2 písm. b) nařízení Řím II navazuje moment rozhodný pro určení rozhodného práva na okamžik, kdy došlo ke skutečnosti, jež vedla ke vzniku škody. Takovým momentem může být porušení povinnosti v rámci předsmluvního vyjednávání v době, kdy strany již mohly mít adekvátní očekávání, že smlouva bude uzavřena.[136] Ve vztahu k tomuto navázání je nutné zmínit také ustanovení čl. 2 odst. 3 písm. a) nařízení Řím II, dle kterého skutečnost, jež vedla ke vzniku škody, zahrnuje i skutečnosti, které pravděpodobně povedou ke vzniku škody.

Poslední náhradní možností navázání je úniková klauzule zakotvená v čl. 12 odst. 2 písm. c) nařízení Řím II. Úniková klauzule se vztahuje pouze k navázáním z druhého odstavce, nikoliv k základnímu pravidlu navázání na smluvní statut.[137] Použijeme ji

[133] CALLIESS, *op. cit.,* s. 693.
[134] TICHÝ (2018), *op. cit.,* s. 174.
[135] TICHÝ (2018), *op cit.*, s. 175.
[136] CALLIESS, *op. cit.,* s. 696.
[137] CALLIESS, *op. cit.*, s. 693.

v případě, kdy ze všech okolností případu plyne, že mimosmluvní závazkový vztah kvalifikovaný jako předsmluvní odpovědnost má zjevně užší spojení s jinou zemí, než je země místa vzniku škody nebo země společného obvyklého pobytu stran. V takovém případě aplikujeme právo této země. Aby mohl soud určit „zjevně užší vztah", bude zapotřebí provést srovnání vazby předsmluvní odpovědnosti ke státu, jehož právo by mělo být použito na základě výše popsaných pravidel, se vztahem k jinému státu. Soud tedy musí provést test zjevně užšího spojení (stejně jako v případě čl. 4 odst. 3 nařízení Řím I) a dovodit, že v poměru ke státu dle čl. 12 odst. 2 písm. a) a b) neexistuje žádný úzký vztah.[138] Úniková klauzule může být typicky v praxi použita v případech, kdy v okamžiku přerušení jednání o smlouvě ještě nebylo jasné, které právo si strany zvolily jako rozhodné.[139]

3.3.3.4. Působnost rozhodného práva a princip univerzality

Působnost práva určeného v souladu s ustanoveními nařízení Řím II je vymezena v čl. 15 nařízení Řím II. Ustanovení obsahuje demonstrativní výčet prvků, které spadají pod rozsah statutu určeného jednotlivými ustanoveními, a je ovládáno principem jednotného navázání. Snahou zákonodárce bylo podřídit co nejširší katalog dílčích otázek jednomu právnímu řádu. Tato zásada slouží k upevnění právní jistoty v mezinárodním právu soukromém.[140] V souvislosti s působností nesmíme opomenout ani čl. 12 preambule nařízení Řím II, dle kterého by se rozhodným právem měla řídit také způsobilost nést odpovědnost z civilních deliktů.

Nařízení Řím II stojí na principu univerzální použitelnosti. Právo určené na základě nařízení se tak použije bez ohledu na to, zda se jedná o právo některého z členských států (čl. 3 nařízení Řím II). Nařízení tedy představuje tzv. *lei uniforme*. Pro použití nařízení tak není nutné, aby byl cizí prvek dán vztahem k jinému členskému státu EU, nýbrž postačí vztah k jakémukoliv cizímu státu.[141] Koncept, který je zakotven v čl. 3 nařízení Řím II, je konceptem společným všem nařízením z oblasti kolizní právní úpravy (viz například čl. 2 nařízení Řím I či čl. 20 nařízení o dědictví).

[138] DICKINSON, *op. cit.,* s. 535-536.
[139] TICHÝ (2018), *op cit.*, s. 175.
[140] TICHÝ (2018), *op. cit.,* s. 195.
[141] TICHÝ (2018), *op. cit.,* s. 46-47.

3.4. Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti v Zákoně o mezinárodním právu soukromém

Ač je těžištěm české kolizní úpravy předsmluvní odpovědnosti výše popsané nařízení Řím II, nesmí být opomenuta ani právní úprava zakotvená v ZMPS. Jediná kolizní úprava mimosmluvních závazkových poměrů je v ZMPS obsažena v ustanovení § 101, které upravuje určení rozhodného práva pro mimosmluvní závazkové poměry vznikající z narušení soukromí a osobnostních práv včetně pomluvy. Důvodem takto omezené právní úpravy je skutečnost, že ostatní mimosmluvní závazky jsou upraveny buď v nařízení Řím II[142], nebo v mezinárodních smlouvách.[143] Nutno poznamenat, že jinak tomu samozřejmě bylo do doby účinnosti nařízení Řím II, tedy do roku 2009.

Kolizní norma obsažená v ustanovení § 101 ZMPS se vztahuje na oblast, která je upravena zejména v § 81 a násl. OZ a zahrnuje typicky práva na podobu a soukromí, právo na tělesnou a duševní integritu, ochranu lidské cti, zdraví či důstojnosti. Dle Břízy by měla oblast zahrnovat i soukromoprávní dimenzi ochrany osobních údajů.[144]

Předmětné ustanovení obsahuje hned několik pravidel pro určení rozhodného práva. Nezvolí-li si postižená strana rozhodné právo dle jednoho z konkrétních pravidel vymezených v ustanovení, rozhodným bude právní řád státu, ve kterém došlo k narušení soukromí či osobnostních práv. Základním hraničním určovatelem je tedy *lex loci delicti commissi.*[145] Bříza dovozuje, že pojmem „narušení" se rozumí právní skutečnost (zpravidla jednání), která zakládá narušení soukromí nebo osobnostních práv. Dodává také, že v případě, kdy by k narušení došlo na území více států, bude zřejmě na úvaze soudu, aby určil, ve kterém státě došlo k nejzávažnějšímu narušení. V takových případech by dle Břízy nemělo být bráněno ani tomu, aby si postižená osoba z těchto států vybrala. Soud by pak pouze ověřil, zda skutečně v daném státě alespoň k částečnému narušení došlo.[146]

Druhá věta ustanovení § 101 ZMPS umožňuje jednostrannou omezenou volbu práva ve prospěch postižené osoby.[147] Na výběr má právo státu svého obvyklého pobytu nebo sídla, nebo

---

[142] Mimosmluvní závazky upravené v § 101 ZMPS jsou z oblasti působnosti nařízení Řím II vyňaty podle čl. 1 odst. 2 písm. g).
[143] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 572.
[144] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 573.
[145] PAUKNEROVÁ, ROZEHNALOVÁ, ZAVADILOVÁ, *op. cit.*
[146] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 573.
[147] DOBIÁŠ, P. a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář.* Praha: Leges, 2013. 528 s. ISBN 978-80-87576-94-6.

státu, kde má škůdce obvyklý pobyt nebo sídlo. Zvolit může postižená strana i právo státu, kde se dostavil výsledek narušujícího jednání, ovšem pouze v případě, pokud to původce narušení nemohl předvídat. Důležitým kritériem podle Břízy v tomto případě bude, zda mohl narušitel předvídat, že v dotyčném státě má postižená osoba určité zájmy, které mohou být jeho jednáním poškozeny. Otázka toho, zda mohl škůdce v konkrétním případě předvídat, že se v daném státě může dostavit výsledek jeho narušujícího jednání, bude na posouzení soudu.[148]

Bříza zároveň dovozuje, že ustanovení § 101 ZMPS neumožňuje volbu jiného práva, a to ani dvoustrannou volbu práva učiněnou shodným projevem vůle narušitele a poškozené osoby. Dodává však, že ve světle principu smluvní autonomie by taková volba v souladu s čl. 14 nařízení Řím II měla být možná alespoň *ex post.*[149]

Rozsah působnosti rozhodného práva určeného dle čl. 101 ZMPS by měl analogicky odpovídat rozsahu vymezenému v čl. 15 nařízení Řím II. Na rozdíl od čl. 15 nařízení Řím II by se dle Břízy pravidla o promlčení neměla zahrnovat pod právo určené na základě ustanovení § 101 ZMPS, protože zákon má pro tyto otázky zvláštní kolizní normu v § 46.[150]

[148] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 574.
[149] BŘÍZA, BŘICHÁČEK, FIŠEROVÁ, HORÁK, PTÁČEK, SVOBODA, *op. cit.*, s. 575.
[150] Tamtéž.

4. Předsmluvní odpovědnost a související kolizní problematika ve vybraných zahraničních právních řádech

V předchozích kapitolách jsem se zabývala pojetím předsmluvní odpovědnosti v rámci českého právního řádu a související kolizní úpravou. Vzhledem k dnešnímu modernímu globalizovanému světu, kdy se na denní bázi obchoduje se zahraničím, nám však nepostačí zaobírat se předsmluvní odpovědností pouze v kontextu českého právního pořádku. Proto je tato kapitola věnována pojetí předsmluvní odpovědnosti a její kolizní úpravě ve vybraných zahraničních právních řádech.

4.1. Německo

4.1.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti

Institut předsmluvní odpovědnosti má v Německu dlouhou historii, a proto je zde i velmi dobře etablován. Předsmluvní odpovědnost je německým právem pojímána jako odpovědnost za porušení zvláštního závazkového vztahu (kvazi) smluvní povahy (*vertragsähnliches Schuldverhältnis*), který vzniká (především) mezi smluvními stranami při započetí kontraktačního procesu. Odpovědnost v rámci culpa in contrahendo je koncipována jako odpovědnost za zavinění a má pokrývat případy, kdy není možné postihnout osobu, která objektivně poškodila zájmy druhé osoby, jelikož takový skutek není v obecné úpravě deliktů a související odpovědnosti za škodu vymezen (§ 823 BGB).[151]

Úprava předsmluvní odpovědnosti je v německém právním řádě zakotvena v druhé knize, 3. části BGB nazvané „Závazkové vztahy ze smluv“[152], a to v § 311. Jak vyplývá již ze samotné systematiky BGB, německá právní úprava, na rozdíl od českého právního řádu, kvalifikuje předsmluvní odpovědnost jako smluvní závazek.[153] Ustanovení § 311 BGB však nenese název „předsmluvní odpovědnost“, nýbrž je nazváno jako „závazky z právních jednání a podobné závazky“.[154]

---

[151] MATULA, Z. *Culpa in contrahendo*. [online]. Wolters Kluwer (dříve ASPI) [cit. 2023-3-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

[152] *Schuldverhältnisse aus Verträgen*.

[153] HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost: culpa in contrahendo*. Praha: Auditorium, 2009. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-903786-9-8. (s. 40).

[154] Rechtsgeschäftliche und rechtsgeschäftsähnliche Schuldverhältnisse.

Základním ustanovením, ze kterého následně vychází definice předsmluvní odpovědnosti v § 311 BGB, je § 241 odst. 2 BGB. Ustanovení § 241 BGB upravuje povinnosti plynoucí ze závazkového právního vztahu. První odstavec upravuje hlavní a vedlejší povinnosti k plnění (*Haupt und Nebenleistungspflichten*). V návaznosti na něj upravuje odstavec 2 vedlejší povinnosti vyplývající ze závazkového vztahu (*Nebenpflichten*).[155] Ustanovení § 241 odst. 2 BGB stanoví následující: *„Závazek může v souladu se svým obsahem také zavazovat každou stranu k ohleduplnosti k právům, právním zájmům a jiným zájmům druhé strany.“*[156] Ustanovení tak zakotvuje základní povinnosti, na jejichž porušení je založen německý koncept culpa in contrahendo. Problematické je však určení konkrétního okruhu povinností. Hrádek podotýká, že takové posouzení bude nutno učinit *ad hoc* u každého případu, a to s přihlédnutím k okolnostem vzniku závazkového vztahu a jeho podmínkám.[157]

Ustanovení § 241 odst. 2 BGB dle Hrádka *largo sensu* obsahuje (i) povinnost nepůsobit škodu, (ii) povinnost brát ohledy na cizí zájmy a obecnou informační povinnost a (iii) zákaz ukončení vyjednávání o smlouvě bez legitimního důvodu.[158] Na obsahu jednotlivých povinností však mezi německými autory nepanuje shoda.[159] Ve vztahu k informační povinnost Matula zdůrazňuje, že existence obecné informační povinnosti je v Německu odmítána. Povinnost informovat druhou stranu tak vzniká pouze v některých případech. Existence informační povinnosti bude záležet především na druhu a podmínkách smlouvy či na vzájemném postavení stran.[160] Zde vidíme rozdíl oproti české právní úpravě, kde § 1728 odst. 2 OZ přímo zakotvuje obecnou informační povinnost.[161]

Zákaz ukončení vyjednávání o smlouvě bez legitimního důvodu je založen na požadavku dobré víry (*Treu und Glauben*) dle § 242 BGB. Odpovědnost v tomto případě vzniká pokud (i) je v druhé straně vyvolána oprávněná důvěra v uzavření smlouvy a (ii) vyjednávání je bez legitimního důvodu (*triftiger Grund*) ukončeno.[162] Zde vidíme značnou podobnost se skutkovou podstatou upravenou v § 1729 odst. 1 OZ. Stejně jako dovozuje česká komentářová litera, i v rámci německé úpravy bude důvěra v uzavření smlouvy oprávněná zejména tehdy, kdy vyjednávání o smlouvě dospěje do stádia, ve kterém jsou dohodnuty podstatné náležitosti smlouvy. Posuzování

---

[155] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 40.

[156] V německém originále: *„Das Schuldverhältnis kann nach seinem Inhalt jeden Teil zur Rücksicht auf die Rechte, Rechtsgüter und Interessen des anderen Teils verpflichten.“*

[157] HRÁDEK, *op. cit*., s. 45–46.

[158] HRÁDEK, *op. cit.,* s. 46.

[159] Hrádek v této souvislosti odkazuje na H. Broxe a L. Medicuse.

[160] MATULA, *op. cit.*

[161] Podrobněji viz kapitola 2 této práce.

[162] MATULA, *op. cit.*

legitimního důvodu dle BGB nesmí být zbytečně přísné, což je opět v souladu s českým pojetím spravedlivého důvodu.[163] Za legitimní důvod dle německé právní úpravy pak Matula označuje například existenci konkurenční nabídky či změnu výchozích podmínek strany.[164]

Samotná předsmluvní odpovědnost je, jak již bylo zmíněno výše, následně upravena v ustanovení § 311 BGB. Druhý odstavec ustanovení zakotvuje jednotlivé situace (skutkové podstaty), ve kterých dochází ke vzniku předsmluvního závazkového vztahu, na který se vztahují povinnosti vymezené v § 241 odst. 2 BGB.[165]

Prvním způsobem jednání, jež může založit dle § 311 odst. 2 bodu 1 BGB předsmluvní odpovědnost, je samotné zahájení jednání o smlouvě. Již zahájením kontraktačního procesu vzniká mezi stranami závazkový předsmluvní vztah, který trvá po celou dobu vyjednávání. V případě uzavření smlouvy se pak předsmluvní vztah mění na vztah smluvní.[166]

Druhou situací, jež může vyústit v předsmluvní odpovědnost, je iniciace smlouvy. Ustanovení § 311 odst. 2 bodu 2 BGB mluví o iniciaci smlouvy, kdy jedna strana s ohledem na potenciální smluvní vztah dává druhé straně možnost ovlivnit její práva, právní zájmy a jiné zájmy nebo jí je svěřuje.[167] Matula dodává, že pod iniciací smlouvy si lze představit např. předběžnou výměnu písemných stanovisek či zkušební jízdu při výběru automobilu.[168]

V posledním bodě ustanovení § 311 odst. 2 BGB zmiňuje tzv. podobné obchodní kontakty, které představují sběrnou skupinu pro situace, jež nebude možné podřadit pod předchozí dvě skutkové podstaty, ale zároveň nějakým způsobem ovlivňují práva druhé strany ve vyšší míře než u osob, které obdobné vztahy nenavázaly.[169] Jako příklad podobných obchodních kontaktů Dannemann a Schulze uvádí získávání informací o potenciálním předmětu koupě.[170]

---

[163] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2018, sp. zn. 25 Cdo 856/2018.

[164] MATULA, *op. cit.*

[165] § 311 odst. 2 BGB v německém originále:

„*Ein Schuldverhältnis mit Pflichten nach § 241 Abs. 2 entsteht auch durch*

1. die Aufnahme von Vertragsverhandlungen,

2. die Anbahnung eines Vertrags, bei welcher der eine Teil im Hinblick auf eine etwaige rechtsgeschäftliche Beziehung dem anderen Teil die Möglichkeit zur Einwirkung auf seine Rechte, Rechtsgüter und Interessen gewährt oder ihm diese anvertraut, oder

3. ähnliche geschäftliche Kontakte.“

[166] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 42.

[167] V německém originále: „*die Anbahnung eines Vertrags, bei welcher der eine Teil im Hinblick auf eine etwaige rechtsgeschäftliche Beziehung dem anderen Teil die Möglichkeit zur Einwirkung auf seine Rechte, Rechtsgüter und Interessen gewährt oder ihm diese anvertraut.“*

[168] MATULA, *op. cit.*

[169] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 42.

[170] DANNEMANN, Gerhard a Reiner SCHULZE. *German Civil Code: Bürgerliches Gesetzbuch (BGB)*. Baden Baden: C.H. Beck, 2020. 2322 s. ISBN 978-3-406-70035-4. (s. 474).

Německá právní úprava následně v třetím odstavci § 311 BGB specificky zakotvuje předsmluvní odpovědnost ve vztahu k třetím osobám. Ustanovení vymezuje, že závazkový vztah s povinnostmi dle § 241 odst. 2 BGB může vzniknout i ve vztahu k osobám, které samy nemají být smluvními stranami.[171] Demonstrativně pak ustanovení zmiňuje zejména třetí osoby, které požívají zvláštní důvěry a v důsledku toho podstatně ovlivňují vyjednávání o smlouvě či její samotné uzavření. Matula dělí třetí osoby na osoby povinné a osoby oprávněné. Mezi osoby oprávněné řadí osoby doprovodné (*Begleitpersonen*), jako je partner či partnerka potenciálního kontrahenta. Osobami povinnými jsou dle Matuly například znalci či společníci. Takové osoby musí mít na uzavření smlouvy vlastní ekonomický zájem přesahující úsilí o dosažení provize.[172]

Porušením předsmluvní odpovědnosti vzniká povinnost k náhradě škody, která je založena na interakci § 280 odst. 1 BGB, § 311 BGB a § 241 odst. 2 BGB.[173] Obecným pravidlem je, stejně jako v rámci českého OZ, náhrada negativní škody (*negatives Interesse*).[174] Hlavní pravidlo tak stále reflektuje Jheringovu původní doktrínu.[175] V některých případech však může být hrazena i škoda pozitivní. Pozitivní škoda bude výjimečně hrazena v situaci, kdy kvůli zaviněnému škodlivému jednání strany nedojde k uzavření smlouvy.[176] Zároveň je důležité zmínit, že předsmluvní odpovědnost zahrnuje v Německu nejen porušení povinnosti jednat v dobré víře nebo jednání o smlouvě bez úmyslu ji uzavřít, nýbrž také odpovědnost za škody na zdraví a majetku, které vzniknou v důsledku porušení předsmluvních povinností.[177]

4.1.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti

Jak jsem již detailně popsala v kapitole 3 výše, kolizní normy mezinárodního práva soukromého jsou v rámci EU silně harmonizovány unijními nařízeními. Z toho důvodu je právní úprava kolizních norem ve většině členských států velmi strohá. Stejně je tomu samozřejmě i v případě Německa, které je, stejně jako Česká republika, vázáno nařízeními Řím I a II (a mnoha dalšími). Považuji nicméně za vhodné zahrnout do této práce i popis německých vnitrostátních pramenů mezinárodního práva soukromého.

---

[171] V německém originále: *„Ein Schuldverhältnis mit Pflichten nach § 241 Abs. 2 kann auch zu Personen entstehen, die nicht selbst Vertragspartei werden sollen. Ein solches Schuldverhältnis entsteht insbesondere, wenn der Dritte in besonderem Maße Vertrauen für sich in Anspruch nimmt und dadurch die Vertragsverhandlungen oder den Vertragsschluss erheblich beeinfluss."*

[172] MATULA, *op. cit.*

[173] DANNEMANN, SCHULZE, *op. cit.*, s. 471.

[174] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 48.

[175] Blíže viz kapitola 1.3.

[176] HRÁDEK, *op. cit.*, s. 49.

[177] DANNEMANN, SCHULZE, *op. cit.,* s. 473.

Německý právní řád nemá samostatný zákon kodifikující normy mezinárodního práva soukromého, jako je tomu v rámci českého ZMPS. Normy mezinárodního práva soukromého jsou obsaženy v části D uváděcího zákonu k BGB – EGBGB. Ve všeobecné části najdeme úpravu pravidel, jež je třeba zohlednit při určení kolizního statutu. Tato pravidla jsou doplňována i pomocí zásad soudcovského práva. Zvláštní část následně obsahuje kolizní normy pro jednotlivé oblasti (rodinné právo, dědické právo, smluvní a mimosmluvní závazky a věcná práva).[178]

Co se týče kolizní úpravy předsmluvní odpovědnosti, platná úprava obsažená v EGBGB se jí, vzhledem k aplikaci nařízení Řím II, nevěnuje. Zajímavé je ale zmínit, že EGBGB neupravoval samostatně předsmluvní odpovědnost ani před účinností nařízení Řím II. Vzhledem ke smluvní povaze tohoto institutu se rozhodné právo před účinností nařízení Řím II určovalo na základě kolizních norem pro smluvní závazkové vztahy (čl. 27 až 37 EGBGB).

V rámci smluvních závazků je hlavním kolizním kritériem volba práva. Není-li volba práva učiněna, řídí se smlouva právem státu, s nímž má nejužší vztah (čl. 28 EGBGB). Jednotlivé odstavce čl. 28 EGBGB pak rozebírají nejužší vztah u jednotlivých smluvních typů. V EGBGB následně nalezneme i samostatnou úpravu pro smlouvy spotřebitelské či pracovní.[179]

4.2. Spojené království

4.2.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti

Pojetí předsmluvní odpovědnosti ve Spojeném království, jakožto hlavním zástupci právního systému common law, se značně liší od pojetí tohoto institutu kontinentálními právními řády. Jak můžeme od tohoto právního systému, založeného především na ekvitě a soudních precedentech, očekávat, neexistuje písemné zakotvení mnoha institutů, jež jsou v zemích kontinentálního právního systému běžnou součástí občanských zákoníků. V případě culpa in contrahendo chybí takové zákonné zakotvení proto, že systém common law tento právní institut vůbec nezná.

Britské právo (a common law obecně) neuznává obecný princip dobré víry při vyjednávání o smlouvě. Je zde tedy viditelný rozdíl oproti německé či české právní úpravě, která pojetí kontraktačního procesu staví především na zásadě poctivosti a dobré víry.[180] Britské právo tak

[178] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Mezinárodní právo soukromé evropských zemí: překlady předpisů mezinárodního práva soukromého s poznámkami a související informace*. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-309-7. (s. 224-225).
[179] BĚLOHLÁVEK, *op. cit.*, s. 226-248.
[180] § 6 a § 7 OZ; § 242 BGB.

tradičně pojímá autonomii vůle velmi široce a umožňuje stranám jednat o smlouvě bez jakýchkoliv rizik spojených s předsmluvními povinnostmi. Během vyjednávání o smlouvě tak, na rozdíl od Německa, nevzniká mezi stranami žádný závazkový vztah.[181]

K bližšímu vymezení pojetí předsmluvních povinností a dobré víry bude zapotřebí užít judikaturu britských soudů. Jedním z nejvýznamnějších precedentů je rozhodnutí ve věci *Walford v Miles*[182], kde Lord Acker (se souhlasem většiny ostatních soudců) vymezil, že: *„v průběhu vyjednávání o smlouvě je kterákoliv ze stran oprávněna kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu od jednání odstoupit. Nemůže tedy existovat povinnost pokračovat v jednání, dokud neexistuje "řádný důvod" k odstoupení. Z toho vyplývá, že holá dohoda o vyjednávání nemá žádný právně relevantní obsah. "*[183] Lord Acker zároveň dodává, že nelze od soudu očekávat, že rozhodne, zdali subjektivně existoval náležitý důvod pro ukončení vyjednávání o smlouvě. Vidíme zde tak naprosto odlišný přístup oproti našemu právnímu řádu, který v § 1729 odst. 1 OZ výslovně zakotvuje odpovědnost za ukončení jednání o uzavření smlouvy v určitém stádiu bez spravedlivého důvodu. Zároveň česká judikatura a odborná literatura dovozují, co je a není takovým spravedlivým důvodem.[184] Striktní pojímání smluvní autonomie je v rámci common law postupně novější judikaturou[185] změkčováno, avšak stále najde dobrá víra při jednání uplatnění pouze velmi výjimečně.

V návaznosti na výše popsané je nutno zmínit další důležitý precedent, a to rozhodnutí ve věci *Regalian Properties Plc v London Docklands Development Corporation*[186]. V rámci tohoto rozhodnutí bylo judikováno následující: *„ ... jakkoli strany očekávají, že mezi nimi dojde k uzavření smlouvy, obě (strany) vstupují do jednání výslovně za podmínek, že každá strana může od jednání kdykoli odstoupit ... Každá strana takového jednání musí vědět ... že do uzavření závazné smlouvy*

---

[181] ELIF YILDIRIM, Ayşe. *The Concept Of Pre-Contractual Duties And A Comparison Between The Draft Common Frame Of Reference, English And Turkish Legal Systems* [online]. 2017, 18 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/847141. (s. 182-183).

[182] *Walford v Miles* [1992] 2 AC 128. V tomto případě žalobce a žalovaný při jednání o prodeji společnosti žalovaného žalobci uzavřeli ústní dohodu, dle které žalovaný nebude jednat o prodeji své společnosti s jinou stranou. Žalovaný však tuto ústní dohodu porušil a prodal svou společnost třetí osobě. Žalobce se poté domáhal náhrady škody způsobené porušením ústní dohody, jež předpokládala pokračování vyjednávání o smlouvě mezi žalobcem a žalovaným.

[183] V anglickém originále: *„In my judgment, while negotiations are in existence either party is entitled to withdraw from those negotiations, at any time and for any reason. There can be thus no obligation to continue to negotiate until there is a "proper reason" to withdraw. Accordingly a bare agreement to negotiate has no legal content."*

[184] PETROV, VÝTISK, BERAN, *op. cit*.

[185] Například rozhodnutí ve věci *Petromec v Petroleo Brasileiro SA Petrobras & Another*. Nejedná se však o závazný precedent, takže rozhodnutí může sloužit pouze jako vodítko pro ostatní soudy.

[186] Rozhodnutí ve věci *Regalian Properties Plc v London Docklands Development Corporation* [1995] 1 WLR 212. V tomto případě žalovaná společnost otevřela soutěž o výstavbu obytných domů na svém pozemku. Žalobce soutěž vyhrál a poté vynaložil určitou sumu peněz na najmutí odborných společností na projektování a další služby. Z několika důvodů (tj. z důvodu velkých výkyvů hodnot na trhu s obytnými nemovitostmi a z důvodu obtíží žalované se zajištěním volného vlastnictví celého pozemku) však nedošlo k uzavření smlouvy a pozemek nebyl nikdy zastavěn. Žalobce později podal proti žalovanému žalobu o náhradu nákladů, které zaplatil v souvislosti s plánovanou výstavbou a přípravou zamýšlené smlouvy.

budou veškeré náklady, které vynaloží na přípravu zamýšlené smlouvy, vynaloženy na její vlastní riziko v tom smyslu, že strana nebude mít nárok na náhradu těchto nákladů, pokud k uzavření smlouvy nedojde.“[187] Oproti tomu v českém právním řádu máme v ustanovení § 1729 odst. 2 OZ zakotveno, že pokud strana jedná během kontraktačního procesu nepoctivě, nahradí druhé straně škodu v maximální výši ztráty z neuzavřené smlouvy v obdobných případech.

Jak vyplývá z textu výše, britské common law nechrání jedince v kontraktačním procesu žádnou formou předsmluvní odpovědnosti. Ochrana osob však probíhá na základě jiných institutů, které jsou svými znaky do jisté míry podobné českému a německému pojetí culpa in contrahendo.[188] Prvním z těchto institutů je *misrepresentation*. Jedná se o poskytnutí zavádějících či přímo nepravdivých skutečností a prohlášení, která jsou při negociaci schopna ovlivnit rozhodnutí druhé strany při uzavírání smlouvy. Takové nepoctivé jednání je následně právně postižitelné a v závislosti na situaci může poškozená strana požadovat náhradu škody.[189] Právní systém common law rozlišuje 3 typy tohoto institutu. O tzv. „*fradulent misrepresentation*“ se jedná v případě, kdy bylo nepravdivé prohlášení učiněno vědomě. Pokud je nesprávné prohlášení učiněno nedbale, mluvíme o tzv. *„negligent misrepresentation“*. Posledním druhem je tzv. *„innocent misrepresentation“*, která je jistou sběrnou kategorií pro případy, které nelze podřadit pod ani jeden z výše popsaných druhů.[190]

V České republice je nejpodobnějším institutem informační povinnost dle § 1728 odst. 2 OZ. Z tohoto ustanovení také vyplývá povinnost uvádět v rámci kontraktačního procesu pravdivá tvrzení. Na rozdíl od britské úpravy však české právo vyžaduje aktivní konání stran v rámci sdělování rozhodných skutečností. V případě porušení informační povinnosti následně dle české právní úpravy poškozené straně vzniká nárok na náhradu škody.

Druhým ekvitním institutem, který považuji za vhodné zmínit, je *estoppel,* specificky pak *promissory estoppel*. Promissory estoppel je ekvitní doktrínou, jejíž cílem je především

---

[187] Text relevantní pasáže rozhodnutí jsem pro účely své práce zkrátila. V anglickém originále:*„…however much the parties expect a contract between them to materialise, both [parties] enter negotiations expressly (whether by use of the words 'subject to contract' or otherwise) on terms that each party is free to withdraw from the negotiations at any time …Each party to such negotiations must be taken to know … that pending the conclusion of a binding contract any cost incurred by him in preparation for the intended contract will be incurred at his own risk in the sense that he will have no recompense for those costs if no contract results.“*

[188] MANTELLI, Marcello. *United Kingdom: negotiations and pre-contractual liability* [online]. 2021 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://imantelli.eu/en/united-kingdom-negotiations-and-pre-contractual-liability-in-common-law-systems.

[189] HAYES, Adam. *What Is Misrepresentation? Types and How It Works* [online]. 2022 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/terms/m/misrepresentation.asp.

[190] PRACTICAL LAW. *Misrepresentation*. In. https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-107-6848?transitionType=Default&contextData=(sc.Default).

zmírňování striktního formalismu common law. Cílem doktríny promissory estoppel je ochrana strany, jež přiměřeně spoléhá na slib druhé jednající strany.[191] Doktrína promissory estoppel se skládá ze čtyř základních znaků: (i) jedna strana dala jasný a jednoznačný slib, (ii) druhá strana jednala v oprávněné a předpokládatelné důvěře v tento slib, (iii) jednající strana utrpěla újmu v důsledku důvěry v učiněný slib a (iv) je nespravedlivé, aby slibující od svého slibu ustoupil.[192] Posouzení naplnění jednotlivých znaků bude na uvážení soudu. I zde můžeme opět vidět lehkou podobnost s institutem culpa in contrahendo, jak jej zná kontinentální právní systém, a to skrze ochranu oprávněné důvěry jednající strany.

4.2.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti

Do momentu vystoupení z Evropské unie (brexitu) bylo Spojené království vázáno harmonizovanou kolizní úpravou v rámci nařízení Řím I a II. Dnem účinnosti Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii, tedy k 31. lednu 2020, přestalo být Spojené království součástí unie a rozběhlo se přechodné období, jež v souladu s čl. 126 Dohody o vystoupení trvalo do 31. prosince 2020. Podmínky ukončení svého členství v Evropské unii Spojené království uzákonilo v rámci zákona o vystoupení z Evropské unie[193] a zákona o dohodě o vystoupení z Evropské unie[194].

Během přechodného období mělo Spojené království z právního pohledu ve většině případů postavení, jako by stále bylo členským státem Evropské unie. Ustanovení čl. 66 Dohody o vystoupení vymezuje, že na smlouvy uzavřené před koncem přechodného období a na skutečnosti, jež vedly ke vzniku škody, jestliže k takové skutečnosti došlo před koncem přechodného období, se uplatní úprava zakotvená v nařízeních Řím I a II. Po skončení přechodného období, tedy od 1. ledna 2021, však nastaly v britském právním řádu určité změny.

Spojené království si v rámci zachování snadného obchodního vztahu s unií i po konci přechodného období ponechalo právní úpravu zakotvenou v nařízeních Řím I a II. S účinností od 1. ledna 2021 jsou nařízení Řím I a II i další vnitrostátní právní předpisy odvozené z práva EU,

---

[191] KESSLER, Friedrich a Edith FINE. Culpa In Contrahendo, Bargaining In Good Faith, And Freedom Of Contract: A Comparative Study. *Harvard Law Review* [online]. 1964, 77(3), 49 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://heinonline-org.ezproxy.is.cuni.cz/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/hlr77&div=33&start_page=401&collection=usjournals&set_as_cursor=4&men_tab=srchresults.

[192] MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law*. 11. vydání. Londýn: PALGRAVE, 2015. ISBN 978-1-137-47579-4. (s. 93-94).

[193] European Union (Withdrawal) Act 2018.

[194] European Union (Withdrawal Agreement) Act 2020.

které se týkají rozhodného práva pro smluvní a mimosmluvní závazkové vztahy, tzv. „zachovaným právem EU“[195] ve smyslu čl. 2 až 4 zákona o vystoupení z Evropské unie.[196] V rámci přebrání nařízení do vnitrostátní úpravy došlo k drobným změnám v textu regulace (především šlo o odstranění ustanovení, jež nebyla nadále relevantní), avšak ve vztahu k určení rozhodného práva pro předsmluvní odpovědnost se oproti původnímu znění nařízení Řím II nic nezměnilo.[197] Zároveň v rámci britské právní úpravy došlo k uzákonění aplikačních hranic mezi britskou upravenou verzí nařízení Řím II a čl. 66 Dohody o vystoupení z Evropské unie (tedy originální verzí nařízení).[198]

V den druhého výročí dokončení brexitu, tedy 31. ledna 2022, představila britská vláda svůj plán na předložení návrhu zákona[199], jež by měl do budoucna upravit speciální postavení zachovaného práva EU v rámci britského právního řádu. Cílem návrhu zákona je zrušit zvláštní status zachovaného práva EU tak, aby jej vláda skrze parlament mohla snadněji měnit, rušit či upravovat. Bude tak zrušen princip nadřazenosti práva EU. Zároveň má dojít k úplnému zrušení velké části zachovaného práva EU.[200] Nadále již ve Spojeném království nebudou aplikovatelné ani obecné principy EU. Aktuálně[201] je návrh zákona v závěrečné fázi legislativního procesu.

Z návrhu zákona je zatím zřejmé, že vybraná nařízení a směrnice EU budou zrušena k 31. prosinci 2023. Některá legislativa bude zrušena úplně, u jiné pouze její části. Návrh zákona však do přílohy, v níž je seznam legislativy, které se má zrušení týkat, nezahrnul nařízení Řím I ani nařízení Řím II. K dnešnímu dni to tedy vypadá, že obě unijní nařízení budou zachována jako součást britského práva.

V návaznosti na rozbor osudu unijních nařízení po ukončení členství Spojeného království v Evropské unii je nutné zmínit i vnitrostátní úpravu mezinárodního práva soukromého. Normy mezinárodního práva soukromého jsou zakotveny v VBZMPS, který je relevantní pouze ve vztahu k situacím, na něž se nevztáhne modifikované znění nařízení Řím II. Stejně tomu bylo i v době členství Spojeného království v Evropské unii. VBZMPS obsahuje například kolizní úpravu pro

---

[195] V anglickém originále: *„retained EU law“*.

[196] Zde nutné zmínit The Law Applicable to Contractual Obligations and Non-Contractual Obligations (Amendment etc.) (EU Exit) Regulations 2019, neboli změnový zákon, který vtělil obsah nařízení Řím I a II do vnitrostátních norem.

[197] Practical Law Dispute Resolution. *Brexit: implications for civil justice and judicial co-operation* [online]. 2023 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-019-0548.

[198] Jurisdiction, Judgments and Applicable Law (Amendment) (EU Exit) Regulations 2020/1574.

[199] Retained EU Law (Revocation and Reform) Bill.

[200] Brexit. *GOV.UK* [online]. Londýn. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/news/the-retained-eu-law-revocation-and-reform-bill-2022.

[201] Diplomová práce v tomto ohledu vychází z právního stavu k 28. květnu 2023.

občanskoprávní delikty a trestné činy.[202] Ve vztahu k předsmluvní odpovědnosti je však tato právní úprava irelevantní.

4.3. Spojené státy americké

4.3.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti

Právní řád Spojených států amerických vychází z klasického anglického pojetí common law (jak je popsáno v podkapitole výše) a z jeho jednotlivých institutů. Oproti britskému pojetí však vývoj některých institutů nabral jiný směr. Specifika právního řádu USA spočívají především ve dvoukolejnosti právního řádu, dané současnou existencí federálního práva, platného pro celé Spojené státy americké, a státního práva, jež se v jednotlivých státech federace liší. Obdobně je rozdělena i soudní soustava. Americký právní řád, s výjimkou dvou jurisdikcí, Louisiany a Portorika, jejichž právo je často označováno jako smíšené civilní a jimž se budu věnovat později v této kapitole, neuznává doktrínu culpa in contrahendo. Zato ale nabízí instituty, jež plní obdobnou funkci.[203]

Právní řád USA zakotvuje povinnost jednat v dobré víře v ustanovení § 1-304 UCC[204] následovně: *„Každá smlouva nebo závazek v rámci Jednotného obchodního zákoníku ukládá povinnost při plnění nebo vymáhání těchto smluv a povinností postupovat v dobré víře.“*[205] Tato úprava byla inspirována § 205 RSC[206].[207] Jednotný obchodní zákoník dále v § 1-201 bodu 20 definuje pojem dobré víry: *„Dobrá víra, není-li v článku 5 stanoveno jinak, znamená poctivost ve skutečnostech a dodržování přiměřených obchodních standardů poctivého jednání.“*[208] Vidíme zde tedy zakotvení dobré víry, které obsahuje určitou povinnost sdělovat pravdivě skutečnosti

---

[202] BĚLOHLÁVEK, *op. cit.*, s. 1033-1040.

[203] BARAZARTE, Virgilio a Jonas EWEN. *Application of the German culpa in contrahendo doctrine in the legal system of the United States, Italy and Venezuela* [online]. [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: http://static.baolawfirm.com.vn/upload/big/1_20120622_085321__ulpa_in__ontrahendo_in_English_Law.pdf.

[204] Jednotný obchodní zákoník není federálním zákonem, nýbrž jednotně přijatým státním právem jednotlivých států USA.

[205] V originále: *„Every contract or duty within the Uniform Commercial Code imposes an obligation of good faith in its performance and enforcement.“*

[206] *„Restatements“* jsou pojednání, která formulují zásady nebo pravidla pro určitou oblast práva. Jedná se o sekundární prameny práva, které sepisuje a vydává Americký právní institut (ALI) za účelem objasnění obsahu práva. Tato výkladová vodítka jsou nejčastěji užívána v soudní praxi. Tyto dokumenty, ani jejich názvy, nemají adekvátní český překlad, a proto budu v rámci zachování plynulosti textu v práci užívat původní anglické pojmy.

[207] MUSY, Alberto M. The Good Faith Principle in Contract Law and the Precontractual Duty to Disclose: Comparative Analysis of New Differences in Legal Cultures. *Global Jurist Advances* [online]. 2001, 1(1), 21 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://heinonline-org.ezproxy.is.cuni.cz/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/globjur1&id=188&men_tab=srchresults. (s. 17).

[208] V anglickém originále: *„Good faith, except as otherwise provided in Article 5, means honesty in fact and the observance of reasonable commercial standards of fair dealing.“*

a jednat dle v praxi ustálených standardů. Dle většinového názoru se však povinnost jednání v dobré víře dle UCC nevztahuje na fázi jednání o smlouvě. Vztahuje se tedy pouze k jednání, jež souvisí s již uzavřenou smlouvou. Mirmina k tomu dodává, že ač někteří soudci používají ekvitní ustanovení UCC, aby nahradili znění zákona a umožnili aplikaci dobré víry i na předsmluvní fázi, není tento postup žádaný, neboť účelem UCC je sjednotit úpravu jednotlivých států, čehož nelze dosáhnout rozdílnými dílčími výklady ekvity.[209]

Nejbližším institutem k evropskému pojetí culpa in contrahendo je, stejně jako v britském právu, promissory estoppel. V rámci amerického práva je upraven v § 90 RSC. Obsah tohoto ekvitního institutu je shodný s britským pojetím. Ustanovení § 90 RSC stanoví, že: *„Slib, o němž by měl slibující důvodně předpokládat, že přiměje slibovaného k určitému a podstatnému jednání nebo zdrženlivosti, a který k takovému jednání nebo zdrženlivosti skutečně přiměje, je závazný, pokud lze nespravedlnosti zabránit pouze splněním slibu.“*[210] Doktrína promissory estoppel je však z velké části formována judikaturou amerických soudů. Rozhodnutím, jež je nutné zmínit na prvním místě, je rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci *Cohen v. Cowles Media Co.*[211], v rámci kterého soud zakotvil promissory estoppel jako doktrínu státního práva, která zakládá právní závazky, které strany nikdy výslovně nepřevzaly a které jsou vymahatelné. Dalším důležitým judikátem je v tomto ohledu rozhodnutí Nejvyššího soudu státu Wisconsin ve věci *Hoffman v. Red Owl Stores, Inc.*[212] V rámci tohoto rozhodnutí vznikl tzv. „Red Owl Test“, který za pomocí tří otázek vymezuje situace, ve kterých lze na ochranu poškozené strany použít doktrínu promissory estoppel (podobný test jsme viděli i v podkapitole věnující se Spojenému království). Wisconsinský nejvyšší soud dovodil následující kritéria: (i) byl daný slib takovým slibem, o němž mohl slibující důvodně předpokládat, že přiměje druhou stranu k určitému podstatnému jednání či zdrženlivosti? (ii) podnítil slib takové jednání či zdrženlivost? (iii) lze nespravedlnosti zabránit pouze vykonáním slibu? Z rozhodnutí tedy vyplývá důraz na

---

[209] MIRMINA, Steven A. A comparative survey of culpa in contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as application in American law. *Connecticut Journal of International Law* [online]. 1992-1993(Vol. 8), 33 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.heinonline.org. (s. 93).

[210] V anglickém originále: „*A promise which the promisor should reasonably expect to induce action or forbearance of a definite and substantial character on the part of the promisee and which does induce such action or forbearance is binding if injustice can be avoided only by enforcement of the promise.“*

[211] Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci *Cohen v. Cowles Media Co.* ze dne 24. června 1991, 501 U.S. 663 (1991).

[212] Rozhodnutí Nejvyššího soudu státu Wisconsin ve věci *Hoffman v. Red Owl Stores, Inc.* ze dne 2. března 1965, 26 Wis. 2d 683 (Wis. 1965). V tomto případě žalobce vlastnil pekárnu, ale chtěl provozovat obchod s potravinami pod franšízou žalovaného. Zástupce žalovaného slíbil, že provoz takového obchodu bude žalobci umožněn a žalobce v důvěře v tento slib prodal svou pekárnu a vynaložil další související náklady. Žalovaný však otevření obchodu s potravinami nikdy neumožnil a k uzavření smlouvy mezi stranami nikdy nedošlo.

smluvní autonomii, jež je typický jak pro americké, tak britské common law. Omezení autonomie stran je pak spíše výjimkou.

Americké aplikační pojetí doktríny promissory estoppel je širší než pojetí zakotvené ve Spojeném království, odkud Spojené státy americké institut převzaly. Rozdíl lze ukázat na podobenství s mečem a štítem. Zatímco v britském pojetí je promissory estoppel štítem, tedy obranou strany u soudu, v USA může tento institut zastávat roli obojího. Na základě doktríny promissory estoppel je v USA možné vystavět žalobní návrh (postavení meče) a zároveň je možné ji použít jako obranu (postavení štítu).[213]

Na závěr podkapitoly bych se chtěla stručně věnovat právnímu řádu Portorika, který přijal evropský institut culpa in contrahendo a aplikuje jej ve spojení s common law. Vzniká tak smíšený právní řád, jež má mnohá zajímavá specifika. Doktrína culpa in contrahendo je (nepřímo) zakotvena v občanském zákoníku Portorika, a to v ustanovení § 1802 a je založena především na ochraně dobré víry. Dále ji uznává i judikatura. V rozhodnutí ve věci S*atellite Broadcasting Cable, Inc. v Telefónica de España*[214] ji soud zakotvil následovně: *„V Portoriku jsou strany, které jednají o smlouvě, vázány povinností jednání v dobré víře. To vyplývá z uznání, že ačkoli strany mohou svobodně uzavírat smlouvy nebo od jednání o smlouvě odstoupit, může mít neoprávněné odstoupení od jednání o smlouvě za následek mimosmluvní odpovědnost podle § 1802 občanského zákoníku.“*[215] Ustanovení § 1802 stanoví, že osoba, jež úmyslně nebo z nedbalosti svým jednáním nebo opomenutím způsobí jinému škodu, je povinna takto způsobenou škodu nahradit.

Následně považuji za vhodné zmínit i rozhodnutí Odvolacího soudu USA[216] ve věci *Ysiem Corp. v. Commercial Net Lease Realty, Inc.*[217], ve kterém bylo federálním soudem potvrzeno přijetí doktríny culpa in contrahendo ze strany Portorika. Soud dále dodává, že z pohledu common law má doktrína blíže k deliktnímu než smluvnímu nároku.[218] Obsah předsmluvní odpovědnosti

---

[213] MORGAN, Susan M. Acomparative analysis of the doctrine Of Promissory Estoppel In Australia, Great Britain And The United States. *Melbourne University Law Review* [online]. 1985, (15), 20 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbULawRw/1985/7.pdf.

[214] Rozhodnutí US District Court for the District of Puerto Rico ve věci *Satellite Broadcasting Cable, Inc. v Telefónica de España* ze dne 13. října 1992, 786 F. Supp. 1089 (1992).

[215] V anglickém originále: *„In Puerto Rico, parties which undertake negotiation of a contract are bound by a duty of good faith. This stems from a recognition that while parties are free to consummate contracts or withdraw from negotiations, an unjust withdrawal during the pre-contrac-tual phase may result in extra-contractual liability under Article 1802 of the Civil Code.“*

[216] United States Court of Appeal.

[217] Rozhodnutí Odvolacího soudu USA ve věci *Ysiem Corp. v. Commercial Net Lease Realty*, Inc. ze dne 1. května 2003, 328 F.3d 20 (1st Cir. 2003).

[218] Citace z rozhodnutí: *„But the governing law in this case is that of Puerto Rico where the somewhat broader doctrine of culpa in contrahendo governs. Under this doctrine, negotiations toward an agreement can — even without a letter of intent — readily give rise to mutual expectations that the parties will bargain in good faith and refrain from*

dle Portorického práva je tak podobný českému pojetí, kde má předsmluvní odpovědnost postavení mimosmluvního závazku. Portoriko je tak jedním z průkopníků doktríny předsmluvní odpovědnosti na území USA a je možné, že do budoucna tuto doktrínu v určité podobě přijme i samotné common law.

4.3.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti

Pojednání o kolizní úpravě předsmluvní odpovědnosti na území USA bude, vzhledem k neexistenci tohoto institutu v tamějším právním řádu, poněkud problematické. Za vhodný postup považuji zkoumat kolizní normy týkající se institutu, jež je common law obdobou culpa in contrahendo, tedy doktríny promissory estoppel.

Hovoříme-li v souvislosti s USA o mezinárodním právu soukromém, hovoříme o právních úpravách jednotlivých států. Unifikované federální mezinárodní právo soukromé, závazné pro celé Spojené státy americké, totiž neexistuje. Zároveň je nutné vymezit, že v případě Spojených států amerických můžeme kolizní normy rozdělit do čtyř skupin, podle toho, zda řeší: (i) kolizi federálního a státního práva v rámci USA (vertikální konflikt), (ii) kolizi federálního práva USA a zahraničního práva, (iii) kolizi státního práva různých států v rámci USA a (iv) kolizi státního práva státu USA a cizí země. [219]

Základním pramenem s nejvyšší právní silou je Ústava Spojených států amerických, jež byla přijata 17. září 1787. Ústava má v rámci právního řádu speciální nadřazené postavení, které vyjadřuje takzvaná *„Supremacy Clause“* (čl. VI věta druhá Ústavy USA). Ta stanoví následující: *„Ústava a zákony Spojených států přijaté na základě Ústavy, stejně jako mezinárodní smlouvy, jichž se Spojené státy rozhodnou účastnit, jsou nejvyšším právem Spojených států; soudci všech států jsou jimi vázáni, i kdyby se v Ústavě či zákonech jednotlivých států vyskytla protikladná ustanovení.“* [220] Jedná se *de facto* o zakotvení kolizní normy, která stanoví rozhodné právo v případě konfliktu práva jednotlivých států a federálního práva.[221]

---

misconduct. The doctrine looks to common law eyes closer to a tort than a contract claim and is designed primarily to protect reliance rather than expectation interests.“

[219] SYMEONIDES, Symeon C. *American Private International Law*. Nizozemsko: Kluwer Law International, 2008. ISBN 978-90-411-2742-6. (s. 16-17).

[220] V anglickém originále: *„This Constitution, and the laws of the United States which shall be made in pursuance thereof; and all treaties made, or which shall be made, under the authority of the United States, shall be the supreme law of the land; and the judges in every state shall be bound thereby, anything in the Constitution or laws of any State to the contrary notwithstanding.“*

[221] *The Heritage Guide to the Constitution* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.heritage.org/constitution.

Ve vztahu k Ústavě USA je nutno zmínit ještě další čtyři ustanovení, jež jsou pro americké mezinárodní právo soukromé relevantní.[222] Ustanovení čl. IV věty první zakotvuje *„Full Faith and Credit Clause"*, která stanoví povinnost jednotlivých států respektovat právo a právní akty ostatních států s tím, že americký kongres může stanovit pravidla pro uznání jednotlivých aktů.[223]

Dalším důležitým ustanovením je tzv. *„Due Process Clause"*, o němž mluví pátý a čtrnáctý dodatek k Ústavě USA.[224] Ustanovení v podstatě zakazuje aplikaci *lex fori* v případě, kdy by stát soudu neměl k případu významný vztah. V tomto ohledu je vhodné zmínit rozhodnutí ve věci *Allstate Insurance Co. v. Hague*[225].[226] V rámci tohoto rozhodnutí Nejvyšší soud USA dovodil, že podmínkou pro to, aby bylo právo určitého státu ústavně konformní cestou určeno jako právo rozhodné, je to, že *„tento stát musí se situací mít významné spojení nebo významný souhrn spojení, která vytvářejí státní zájmy, takže volba jeho práva není svévolná ani zásadně nespravedlivá."*[227]

V článku IV Ústavy USA najdeme vedle *Full Faith and Credit Clause také „Privileges and Immunities Clause"*, která stanoví, že občané každého státu mají právo na všechny výsady a imunity občanů ostatních států USA. Posledním relevantním ustanovením je *„Equal Protection Clause"* zakotvená ve čtrnáctém dodatku, která stanovuje rovnost všech občanů USA.[228]

Při určování rozhodného práva v USA hraje specifickou roli tzv. *Restatement (Second) of Conflict of Laws*[229], který je aktuálně mezi státy USA nejpoužívanější. Je však nutné zmínit i jeho předchůdce, *Restatement (First) of Conflict of Laws*. Vzhledem k tomu, že se nejedná o závazné prameny práva, neuplatní se zde pravidlo *lex posteriori derogat legi priori*, a proto oba tyto dokumenty existují vedle sebe. Soudy jednotlivých států tak při tvorbě práva sledují dvě různá schémata. Zároveň je nutné vzít v potaz i další možné přístupy ke kolizní problematice, k jejichž aplikaci se přiklání například Portoriko či Wisconsin.

---

[222] SYMEONIDES, *op. cit*, s. 46-47.

[223] V anglickém originále: *„Full faith and credit shall be given in each state to the public acts, records, and judicial proceedings of every other state. And the Congress may by general laws prescribe the manner in which such acts, records, and proceedings shall be proved, and the effect thereof."*

[224] STRAUSS, Peter. *Due Process* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/due_process.

[225] Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států ve věci *Allstate Insurance Co. v. Hague* ze dne 13. ledna 1981, 449 U.S. 302, 101 S. Ct. 633 (1981).

[226] SYMEONIDES, *op. cit*, s. 49.

[227] V anglickém originále: „*that State must have a significant contact or significant aggregation of contacts, creating state interests, such that choice of its law is neither arbitrary nor fundamentally unfair."*

[228] The Heritage Guide to Constitution, *op.cit.*

[229] Jedná se o právně nezávazný dokument, shrnující pravidla kolizní úpravy, jež vytvořil Americký institut práva (*American Law Institute*). Tyto dokumenty institut vytváří pro různé oblasti práva.

Ač jsou oba *Restatements* určitou unifikační tendencí, právní úprava kolizních norem je na úrovni států stále velmi roztříštěná a nejednotná. Zároveň je problematická sama povaha doktríny promissory estoppel. Někteří autoři se přiklání ke smluvnímu pojetí tohoto institutu, jiní naopak zdůrazňují jeho podobnost civilním deliktům[230]. Jednoznačný názor na problematiku neexistuje.[231]

4.3.2.1. Promissory estoppel jako smluvní institut

Pokud budeme odpovědnost vyplývající z doktríny promissory estoppel považovat za smluvní odpovědnost, použijeme kolizní normy pro smluvní závazky.[232] Tradiční přístup zakotvený v RFCL jako hraniční určovatel vymezuje *lex loci contractus*[233], tedy právo státu, kde byla smlouva uzavřena. Tímto kolizním pravidlem se řídí například Alabama, Florida či Virginia.[234]

Moderní přístup pak vychází z ustanovení RSCL. Prvním relevantním ustanovením v rámci RSCL je § 6, který upravuje principy volby práva. Ustanovení § 6 odst. 1 stanoví, že soud se s výhradou ústavních omezení bude řídit právními předpisy svého státu upravujícími volbu práva.[235] V návaznosti na to § 6 odst. 2 RSCL řeší případy, kdy takový právní předpis neexistuje, a vymezuje faktory relevantní pro výběr aplikovatelné právní normy.[236] Kolizní pravidla v případě, kdy nebude volba práva učiněna, jsou posléze stanovena v § 188 RSCL. První odstavec § 188 RSCL zakotvuje kolizní kritérium nejužšího spojení[237] na základě principů z § 6 RSCL. Druhý odstavec stanoví výčet kontaktů s právem určitého státu, jež se mají zohlednit. Mezi ty patří například místo uzavření smlouvy či místo plnění. Jednotlivé kontakty mají být hodnoceny na základě jejich významu pro danou smlouvu (§ 188 odst. 3 RSCL). Poslední odstavec ustanovení stanoví, že pokud je místo, kde probíhalo jednání o smlouvě, shodné s místem plnění, použije se na smlouvu typicky právo takového státu. Následně ustanovení § 189–197 RSCL stanoví hraniční určovatele pro jednotlivé smluvní typy.

Vedle úpravy zakotvené v *Restatements* je vhodné zmínit ještě dva přístupy. *„Better Law“* je přístup spoléhající na stanovení flexibilních pravidel, na základě kterých dojde k určení

---

[230] V terminologii common law *„torts“*.

[231] BARNETT, Randy E. a Mary E. BECKER. Beyond Reliance: Promissory Estoppel, Contract Formalities, and Misrepresentations. *Hofstra Law Review* [online]. 1987, 54 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=11423&context=journal_articles.

[232] SYMEONIDES, *op. cit*, s. 197.

[233] § 325 a § 326 RFCL.

[234] SYMEONIDES, *op. cit*, s. 223.

[235] V anglickém originále: „*A court, subject to constitutional restrictions, will follow a statutory directive of its own state on choice of law.“*

[236] Relevantním faktorem je například jistota a předvídatelnost výsledku či ochrana důvodných očekávání.

[237] V angličtině: *„Most significant relationship“*.

rozhodného práva. Robert A. Leflar v rámci přístupu vymezil pět bodů, jež je vhodné zvážit: (i) předvídatelnost výsledků, (ii) zachování mezistátního a mezinárodního pořádku, (iii) zjednodušení úkonů soudu, (iv) podpora vládních zájmů státu soudu a (v) použití lepšího práva.[238] Druhým přístupem, jež si nad rámec výše popsaného zaslouží pozornost je tzv. *„Significant Contacts Approach"*, který se uplatní například v Portoriku. Jeho podstatou je najití nejužšího spojení, podobně jako to dělá právo kontinentální. Přístup spojuje jednotlivé kontakty a ve výsledku aplikuje právo státu, jež je těžištěm[239] dané smlouvy.[240]

4.3.2.2. Promissory estoppel jako civilní delikt

Obdobně jako v případě smluvních závazků vychází tradiční přístup z RFCL. Pro civilní delikty je základním hraničním určovatelem *lex loci delicti*. Rozhodným právem tak bude právo státu, kde nastala poslední okolnost rozhodná pro vznik odpovědnosti.[241]

Moderní přístup opět vychází z RSCL, a to především z ustanovení § 145, jež v odst. 1 stanoví, že práva a povinnosti stran plynoucí z civilního deliktu se řídí právem státu, jež má k události nejužší vztah, a to při zohlednění principů stanovených v § 6 RSCL. Druhý odstavec, obdobně jako v případě § 188 RSCL, stanoví výčet kontaktů s právem určitého státu, jež se mají při hledání rozhodného práva zohlednit. Zohlednit by soud měl například místo, kde došlo k újmě či místo, kde došlo k jednání, jež způsobilo újmu. Jednotlivé kontakty mají být opět hodnoceny na základě jejich významu pro danou událost (§ 145 odst. 3 RSCL). Ustanovení § 146–155 RSCL následně stanoví hraniční určovatele pro jednotlivé typy civilních deliktů. Aplikovat zde lze i přístupy *Significant Contact Approach* a *Better Law*, jak jsou popsány výše.

Osobně se přikláním k subsumpci odpovědnosti dle doktríny promissory estoppel spíše pod smluvní odpovědnost, ač během vyjednávání o smlouvě mezi stranami nevzniká žádný závazkový vztah (na rozdíl od Německé úpravy, kde má předsmluvní odpovědnost smluvní charakter). Ve většině případů, kdy je odpovědnost uložena pouze na základě daného slibu, lze odpovědnost chápat jako smluvní v tom smyslu, že slibující zjevně zamýšlel převzít právní závazek (uzavřít smlouvu) v souladu s platnou normou. Zároveň je potřeba na podporu mého názoru zmínit i to, že systematicky je promissory estoppel zařazován pod smluvní právo, a to

---

[238] HAY, Peter, Patrick J. BORCHERS a Symeon C. SYMEONIDES. *Conflict of Laws*. 5. vydání. Spojené státy americké: WEST PUBLISHING CO., 1992. ISBN 978-0-314-91160-5. (s. 56).
[239] V angličtině doslova *„center of gravity"*.
[240] HAY, BORCHERS, SYMEONIDES, *op. cit.,* s. 108.
[241] SYMEONIDES, *op. cit*, s. 132.

například v rámci § 90 RSC. Do kapitol zabývajících se právem smluv pak tento institut řadí i odborná literatura.[242]

Jak tedy vyplývá z jednotlivých kolizních norem popsaných výše, právní řády jednotlivých států USA pracují především s kolizním kritériem nejužšího spojení, které známe i z kontinentální právní úpravy. Jeho zakotvení ve vztahu k předsmluvní odpovědnosti najdeme i v nařízení Řím II, a to v podobě únikové klauzule v čl. 12 odst. 2 písm. c).

4.4. Ukrajina

Specifika právního řádu Ukrajiny jsou do jisté míry dána její historií bývalé svazové republiky. Ukrajinský právní řád je kontinentálním typem právního systému, jež se však od ostatních, především středoevropských, právních systémů v některých ohledech liší. V rámci diskusí o možném budoucím vstupu Ukrajiny do Evropské unie považuji za zajímavé na závěr této komparativní kapitoly zařadit i analýzu ukrajinského právního řádu.[243]

4.4.1 Pojetí předsmluvní odpovědnosti

Těžištěm úpravy občanského práva na Ukrajině je obdobně jako v jiných evropských zemích občanský zákoník. Stejně jako český OZ stojí UAOZ, mimo jiné, na zásadách smluvní autonomie a dobré víry (čl. 3 UAOZ). Ustanovení čl. 509 odst. 3 UAOZ dále stanoví, že závazky musí být založeny na principech dobré víry, rozumnosti a spravedlnosti.

UAOZ rozlišuje dva základní typy odpovědnosti: (i) odpovědnost ze smluvního závazku (čl. 611 UAOZ) a (ii) odpovědnost vznikající z mimosmluvních vztahů (čl. 1144 a násl. UAOZ). V rámci obecného ustanovení čl. 611 UAOZ má poškozená strana, mimo jiné, nárok na náhradu škody. V kapitolách 78 a násl. UAOZ pak zákon upravuje jednotlivé typy mimosmluvních vztahů, jako je například nepřikázané jednatelství (čl. 1158 a násl).

Ukrajinský občanský zákoník však nezná institut předsmluvní odpovědnosti.[244] Dokud jednající strany neuzavřou smlouvu, nejsou dle ukrajinského práva vzájemně vázány žádným závazkem. Stejně jako v právních systémech common law tak není chráněna dobrá víra při jednání o uzavření smlouvy. Případnou odpovědnost za porušení předsmluvních povinností, které jsou

---

[242] Viz například MCKENDRICK, *op. cit.*

[243] S touto podkapitolou mi pomáhala advokátka Olena Solonska, díky níž jsem byla schopna do práce zahrnout poměrně podrobnou analýzu ukrajinského práva. Poděkování jí patří především za pomoc s obstaráním zdrojů a jejich překlad do angličtiny.

[244] POPOV, Yuri, *Преддоговорная ответственность: culpa in contrahendo, promissory estoppel, деликт (Pre-contractual Liability: Culpa in Contrahendo, Promissory Estoppel, Delict)* [online]. 2014 [cit. 2023-3-7]. Dostupné z: https://ssrn.com/abstract=3480078.

u některých typů smluv stanoveny, tak dovozují ukrajinské soudy, které v tomto ohledu aplikují principy a zásady jako je *venire contra factum proprium*, pravidlo *contra proferentem*[245] a nutnost strany jednat v dobré víře.[246] Nutno však dodat, že v takovém případě je již uzavřena smlouva a soudní řízení je vedeno o smluvních povinnostech (k jejichž naplnění však mělo dojít ještě před samotným uzavřením smlouvy). V této souvislosti je možné zmínit například rozhodnutí Nejvyššího soudu Ukrajiny (*Верховний Суд України, Verkhovny Sud Ukrayiny*) ze dne 10. března 2021, sp. zn. 753/731/16, kde soud označil povinnosti dle čl. 989 odst. 1 bodu 3 UAOZ za předsmluvní. Soud judikoval, že *„výklad článku 989 odst. 1 bodu 3 občanského zákoníku Ukrajiny uvádí, že předsmluvní povinnost pojištěného poskytnout pojistiteli přesné informace o předmětu pojištění a rizikových faktorech je projevem nejvyšší dobré víry (doktrína uberrima fides) a souvisí s rizikovou povahou pojistné smlouvy. Pojistitel totiž potřebuje informace, aby mohl posoudit pojistné riziko. Neplatnost druhé pojistné smlouvy je spojena s nesplněním předsmluvní povinnosti, která je podstatná pro plnění budoucí pojistné smlouvy."*[247] V tomto případě se jednalo o spor o neplatnost pojistné smlouvy. Pojišťovna tvrdila, že jí klient před uzavřením smlouvy neposkytl všechny informace, které jí měl podle čl. 989 odst. 1 bodu 3 UAOZ sdělit. Ustanovení čl. 989 odst. 1 bod 3 UAOZ zároveň stanoví, že pokud klient tyto informace nesdělí, je pojistná smlouva neplatná. I v tomto případě však šlo o smluvní povinnosti, ač k jejich splnění mělo dojít ještě před samotným uzavřením smlouvy.

U některých smluv zakotvuje UAOZ informační povinnost, jež musí být splněna před uzavřením smlouvy. Například čl. 659 UAOZ zakotvuje povinnost prodávajícího sdělit určité informace kupujícímu a důsledky nesdělení těchto informací. Opět však můžeme hovořit o odpovědnosti až poté, co strany uzavřou smlouvu. Ustanovení čl. 650 UAOZ zakotvuje možnost stran dohodnout se na seznamu prohlášení, která má strana nebo strany učinit ohledně okolností důležitých pro uzavření, plnění nebo ukončení takové smlouvy. V případě porušení této povinnosti či sdělení nepravdivých prohlášení má pak poškozená strana nárok na náhradu škody. Možnost

---

[245] V českém právním řádu je toto pravidlo obsaženo v § 557 OZ.

[246] FEDORKO, M.S.; KANZAFAROVA, I.S. *The Institute Of Pre-Contractual Liability In The Light Of Recodification Of Civil Legislation Of Ukraine* [online]. 2020, 10 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: http://pd.onu.edu.ua/article/view/217598/219239.

[247] V ukrajinském originále: *„лумачення пункту 3 частини першої статті 989 ЦК України свідчить, що переддоговірний обов`язок страхувальника надати страховику достовірні відомості про об`єкти страхування і фактори ризику є проявом найвищої добросовісності (доктрина uberrima fides) і пов`язаний з ризиковим характером договору страхування. По суті страховику потрібна інформація для оцінки страхового ризику. Нікчемність другого договору страхування пов`язується із невиконанням переддоговірного обов`язку, який має суттєве значення для виконання майбутнього договору страхування.“*

žádat náhradu škody v souladu s čl. 650 odst. 1 UAOZ však opět předpokládá, že je mezi stranami již uzavřena smlouva.

Na Ukrajině v rámci procesu evropské integrace již několik let probíhají snahy o rekodifikaci soukromého práva. Odborná literatura zdůrazňuje, že v rámci této rekodifikace by měl být v UAOZ zakotven i institut předsmluvní odpovědnosti, a to především kvůli stanovení rozsahu škody vyplývající z porušení předsmluvní odpovědnosti.[248] S ohledem na momentální situaci na Ukrajině je však složité předvídat, kdy k rekodifikaci skutečně dojde a jaká bude její konečná podoba.

4.4.2 Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti

Ukrajinský právní řád zakotvuje kolizní normy především v rámci tamějšího zákona o mezinárodním právu soukromém (zákon č. 2709-IV). Zákon je poměrně obsáhlý a upravuje kolizní normy týkající se všech možných oblastí, od postavení fyzických a právnických osob až po kolizní normy práva dědického.

V rámci úpravy smluvních závazkových vztahů obsahuje UAZMPS, stejně jako nařízení Řím II, volbu práva jako základní hraniční určovatel (čl. 43 UAZMPS). Volba práva je však omezena zákony Ukrajiny, které mohou volbu práva výslovně zakázat (čl. 5 a čl. 43 UAZMPS). Pokud si strany nezvolí rozhodné právo, použije se čl. 44, který určuje rozhodné právo pro jednotlivé typy smluv. Vlastní úpravu pak mají spotřebitelské smlouvy (čl. 45 UAZMPS) a zakladatelské listiny (čl. 46 UAZMPS).

Hned v následujícím oddílu jsou upraveny mimosmluvní závazky. Základním pravidlem dle čl. 39 UAZMPS je, že se závazky řídí právem státu, ve kterém došlo k předmětnému jednání jedné strany. Vidíme zde odlišný přístup oproti nařízení Řím II, dle kterého je v souladu s čl. 4 rozhodným právem právo státu, kde vznikla škoda (*lex loci damni infecti*). Obecné pravidlo je v rámci nařízení Řím II zakotveno výslovně i u úpravy předsmluvní odpovědnosti (čl. 12 odst. 2 písm. a) nařízení Řím II). V rámci oddílu týkajícího se mimosmluvních závazků UAZMPS dále upravuje právo rozhodné pro závazky k náhradě škody, pro náhradu škody způsobené vadou zboží nebo služeb i pro bezdůvodné obohacení.

V souvislosti s určením rozhodného práva je nutno zdůraznit povahu odpovědnosti za porušení předsmluvních povinností, jak je popsána výše. Vztah mezi stranami vzniká až uzavřením smlouvy, a proto i odpovědnost může vzniknou až po takovém uzavření a vychází posléze z porušení smluvních povinností (ač k jejich plnění mělo dojít před uzavřením smlouvy). Zároveň

[248] FEDORKO, KANZAFAROVA, *op. cit.*, s. 10.

ukrajinská judikatura ukazuje, že soudy mohou označit některé povinnosti za předsmluvní. V případě, kdy by se určovalo rozhodné právo pro odpovědnost za porušení takových povinností, postupoval by soud dle kolizních norem pro smluvní závazkové vztahy (čl. 43 až 47 UAOZ), neboť se dle platného ukrajinského práva bude jednat o porušení smluvních povinností.

5. Předsmluvní odpovědnost z pohledu Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

Na komparativní analýzu pojetí předsmluvní odpovědnosti v různých právních řádech považuji za vhodné navázat rozborem bezpochyby nejvýznamnější unifikační mezinárodní úmluvy v této oblasti – Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží. Tato úmluva z dílny UNCITRAL[249] je souborem přímých norem, které unifikují hmotněprávní úpravu kupní smlouvy v mezinárodním obchodě.[250] CISG vstoupila v platnost 1. ledna 1988 a pro Československo nabyla účinnosti od 1. dubna 1991 (pro Českou republiku následně od 1. ledna 1993). K dnešnímu dni má CISG 95 signatářů[251], a ač byla zpočátku přijímána s jistou skepsí, dnes je esenciální součástí práva mezinárodního obchodu.

CISG je členěna do čtyř základních částí a postupně upravuje uzavření smlouvy, práva a povinnosti stran kupní smlouvy i porušení smlouvy či účinky odstoupení od smlouvy. Přestože CISG upravuje problematiku kupní smlouvy velmi zevrubně, předsmluvní odpovědnosti se explicitně nevěnuje. Pro rozbor možnosti aplikace ustanovení CISG na předsmluvní odpovědnost je stěžejní čl. 7 CISG, který upravuje výklad CISG a jehož rozbor bude jádrem této kapitoly.

5.1. Působnost CISG

Než se dostanu k samotné otázce aplikace CISG na institut předsmluvní odpovědnosti, považuji za nezbytné vymezit předmět úpravy této úmluvy. Předmětem úpravy jsou mezinárodní kupní smlouvy uzavírané mezi podnikateli[252]. Předpokladem působnosti CISG je dle čl. 1 odst. 1 to, že se jedná o koupi zboží (věcná působnost) a strany mají místa podnikání v různých státech (teritoriální působnost).

Vzhledem k absenci definice kupní smlouvy, je nutné dle Tichého pro účely CISG vyjít z obecně chápané charakteristiky tohoto typu smlouvy jako výměnného obchodu, při kterém se

[249] Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo byla zřízena v roce 1966 a jejím hlavním cílem je odstranění překážek mezinárodního obchodu skrze harmonizaci a unifikaci mezinárodního práva obchodního. Činnost UNCITRAL se zaměřuje především na tvorbu mnohostranných mezinárodních úmluv a legislativních doporučení.

[250] MALACKA, M.; HALLA, S.; HRNČIŘÍKOVÁ, M. *CISG: (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží).* Komentář. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-514-2. (s. 15).

[251] Status: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). *United Nations Commission On International Trade Law* [online]. [cit. 2023-05-16]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/salegoods/conventions/sale_of_goods/cisg/status.

[252] Vyloučení aplikace CISG na spotřebitelské smlouvy nalezneme v čl. 2 písm. a) CISG.

prodávající zavazuje k dodání zboží a kupující k zaplacení kupní ceny a odběru zboží.[253] Toto pojetí kupní smlouvy může být dovozeno také z článků 30 a 53 CISG.[254] Esenciálním znakem je převod vlastnického práva za úplatu. Obdobně CISG nedefinuje ani pojem zboží. Pod pojmem zboží musíme chápat nejen movité věci hmotné, ale i věci nehmotné (například programy pro zpracování dat) či plyn.[255] CISG posléze explicitně v čl. 2 vymezuje výjimky z působnosti. Úmluva se tak nevztáhne například na koupi vznášedel.

Druhým podstatným znakem je mezinárodní prvek daný místem podnikání stran v různých státech. Pro tento teritoriální prvek je nutné i to, aby strana smlouvy věděla, že druhá strana má místo podnikání v odlišném státě. Taková skutečnost musí v souladu s čl. 1 odst. 2 CISG vyplývat buď ze smlouvy, z jednání mezi stranami nebo z poskytnutých informací. Přítomnost mezinárodního prvku musí být posuzována v době uzavření smlouvy.[256]

K automatickému použití CISG dochází v případě, kdy strany mezinárodní kupní smlouvy mají sídla ve státech, jež jsou smluvními stranami úmluvy nebo jestliže se má dle ustanovení mezinárodního práva soukromého použít právního řádu některého smluvního státu (čl. 1 odst. 1 CISG). V případě uvedeném v čl. 1 odst. 1 písm. a) mluvíme o přímé aplikaci úmluvy. Je však nutné zmínit, že v rámci zachování smluvní autonomie mají strany dle ustanovení čl. 6 CISG možnost aplikaci úmluvy vyloučit. Podmínkou aplikace CISG je tak zároveň absence vyloučení jejího použití.[257] Ve vztahu k aplikaci úmluvy dle čl. 1 odst. 1 písm. b) mohou smluvní státy učinit výhradu (čl. 95 CISG). Výhrada umožňuje omezit aplikovatelnost úmluvy pouze na případy, kdy mají obě smluvní strany místa podnikání ve smluvních státech.[258]

Ve vztahu k působnosti CISG je nezbytné zmínit také čl. 4, který vymezuje matérii v rámci úpravy kupní smlouvy, na níž se CISG nevztáhne. V souladu s první větou článku CISG upravuje pouze uzavírání smlouvy[259] o koupi a práva a povinnosti prodávajícího a kupujícího vznikající z takové smlouvy. Úmluva posléze nabízí demonstrativní výčet aspektů, kterých se její působnost

---

[253] TICHÝ, Luboš. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017. 412 s. ISBN 978-80-7400-649-4. (s. 19-23).

[254] KRÖLL, S.; MISTELLIS, L.; PERALES VISCASILLAS, P. *UN convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): a commentary. 2*. vydání. Mnichov: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-3-406-71455-9.

[255] TICHÝ (2017), *op. cit.,* s. 19-23.

[256] TICHÝ (2017), *op. cit.,* s. 23-27.

[257] Často se v souvislosti s aplikací CISG mluví o opt-out principu.

[258] Tuto výhradu učinilo v minulosti i Československo. Česká republika však posléze výhradu v roce 2018 stáhla. Srov. Stažení výhrady ČR k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a k Dodatkovému protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2023-05-17]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/cigs/stazeni-vyhrady-cr-k-umluve-osn-o-smlouvach-o-mezinarodni-koupi-zbozi-a-k-dodatkovemu-protokolu-k-umluve-o-promlceni-pri-mezinarodni-koupi-zbozi--234091.

[259] Právě s procesem uzavírání smlouvy je neodmyslitelně spojen i institut předsmluvní odpovědnosti.

nedotýká. Výslovně je pojednáno o platnosti smlouvy, jejího ustanovení nebo jakékoliv zvyklosti či otázce přechodu vlastnického práva v souvislosti s kupní smlouvou. Vyloučené otázky budou řešeny podle národního právního řádu určeného v souladu s kolizními normami fóra. Článek 4 CISG je v rámci aplikace úmluvy silně provázán s již zmiňovaným čl. 7, a proto mu bude věnována pozornost i v následujících podkapitolách.

5.2. Výklad CISG a její aplikace na otázky předsmluvní odpovědnosti

CISG obsahuje v čl. 7 vlastní pravidla pro výklad úmluvy a zároveň metodologii pro vyplňování jejích mezer. V souladu s čl. 7 odst. 1 CISG má být při výkladu úmluvy přihlédnuto k její mezinárodní povaze, k potřebě podpory jednotnosti při jejím užívání a dodržování dobré víry v mezinárodním obchodu. V rámci textu ustanovení tak vidíme tři základní pravidla ovlivňující výklad CISG – autonomní výklad, jednotný přístup a dodržování dobré víry. Požadavek, aby bylo při interpretaci úmluvy postupováno jednotně a s přihlédnutím k její mezinárodní povaze, bývá v mezinárodních smlouvách běžně zakotven.[260] Rozehnalová však v tomto ohledu podotýká, že tyto požadavky jsou v praxi špatně realizovatelné.[261] K jejich dodržení je totiž nutné, aby byla mezinárodní smlouva interpretována jinak než vnitrostátní úprava, aby užité metody nebyly podmíněny vnitrostátním právem rozhodujícího orgánu a aby sama interpretace pojmů nebyla ovlivněna oním vnitrostátním právem.[262]

Z pohledu této práce nejdůležitějším aspektem je dodržování dobré víry. Princip dobré víry je v rámci CISG seznatelný například z ustanovení čl. 16 odst. 2 písm. b), čl. 21 odst. 2 či čl. 29 odst. 2. Postavení zásady dobré víry v rámci CISG je však přinejmenším nejasné. Přitom právě pozice principu dobré víry je jedním z hlavních faktorů ovlivňující aplikaci CISG na předsmluvní odpovědnost.

V rámci analýzy postavení dobré víry v kontextu CISG je nezbytné vzít v potaz historický vývoj ustanovení čl. 7. Zakotvení dobré víry pouze jako interpretačního principu je důsledkem kompromisu mezi delegacemi kontinentálního práva a common law v rámci sjednávání CISG.[263]

---

[260] Tento požadavek najdeme zakotven například v čl. 3 Hamburské úmluvy o námořní přepravě zboží či v čl. 7 Úmluvy o promlčení při mezinárodní koupi zboží. Oba tyto dokumenty byly, stejně jako CISG, vytvořeny UNCITRAL.

[261] ROZEHNALOVÁ, N; DRLIČKOVÁ, K. a kol. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží – ano či ne?* Brno: Masarykova univerzita, 2012. 268 s. ISBN 978-80-210-5956-6. (s. 40).

[262] Tamtéž.

[263] K rozdílům v pojímání dobré víry v rámci kontinentálních právních řádů a v rámci právních řádů common law viz kapitola 4 této práce.

V rámci diskusí o finální podobě úmluvy bylo diskutováno zakotvení povinnosti jednat v dobré víře v průběhu uzavírání smlouvy. Argumentem pro nezakotvení dobré víry v CISG byla především vágnost takového ustanovení, která by vedla k výkladu pojmu z pohledu jednotlivých národních právních řádů, čímž by byla snížena jednotnost aplikace úmluvy. Podporovatelé návrhu naopak namítali, že dobrá víra je uznávaným základním principem mezinárodního styku, a proto by měla být součástí úmluvy. V rámci snahy o vytvoření kompromisu přijatelného pro všechny strany tak vznikl v tomto ohledu poněkud problematický čl. 7 odst. 1, který Spagnolo připodobňuje k Pandořině skříňce.[264]

Spagnolo nabízí 6 různých rolí, jež může dobrá víra v rámci CISG zastávat, a to od velmi konzervativního přístupu (dobrá víra pouze jako interpretační pravidlo), přes liberálnější přístup (dobrá víra jako obecný princip, jež vyplňuje mezery v úmluvě) až po poměrně extenzivní teorie (dobrá víra jako nezávislý zdroj práv a povinností stran, jež mohou jít nad rámec CISG). Ač se odborníci neshodnou na přesném postavení dobré víry, velká část autorů[265] a judikatura[266] přiznává dobré víře v rámci CISG minimálně postavení obecné zásady, jež může být v souladu s čl. 7 odst. 2 použita při vyplňování vnitřních mezer úmluvy.[267]

5.2.1 Předsmluvní odpovědnost jako vnitřní mezera CISG

Ačkoliv je CISG velmi zevrubná, úprava jednotlivých otázek není úplná. Následkem toho vznikají v úpravě mezinárodní kupní smlouvy mezery, jež je potřeba vhodným způsobem zaplnit. Mezery mohou být vnitřní či vnější. Vnitřní mezerou rozumíme situaci, kdy úmluva sama poskytne prostředky k úpravě otázek, jež sice spadají do předmětu její působnosti, ale nejsou v ní explicitně upraveny.

Jak již bylo zmíněno výše, ustanovení čl. 7 odst. 2 upravuje metodologii vyplňování vnitřních mezer CISG. Mezery týkající se otázek spadajících do předmětu úpravy CISG je možné vyplňovat s pomocí obecných zásad, na nichž CISG spočívá, nebo v případě absence takových

---

[264] SPAGNOLO, Lisa. *Opening Pandora's Box: Good Faith and Precontractual Liability under CISG* [online]. 50 [cit. 2023-05-17]. Dostupné z: http://ssrn.com/abstract=1350088. (s. 269-273).

[265] Srov. např. SCHWENZER, Ingeborg a Peter SCHLECHTRIEM, ed. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 3. vydání. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-956897-0.

[266] Databáze UNILEX obsahuje celkem 17 rozhodnutí soudů z různých států, jež se týkají zakotvení dobré víry jako obecného principu CISG. Ač je aplikace principu dobré víry převážně dovozována ve vztahu k plnění smlouvy, je v databázi hned 5 rozhodnutí, jež povinnost jednání v dobré víře vztahují již na fázi uzavírání smlouvy (viz například rozhodnutí německého soudu č. VIII ZR 60/01 ze dne 31. října 2001). Databáze rozhodnutí dostupná zde: https://unilex.info.

[267] UNCITRAL. *Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 2016. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/cisg_digest_2016.pdf.

zásad dle ustanovení právního řádu rozhodného podle norem mezinárodního práva soukromého. Aplikace obecných zásad má přednost a musí probíhat s ohledem na ustanovení čl. 7 odst. 1 CISG. Než se však přistoupí k aplikaci obecných zásad, je nutno nejprve posoudit, zdali problém nelze vyřešit za pomoci výkladu právních jednání stran (čl. 8 CISG), či jestli mezi stranami nebyla založena zvyklost nebo praxe (čl. 9 CISG). Zároveň je nutné podotknou, že v rámci zachování uniformity výkladu CISG je použití rozhodného národního práva prostředek *ultima ratio*.[268]

Mezi obecné zásady CISG patří především autonomie vůle stran (čl. 6 CISG), princip dobré víry vyvozovaný z čl. 7 odst. 1, princip *venire contra factum propriorum* či princip bezformálnosti (čl. 11 CISG). Dále lze zmínit například zásadu rovnosti stran a neutrality CISG či zásadu dodržování smluv (dovozována z čl. 25, 49 a 64).[269]

Při extenzivním pojetí fráze „obecné zásady, na nichž Úmluva spočívá" dochází někteří autoři[270] i rozhodovací praxe[271] k názoru, že čl. 7 odst. 2 CISG neodkazuje pouze na obecné zásady přímo zakotvené nebo vyplývající ze CISG, nýbrž také na obecné principy, jež tvoří základ práva světového mezinárodního obchodu.[272] Názor podporuje zejména argument, že aplikací těchto obecných principů dojde lépe k zohlednění mezinárodní povahy úmluvy (čl. 7 odst. 1).[273] Jedním z nejdůležitějších nezávazných dokumentů v oblasti *lex mercatoria* jsou bezpochyby Principy UNIDROIT, které mohou mít, mimo jiné, interpretační a suplementární funkci ve vztahu k jiným mezinárodním dokumentům.

Užití Principů UNIDROIT k interpretaci jiného dokumentu umožňuje sama preambule principů, jež pojednává o účelu celého dokumentu.[274] Spojení Principů UNIDROIT a CISG se pak

---

[268] SCHWENZER, Ingeborg a Peter SCHLECHTRIEM, ed. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 3. vydání. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-956897-0. (s. 135-136).

[269] SCHWENZER, SCHLECHTRIEM, *op. cit.* s. 136-139.

[270] Spagnolo v tomto ohledu odkazuje například na: MAGNUS, Ulrich, *General Principles of UN-Sales law*, 59 RABELS ZEITSCHRIFT 492 (1995). Dostupné z: http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/text/magnus.htrnl či BONNEL, Michael Joachim. The UNIDROIT Principles o f International Contracts and the CISG: Alternative or Complementary Instrument? *Uniform Law review*. 1996.

[271] Z rozhodovací praxe lze uvést například rozhodčí nález ICC International Court of Arbitration z roku 2003, sp. zn. 12097, Francie, ve kterém byla při sporu z kupní smlouvy mezi finskou a francouzskou společností dovozena aplikace CISG, jež bude v případě potřeby doplněna „obecnými právními zásadami", jako jsou Principy UNIDROIT. Rozhodčí nález dostupný z: https://unilex.info/cisg/case/1434.

[272] KRONKE, Herbert. The Un Sales Convention, The Unidroit Contract Principles and the Way Beyond. *Journal of Law and Commerce* [online]. 25(451), 15 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/kronke.pdf. (s. 453-455).

[273] ROSSEN, Anne, Marie HUMMELSHØJ PEDERSEN a Thomas NEUMANN. How Far Does the Dynamic Doctrine Go? Looking for the Basis of Precontractual Liability in the CISG. *Nordic Journal of Commercial Law* [online]. 2020. 32 [cit. 2023-05-19]. Dostupné z: https://web-p-ebscohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=e732effe-ee56-4de8-80cd-8f97a0d1aa5b%40redis. (s. 24).

[274] Text preambule Principů UNIDROIT anglickém originále: „*They may be used to interpret or supplement international uniform law instruments.*"

nabízí zejména vzhledem k podobnosti úpravy jednotlivých instrumentů v obou dokumentech.[275] Užití Principů UNIDROIT může zároveň být návodem pro řešení otázky předsmluvní odpovědnosti, neboť principy tento institut, na rozdíl od CISG, přímo upravují. O pojetí dobré víry a předsmluvní odpovědnosti v rámci principů UNIDROIT bude pojednáno v následující kapitole.

Co se týče samotné problematiky předsmluvní odpovědnosti jako možné vnitřní mezery CISG, Spagnolo poznamenává, že ač se podle většinového názoru CISG na otázky předsmluvní odpovědnosti neaplikuje, existuje i menšina autorů, která prosazuje pravý opak.[276] Autory prosazující pojetí culpa in contrahendo jako vnitřní mezery CISG můžeme rozdělit do dvou skupin.

První skupina autorů dovozuje úpravu předsmluvní odpovědnosti v rámci CISG na základě přímého použití interpretačních metod, analogie a obecného principu dobré víry. Stěžejním tak je čl. 7 odst. 2 CISG. Mnoho autorů spadajících do této metodologické skupiny opírá své závěry o dovození existence obecného principu estoppel v rámci CISG, který je analogicky vyvozován z ustanovení čl. 16 odst. 2 písm. b), čl. 29 odst. 2, čl. 50 odst. 2 a čl. 80 CISG. Spagnolo zde odkazuje například na profesory Reinharta a Rosetta, kteří povinnost jednání v dobré víře (jejíž porušení dá vzniknout předsmluvní odpovědnosti) vyvozují přímo z čl. 7 odst. 1 CISG. Vhodné je však říci, že autoři z této kategorie nijak nevysvětlují, zda by měla být otázka culpa in contrahendo spíše mezerou vnitřní než vnější. Autoři se tedy nevěnují samotné působnosti CISG.[277]

Druhá skupina se podrobněji věnuje i předmětu úpravy CISG. Profesorka Silvia Gil-Wallin staví svou teorii na dvou základních argumentech. Za prvé považuje širokou aplikaci CISG za nutnou pro předcházení škod vzniklých na základě nedůvodného ukončení jednání o smlouvě a zadruhé podotýká, že aplikace CISG na problematiku culpa in contrahendo podporuje uniformitu. [278] Právě podpora jednotnosti je jedním z hlavních atributů čl. 7 odst. 1 CISG. Pokud by tedy nebyla předsmluvní odpovědnost do působnosti úmluvy začleněna a tyto otázky by byly rozličně řešeny jednotlivými vnitrostátními právními řády, nejednotný výklad by vedl k porušení základních cílů CISG[279], mezi něž patří především zmiňovaná jednotnost výkladu.[280] Do této teoretické frakce můžeme zařadit také profesora Bonella[281], který spoléhá, mimo jiné, na široké

---

[275] KRONKE, *op. cit.* s. 456-458.

[276] SPAGNOLO, *op. cit.* s. 293-297.

[277] Tamtéž.

[278] GIL-WALLIN, Silvia. Liability under Pre-contractual Agreements and Their Application under Colombian Law and the CISG. *Nordic Journal of Commercial Law* [online]. 2007, 17 [cit. 2023-05-19]. Dostupné z: https://iicl.law.pace.edu/sites/default/files/bibliography/silvia_gil-wallin.pdf.

[279] Viz preambule CISG.

[280] GIL-WALLIN, *op. cit.,* s. 14.

[281] V následující pasáži vycházím z díla Michaela Joachima Bonella: BONELL, Micahel J. *Vertragsverhandlungen und culpa in contrahendo nach dem Wiener Kaufrechtsiibereinkommen [Contract Negotiations and culpa in*

vnímání dobré víry zakotvené v čl. 7 odst. 1 CISG a její aplikaci skrze čl. 7 odst. 2 CISG jako zdroj povinnosti jednání v dobré víře v předsmluvní fázi. Zdůrazňuje, že některé otázky (například právě otázka předsmluvní odpovědnosti) jsou tak pevně spojeny s uzavíráním smlouvy, že se musí CISG vztáhnout i na ně (čl. 4 CISG). Bonell uvádí, že strany jsou při sjednávání smluv povinny jednat v dobré víře a že odpovědnost podle CISG by mohla vzniknout například v případě, kdy by nedošlo k poskytnutí potřebných informací nebo kdy by bylo uzavření smlouvy zabráněno ve zlé víře. V případech ukončení jednání o smlouvě by odpovědnost podle CISG závisela na úmyslu stran, jež lze určit na základě skutečností jako je druh obchodu, jeho složitost, dosažené stadium jednání či zda bylo zahájeno plnění. Zdůrazňuje zároveň, že působnost CISG může být stranami rozšířena na základě zásady smluvní autonomie (čl. 6 CISG). Strany tak mohou dobrovolně aplikaci ustanovení CISG rozšířit právě i na fázi sjednávání smlouvy, čímž by do její působnosti zahrnuly i případnou otázku předsmluvní odpovědnosti.[282]

Nad rámec dvou výše popsaných přístupů bych ráda zmínila i čl. 16 odst. 2 písm. b) CISG, který stanoví, že nabídka na uzavření smlouvy nemůže být odvolána, pokud osoba, které byla určena, mohla důvodně spoléhat na její neodvolatelnost, a proto jednala. Máme zde tedy situaci, kdy jedna strana důvodně spoléhá na jistou skutečnost. Odvoláním takové nabídky by se strana smlouvy stala odpovědnou za vzniklou škodu. Analogicky by šel tento přístup použít i na jiné situace v rámci kontraktačního procesu, kdy jedna strana jednala v rozporu s důvodným očekáváním druhé strany, které sama vyvolala. Takové jednání odpovídá skutkové podstatě předsmluvní odpovědnosti, jak ji najdeme například v našem právním řádu. Zastánci postavení předsmluvní odpovědnosti mimo působnost CISG naopak restriktivním výkladem ustanovení dochází k závěru, že jakékoliv další jednání předcházející učinění nabídky a nespadající pod čl. 16 odst. 2 písm. b) CISG je vyloučeno z působnosti CISG.[283]

5.2.2 Předsmluvní odpovědnost jako vnější mezera CISG

Vnější mezerou rozumíme situaci, kdy úmluva cíleně neupravuje určitý institut. Pokud CISG určitou otázku týkající se mezinárodní kupní smlouvy cíleně neupravuje či její úpravu explicitně vylučuje[284], užijí se normy rozhodného vnitrostátního práva určeného na základě

contrahendo Under the Vienna Sales Convention].RECHT DER INTERNATIONALEN WIRTSCHAFT 693, *passim* (1990) (F.R.G.), které ve svém článku citovala Lisa Spagnolo. (SPAGNOLO, *op. cit.,* s. 297-299).

[282] SPAGNOLO, *op. cit.,* s. 297-299.

[283] ROSSEN, HUMMELSHØJ PEDERSEN, NEUMANN, *op. cit.,* s. 9.

[284] Z působnosti CISG jsou explicitně vyloučeny určité druhy zboží (například vznášedla, lodě či elektrické energie), otázky platnosti smlouvy a přechodu vlastnického práva dle čl. 4 CISG či odpovědnost prodávajícího za smrt nebo ublížení na zdraví způsobené zbožím (čl. 5 CISG).

kolizních pravidel. Vnější mezery vznikají především jako důsledek politických rozhodnutí, kdy se smluvní státy dohodnou, že určitou otázku mezinárodní úmluvě nepodřídí.

Jak již bylo zmíněno výše, demonstrativní výčet vnějších mezer je zakotven v čl. 4 CISG. Demonstrativnost článku však ukazuje na fakt, že vnějších mezer úpravy může být mnohem více. Vnější mezerou může být právě i problematika culpa in contrahendo. Vždy je ale při aplikaci čl. 4 nutné vzít v potaz interpretační pravidla obsažená v čl. 7 odst. 1 CISG.

Většinou odborné veřejnosti je otázka předsmluvní odpovědnosti posuzována právě jako vnější mezera. Zastánce tohoto názoru lze, stejně jako v případě teoretiků vnitřní mezery, rozdělit do dvou frakcí. První skupina autorů formuluje otázku rozdělení vnitřních a vnějších mezer jako otázku vztahu mezi CISG a vnitrostátním právem. Honnold ke vtahu národního práva a CISG uvádí, že náhrada škody v předsmluvní fázi dle vnitrostátního práva je přípustná pouze tehdy, pokud soudy či rozhodčí tribunály určí, že je nepřípustná náhrada škody dle CISG. Z toho vyplývá, že Honnold považuje náhradu škody vzniklé před uzavřením smlouvy (tedy v principu otázku předsmluvní odpovědnosti) dle vnitrostátního práva a dle CISG za vzájemně se vylučující. Vzhledem k tomu, že však dovozuje absenci principu, na základě něhož by mohla být vyvozena úprava předsmluvní odpovědnosti ze strany CISG, zůstává tato úprava, včetně otázky náhrady škody, vnitrostátnímu právu. Dodává, že subsumpce otázek předsmluvní odpovědnosti pod předmět úpravy CISG vytvoří úpravu vágní, jež nepovede k cílené jednotnosti, kterou má tento instrument zaručit, nýbrž k pravému opaku.[285]

Podle Schlechtriema je pro vztah vnitrostátního právního řádu a CISG rozhodné, zda byla učiněna nabídka k uzavření smlouvy či nikoliv. Schlechtriem zastává názor, že jakmile byla učiněna nabídka k uzavření smlouvy, vnitrostátní právo upravující sjednávání smluv, včetně otázky předsmluvní odpovědnosti, ustupuje do pozadí a uplatní se úprava obsažená v CISG. Schlechtriem zároveň dodává, že CISG neobsahuje žádná ustanovení upravující vyjednávání o smlouvě předcházející učinění nabídky.[286] V závěru jasně uvádí, že předsmluvní otázka nespadá do předmětu působnosti CISG, neboť je primárně upravována vnitrostátním právem. Dokonce upozorňuje, že užití extenzivního výkladu a obecných principů k rozšíření působnosti CISG na fázi vyjednávání před učiněním nabídky je velmi nejisté a nebezpečné.[287]

---

[285] HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 4. vydání. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B. V., 2009. 713 s. ISBN 978-90-411-2753-2.

[286] Část II CISG sice nese název „Uzavírání smlouvy“, avšak soustředí se pouze na návrh na uzavření smlouvy a související problematiku. Otázce přechodzího vyjednávání stran se nevěnuje.

[287] V tomto ohledu odkazuje Spagnolo na SCHWENZER, Ingeborg a Peter SCHLECHTRIEM, ed. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 3. vydání. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-956897-0 a SCHLECHTRIEM, Peter. *The Borderland of Tort and Contract-Opening a New Frontier?* [online]. 1988, 10 [cit. 2023-05-28]. Dostupné z:

Druhá část teoretiků vyvozuje postavení předsmluvní odpovědnosti mimo působnost CISG především z historického vývoje úmluvy a odmítnutí návrhů zakotvení culpa in contrahendo při sestavování textu CISG.[288] Tím byly z působnosti CISG vyloučeny povinnosti stran v rámci sjednávání smlouvy. V potaz berou i finální podobu zakotvení zásady dobré víry, které zůstalo postavení pouhého interpretačního principu. Jako další argument autoři odkazují na rozdílnost mezi CISG a jinými instrumenty mezinárodního práva (typicky Principy UNIDROIT či PECL), které otázku dobré víry při předsmluvním vyjednávání (tedy v podstatě otázku předsmluvní odpovědnosti) výslovně upravují.[289] Taková úprava v CISG chybí, čímž dal dle příznivců této skupiny politický konsensus smluvních stran jasně najevo, že otázky předsmluvní odpovědnosti nemají být předmětem úpravy CISG.[290]

5.2.3 Názor autorky na postavení předsmluvní odpovědnosti v rámci CISG

Jak je vidět z rozličných přístupů popsaných výše, postavení dobré víry a související aplikace CISG na otázky předsmluvní odpovědnosti jsou velmi kontroverzním tématem. Vzhledem k mnoha názorovým proudům neexistuje jasná odpověď na to, zdali je opravdu možné aplikovat úmluvu i na samotný institut culpa in contrahendo. S ohledem na složitost celé situace považuji za vhodné stručně shrnout argumenty obou názorových skupin.

Hlavním argumentem pro zařazení předsmluvní odpovědnosti do režimu vnitřní mezery CISG bývá především zachování uniformity. V souladu s preambulí má být primárním cílem úmluvy odstraňování překážek v mezinárodním obchodě, čehož lze dosáhnout právě skrze jednotný přístup jednotlivých států. V tomto ohledu tedy dává smysl, aby měla CISG co nejširší působnost. Jednotnost by byla následně podtržena i uniformní judikaturou soudů smluvních států, která by se na základě aplikace CISG vyvinula.[291] Navíc je potřeba zmínit, že úprava předsmluvní odpovědnosti, jak jsem ukázala v kapitole 4, je v jednotlivých státech velmi rozdílná. Právě tyto rozdíly mohou při mezinárodním obchodě vnášet do vyjednávání nejistotu, neboť jedna strana nemusí znát právní úpravu státu strany druhé, jež může být za užití kolizních pravidel dovozena jako právní úprava rozhodná. Straně tak vznikají (zbytečné) transakční náklady v podobě nutnosti

---

https://cisgonline.org/files/commentFiles/Schlechtriem_21_CornellIntlLJ_1988_467.pdf. (SPAGNOLO, *op. cit.*, s. 304-305).

[288] Na diplomatické konferenci v roce 1980 bylo navrhováno, aby CISG obsahovala následující ustanovení: *„Where in the course of the preliminary negotiations or the formation of a contract a party fails in his duty to take reasonable care, the other party is entitled to claim compensation for his expenses.“*

[289] Blíže viz kapitola 6 této práce.

[290] SPAGNOLO, *op. cit.*, s. 304.

[291] GIL-WALLIN, *op. cit.*, s. 10.

obeznámení se s právním řádem státu strany protější.[292] Dále je možné pracovat s textem čl. 16 odst. 2 písm. b), který, pokud zobecníme podstatu jednání v něm obsaženém, označuje za protiprávní situaci, kdy jedna strana jedná v rozporu s důvodným očekáváním strany druhé, a to přesto, že toto důvodné očekávání sama vyvolala. Toto pravidlo je podstatou nejen kontinentálního pojetí předsmluvní odpovědnosti, ale také common law doktríny promissory estoppel. Podpořit výklad lze i na základě analýzy ustanovení čl. 4 CISG, který explicitně stanoví, že úmluva upravuje uzavírání smlouvy o koupi. Uzavření smlouvy je neodmyslitelně spojeno s předchozím vyjednáváním stran (včetně otázky předsmluvní odpovědnosti), které by mělo podléhat korektivu dobré víry. Už jen proto, že dobrá víra je uznávanou součástí vnitrostátního i mezinárodního smluvního práva.[293] Pokud tak strana během jednání či během samotného uzavírání smlouvy jedná v rozporu s dobrou víru, ponese za takové jednání odpovědnost. Na závěr lze dodat, že ač se tvůrci CISG rozhodli úpravu předsmluvní odpovědnosti do úmluvy nezahrnout, měla by se CISG, jakožto jeden z nejvýznamnější instrumentů v oblasti mezinárodního obchodu, vyvíjet, aby i nadále vyhovovala potřebám trhu a byla tak pravidelně aplikována co největším množstvím států.

Proti subsumování předsmluvní odpovědnosti pod režim CISG se dá naopak namítat historický vývoj vzniku dokumentu (jak je popsán výše). Aplikace CISG na problematiku culpa in contrahendo by tak šla nad rámec původního konsensu stran a rozšiřovala smlouvu směrem, který sami tvůrci zavrhli. Nutné je vzít v potaz také nejasné postavení samotné zásady dobré víry, která by měla být případným základem pro aplikaci CISG na předsmluvní odpovědnost. Pokud není ani pojetí této zásady jednotné, nemůže, v souladu s logickým argumentem *a maiori ad minus,* být jednotná ani aplikace CISG na předsmluvní odpovědnost. Lze zmínit také to, že CISG sama vůbec neupravuje předsmluvní fázi kontraktačního procesu předcházející učinění nabídky.

Ve prospěch zařazení předsmluvní odpovědnosti do režimu vnější mezery mluví především historický vývoj samotné úmluvy. Jak již bylo výše popsáno, zakotvení úpravy bylo navrhováno, ale nebylo přijato. Jedním z důvodů je i nejednotnost definice chování, jež zakládá předsmluvní odpovědnost. Vznikla by tak pravděpodobně velmi problematická definice, která by výklad úmluvy nesjednocovala, nýbrž fragmentovala dle přístupu jednotlivých vnitrostátních právních řádů k této problematice. Na podporu koncepce vnější mezery lze zmínit i judikaturu německých soudů. Samo Německo, jakožto rodiště doktríny předsmluvní odpovědnosti, aplikuje v rámci

[292] ROSSEN, HUMMELSHØJ PEDERSEN, NEUMANN, *op. cit.,* s. 11.

[293] Zakotvení obecného principu dobré víry najdeme i v preambuli Vídeňské úmluvy o smluvním právu. V anglickém originále: *„Noting that the principles of free consent and of good faith and the pacta sunt servanda rule are universally recognized“*.

soudních rozhodnutí na otázky související s culpa in contrahendo ustanovení BGB.[294] Tím soudy ukazují na to, že této problematiky se CISG netýká. Dále je nutné uvést i fakt, že ostatní mezinárodní instrumenty (Principy UNIDROIT, PECL) předsmluvní odpovědnost upravují. Autoři tak v jejich případě dali jasně najevo, že předmět úpravy zahrnuje i tyto otázky. Zároveň je velmi nebezpečné upravovat působnost CISG na základě dobré víry, jejíž samotné postavení, jak již bylo několikrát v této kapitole konstatováno, není jasné. Tato zásada je zmíněna pouze jednou v celém textu úmluvy (čl. 7 odst. 1 CISG), a proto jí nemůže být přikládán takový význam, který by umožňoval její užití k zahrnutí culpa in contrahendo do předmětu úpravy CISG.

Proti zařazení předsmluvní odpovědnosti do režimu vnější mezery stojí především argument nejednotnosti, která by vznikla na základě aplikace rozdílných vnitrostátních práv. Namítat lze i náklady stran v předsmluvní fázi jednání, o nichž jsem hovořila výše.

Jsem si vědoma, že úprava obsažená v CISG je výsledkem kompromisu jednání zemí z celého světa, jež mají velmi různorodé právní řády. Pokud není jednoznačná odpověď na otázku postavení dobré víry v rámci úmluvy, nemůže být exaktně zodpovězena ani otázka aplikace CISG na předsmluvní odpovědnost. Ve finále jde však především o to, aby byla CISG co nejpružnějším instrumentem a její užívání bylo v praxi co nejčastější. Právě v takovém případě může úmluva splnit svůj účel. Strany však nebudou chtít svůj smluvní vztah podřídit mezinárodní úmluvě, jejíž pravidla jsou nejasná a ponesou s sebou řadu nejistot. V rámci zachování právní jistoty se tak přikláním k většinovému názoru, že předsmluvní odpovědnost nespadá do působnosti CISG a bude upravena rozhodným vnitrostátním právem určeným dle kolizních norem. Nejednotnost pojetí institutu culpa in contrahendo v jednotlivých právních řádech je navíc například v Evropě odstraněna úpravou v rámci nařízení Řím II.

Ač se tedy mezinárodní obchod a potřeba jeho právní regulace v čase vyvíjí, neospravedlňuje dle mého názoru tento vývoj rozšiřování aplikace instrumentů v rozporu s původními záměry autorů. Samozřejmě dnes užíváme instituty, jejichž existence nemohla být v době vzniku úmluvy předvídána, nicméně mezi takové nespadá předsmluvní odpovědnost, jež byla samotnými autory již při vzniku CISG diskutována.

[294] ROSSEN, HUMMELSHØJ PEDERSEN, NEUMANN, *op. cit.,* s. 8.

6. Předsmluvní odpovědnost v praxi *lex mercatoria*

Přestože je kontraktační proces na mezinárodní úrovni z velké části upraven platným právem, považuji za nutné věnovat pozornost i nezávazným dokumentům, které se této problematice věnují. Praxe mezinárodního obchodu vytvořila různé nezávazné technicko-právní prostředky, jež překlenují rozdíly mezi jednotlivými právními úpravami a uzavírání smluv usnadňují. Takové prostředky jsou na rozdíl od platného práva flexibilnější, a proto jsou schopny lépe reflektovat vývoj mezinárodního trhu. Souhrn těchto prostředků v dnešní době tvoří zvláštní právní systém nezávislý jak na národních právech jednotlivých států, tak na právu mezinárodním – *lex mercatoria*[295].

Lex mercatoria je neostrým pojmem a mezi odbornou veřejností nepanuje shoda na tom, co všechno tento právní systém zahrnuje. Zpravidla jsou do něj řazeny mezinárodní obchodní zvyklosti, výkladová pravidla, vzorové smlouvy, obchodní podmínky, jakož i právní principy zakotvené v nezávazných mezinárodních instrumentech.[296] Nezávazné unifikační dokumenty mají v dnešním globalizovaném světě značný význam, a právě proto jim věnuji poslední kapitolu své práce.

6.1. Principy UNIDROIT

UNIDROIT je nezávislou nestátní organizací se sídlem v Římě, jejímž účelem je zkoumat potřeby a metody modernizace, harmonizace a koordinace soukromého a zejména obchodního práva mezi státy a skupinami států a formulovat jednotné právní nástroje, zásady a pravidla k dosažení těchto cílů.[297] Pravděpodobně nejdůležitějším nástrojem vytvořeným UNIDROIT jsou Principy UNIDROIT.

Za vznikem Principů UNIDROIT stálo přesvědčení, že jednotlivé vnitrostátní právní úpravy nejsou schopny vhodným způsobem upravovat mezinárodní obchod. Principy UNIDROIT postupně v preambuli a jedenácti kapitolách rozebírají problematiku uzavírání smluv, neplatnosti smluv, interpretace či plnění smluv. Nad rámec toho se věnují i nesplnění smluvních závazků a související odpovědnosti za škodu. Od prvního vydání Principů UNIDROIT v roce 1994 jejich

---

[295] Též označováno jako světové právo mezinárodního obchodu.

[296] KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; PFEIFFER, M.; RŮŽIČKA, K.; VYBÍRAL, P. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. 447 s. ISBN 978-80-7380-889-1. (s. 219-226).

[297] *International Institute for the Unification of Private law* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://www.unidroit.org.

popularita roste, a proto jsou pravidelně aktualizovány a doplňovány. Zatím poslední verze dokumentu je z roku 2016.

6.1.1 Působnost Principů UNIDROIT a jejich základní zásady

V souladu s preambulí dokumentu se Principy UNIDROIT aplikují na smlouvu v případě, kdy ji strany principům podřídí. Principy mohu být do smlouvy inkorporovány, nebo na ně smluvní strany odkážou. Zároveň mohou být aplikovány i v případech, kdy strany podřídí svou smlouvu „obecným principům smluvního práva“ nebo *lex mercatoria*. V takovém případě mohou Principy UNIDROIT upřesnit právní režim smlouvy. Principy UNIDROIT mohou být dále použity k doplnění a interpretaci mezinárodních právních instrumentů či norem vnitrostátního práva. Autoři vyzdvihují i roli Principů UNIDROIT jakožto návodu pro národní i nadnárodní zákonodárce.

Jak můžeme od dokumentu kontinentálního typu upravujícího smluvní závazkové vztahy očekávat, vůdčími zásadami jsou autonomie vůle stran a dobrá víra. Autonomie vůle zaujímá místo hned v prvním článku kodexu, který obdobně jako český právní řád stanoví, že strany mohou svobodně uzavírat smlouvy a určovat jejich obsah. V rámci smluvní autonomie mohou samozřejmě strany vyloučit aplikaci Principů UNIDROIT či některých jejich ustanovení, pokud není v principech stanoveno jinak (čl. 1.6 Principů UNIDROIT). Principy tak mohou být ohýbány a upravovány tak, aby co nejlépe vyhovovaly okolnostem předmětného smluvního vztahu. Toto nakládání je však dle Brödermanna omezeno zachováním závazných zásad, týkajících se poctivého jednání v mezinárodním obchodě.[298]

Dobrá víra a poctivost jednání jsou zakotveny v čl. 1.7 Principů UNIDROIT. Povinnost jednat při mezinárodním obchodě poctivě a v dobré víře je kogentního charakteru a strany ji nemohou při aplikaci Principů UNIDROIT smluvně omezit ani vyloučit. Brödermann však uvádí, že aplikační praxe ustanovení čl. 1.7 je minimální, neboť na většinu praktických otázek se vztahují vlastní speciální zásady popsané v rámci Principů UNIDROIT u jednotlivých institutů.[299]

Zásada dobré víry je v rámci principů ještě doplněna o povinnost konzistentního chování (čl. 1.8 Principů UNIDROIT). Pravidlo stanoví, že *„strana nemůže jednat v rozporu s dojmem, který vytvořila v druhé straně a na který ke své škodě druhá strana důvodně spoléhala“*.[300] Jedná

---

[298] BRÖDERMANN, Eckart. *UNIDROIT principles of international commercial contracts: an article-by-article commentary*. 2.vyd. Baden-Baden: Kluwer Law International, 2018. 527 s. ISBN 90-411-9956-X. (s. 27-28).

[299] BRÖDERMANN, *op. cit.*, s. 31.

[300] V anglickém originále: *„A party cannot act inconsistently with an understanding it has caused the other party to have and upon which that other party reasonably has acted in reliance to its detriment.“*

se o konkretizaci zásady dobré víry, kterou můžeme považovat za symbiózu kontinentální doktríny *venire contra factum proprium* a common law doktríny estoppel, to vše s přihlédnutím k obdobným zásadám v rámci nadnárodního kontextu. Porušení této zásady může dle Brödermanna vést ke ztrátě, pozastavení nebo změně práv či ke vzniku práv nových (typicky právo na náhradu škody).[301]

6.1.2 Předsmluvní odpovědnost ve světle Principů UNIDROIT

Zásada autonomie vůle je znovu konkretizována v ustanovení čl. 2.1.15 odst. 1 Principů UNIDROIT, které stanoví, že strana může svobodně jednat o smlouvě a neodpovídá za neuzavření takové smlouvy. Autonomie je však omezena hned druhým odstavcem, jež zakotvuje, že strana, která vede jednání o smlouvě nebo takové jednání přeruší ve zlé víře, odpovídá za škodu způsobenou druhé straně. Toto vymezení smluvní autonomie se snaží najít kompromis mezi common law pojetím předsmluvního vyjednávání a pojetím kontinentálním. Jednáním ve zlé víře se typicky rozumí situace, kdy strana započne jednání o smlouvě nebo v takovém jednání pokračuje, aniž by měla úmysl smlouvu uzavřít (čl. 2.1.15 odst. 3 Principů UNIDROIT). K vymezení zlé víry Brödermann vysvětluje, že zlá víra je obrácenou stranou mince víry dobré. Zahrnuje tak širší skupinu než pouze zjevně nečestné jednání či opomenutí.[302]

Obecným pravidlem pro náhradu škody je náhrada škody negativní. Jinak tomu může být v případech, kdy se strany například předem smluvně dohodnou na explicitní povinnosti jednat v dobré víře. K zakotvení takové povinnosti může dojít například v rámci *letter of intent* nebo dlouhodobé smlouvy. V takovém případě může být při porušení povinnosti jednat v dobré víře požadována náhrada škody pozitivní. Důkazní břemeno pak nese strana namítající zlou víru.[303]

V tomto místě se nabízí srovnání s českou právní úpravou. Jednání o smlouvě bez úmyslu ji uzavřít upravuje § 1728 odst. 1 OZ. Skutková podstata je zde v podstatě shodná s Principy UNIDROIT. Český právní řád pouze místo fráze „jednání v rozporu s dobrou víru“ užívá pojem „nepoctivé jednání“. Přerušení jednání o smlouvě při absenci dobré víry je zakotveno v § 1729 odst. 1 OZ. Ten však nad rámec úpravy v principech doplňuje, že jednání o smlouvě musí být ve stádiu, kdy se uzavření smlouvy jeví jako vysoce pravděpodobné.[304] V rámci tohoto ustanovení OZ můžeme dle mého názoru vidět i odraz povinnosti konzistentního jednání dle čl. 1.8 Principů UNIDROIT.

---

[301] BRÖDERMANN, *op. cit.*, s. 32-33.
[302] BRÖDERMANN, *op. cit.*, s. 55-57.
[303] Tamtéž.
[304] Blíže viz kapitola 2.

Druhou skutkovou podstatou týkající se předsmluvní fáze kontraktačního procesu je porušení důvěrnosti informací. V souladu s čl. 2.1.16 Principů UNIDROIT má strana povinnost neprozradit důvěrné informace, které během jednání získala od druhé strany. Takové informace nesmí ani zneužít ve vlastní prospěch. Zdali byla nakonec předmětná smlouva uzavřena či nikoliv, je v tomto ohledu irelevantní. Důvěrnou informací je taková informace, kterou strana za důvěrnou označí nebo u níž lze důvěrnost vyvodit z povahy informace. Podrobnější vymezení nakládání s takovými informacemi mohou obsahovat výslovné dohody nebo doložky v rámci smlouvy. V případě porušení této povinnosti vzniká straně odpovědnost za škodu. Náhrada škody v sobě obsahuje vydání toho, oč se nepoctivě jednající strana s využitím důvěrných informací obohatila.[305]

Oproti české právní úpravě není v rámci Principů UNIDROIT zakotvena obecná informační povinnost (§ 1728 odst. 2 OZ). Skutková podstata prozrazení či zneužití získaných důvěrných informací je v českém OZ zakotvena obdobně v § 1730 odst. 2 OZ, a to včetně vymezení náhrady škody.

6.2. Principy evropského smluvního práva

Principy evropského smluvního práva jsou nezávazným dokumentem z dílny Komise pro evropské smluvní právo. Komisi tvoří odborníci ze všech členských států pod vedením profesora Ole Landa.[306] Její snahou je uspokojit potřebu alespoň částečné unifikace obecné části závazkového smluvního práva za účelem usnadnění mezinárodních obchodů a jiných styků. PECL se snaží o nalezení společného jádra úpravy smluvních závazkových vztahů v rámci EU. Zároveň PECL vytváří základ pro možnou budoucí snahu EU o harmonizaci právních norem na poli závazkového práva. Autoři přitom při tvorbě dokumentu vycházeli nejen z práva jednotlivých členských států, ale například i z amerického UCC a RSC.[307]

6.2.1 Působnost PECL a jejich základní zásady

Působnost PECL je upravena na úplném začátku kodexu v čl. 1:101. PECL jsou především míněny k použití v rámci EU, a to tam, kde se smluvní strany dohodnou na inkorporaci principů do smlouvy nebo takovou smlouvu principům podřídí. Principy mají zároveň nejen mezinárodní

[305] BRÖDERMANN, *op. cit.*, s. 58.

[306] Komise pro evropské smluvní právo někdy nazývána též jako Landova komise.

[307] LANDO, Ole a Hugh BEALE, ed. *Principles of European Contract Law, Part I and II (Combined and Revised), prepared by the Commission on European Contract Law*. Haag, Nizozemsko: Kluwer Law International, 2000. 561 s. ISBN 90-411-1305-3.

využití, ale je možné je užít i pro vnitrostátní styk.[308] PECL předpokládají podřízení smlouvy jejich úpravě také v případě, kdy strany podřídí smlouvu „obecným principům smluvního práva“ či *lex mercatoria*, nebo pokud strany žádným způsobem neurčí rozhodné právo (čl. 101:1 odst. 3 PECL).[309] PECL lze zároveň aplikovat i na instituty související se smlouvou, a to i v případech, kdy právní řád státu takový institut řadí mezi mimosmluvní závazky.[310] Odstavec 4 ustanovení čl. 1:101 PECL závěrem stanoví schopnost principů vyplňovat mezery v právu zvoleném pro smlouvu jako rozhodné.[311] Vidíme tak téměř totožné vymezení působnosti jako v případě Principů UNIDROIT, jejichž aplikace však přesahuje hranice EU.

PECL, stejně jako Principy UNIDROIT, staví na zásadách smluvní autonomie a dobré víry. Zásada smluvní autonomie je zakotvena v čl. 1:102 PECL. Již ze systematiky dokumentu můžeme usuzovat na důležitost, kterou autoři smluvní volnosti přikládají. Strany mohou v souladu s čl. 1:102 odst. 1 PECL svobodně uzavírat smlouvy a určovat jejich obsah, pokud však dodrží zásadu dobré víry a poctivého jednání a závazná pravidla stanovená v rámci PECL. Smluvní autonomie tak není bezbřehá. V rámci smluvní autonomie mají strany zároveň možnost vyloučit aplikaci některých ustanovení PECL, pokud není stanoveno jinak (čl. 1:102 odst. 2 PECL).

Z pohledu této práce důležitější zásadou je zásada dobré víry a poctivého jednání, která je zakotvena v části 2 PECL, jež nese název „Obecné povinnosti“. Ustanovení čl. 1:201 odst. 1 vymezuje povinnost každé strany jednat v souladu s principem dobré víry a poctivosti jednání. Odstavec 2 pak zdůrazňuje nemožnost se od těchto povinností odchýlit. Autoři zároveň vymezují vzájemný rozdíl mezi zásadami. Zatímco dobrou vírou je míněna vnitřní subjektivní poctivost a spravedlnost subjektu, spravedlivé jednání je objektivní, navenek seznatelná spravedlnost. Komentář k ustanovení zároveň doplňuje, že dobrá víra se, stejně jako například v českém OZ, presumuje. Jednání v rozporu s dobrou víru pak musí být prokázáno.[312]

6.2.2 Předsmluvní odpovědnost ve světle PECL

Principy evropského smluvního práva s pojmem „předsmluvní odpovědnost“ nebo „culpa in contrahendo“ nepracují, avšak, obdobně jako Principy UNIDROIT, vymezují skutkové podstaty, jež svým obsahem spadnou (nejen) pod české pojetí tohoto institutu. PECL pro tyto

[308] ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. vydání, aktualizované a doplněné. Praha: ASPI, 2006. 556 s. ISBN 80-7357-196-X. (s. 237-238).
[309] Obdobný přístup vidíme u Principů UNIDROIT.
[310] Česká republika tímto způsobem řadí předsmluvní odpovědnost mezi mimosmluvní závazky.
[311] LANDO, BEALE, *op.cit.,* s. 95-99.
[312] LANDO, BEALE, *op.cit.,* s. 113-116.

skutkové podstaty vytvořily vlastní část kodexu nazvanou „Odpovědnost za jednání“[313]. Hned na začátku považuji za vhodné podotknout, že skutkové podstaty jsou obsahově téměř shodné s pravidly Principů UNIDROIT.

Základním ustanovením týkajícím se odpovědnosti v rámci předsmluvního stádia kontraktačního procesu je čl. 2:301 PECL. Odstavec 1 říká, že strana může svobodně jednat o smlouvě a nenese odpovědnost za její neuzavření. Tento postulát však opět neplatí bezvýjimečně. Strana, jež o smlouvě jedná nebo jednání o smlouvě ukončí v rozporu s dobrou vírou a zásadou poctivého jednání, odpovídá za škodu způsobenou druhé straně (čl. 2:301 odst. 2 PECL). V rozporu se zásadou dobré víry a poctivého jednání je zejména situace, kdy strana zahájí jednání o smlouvě nebo v takovém jednání pokračuje, aniž by měla úmysl smlouvu uzavřít (čl. 2:301 odst. 3 PECL). Škodou, za kterou bude nepoctivá strana odpovědná, se rozumí (i) výdaje vynaložené na uzavření smlouvy, (ii) vynaložená práce či (iii) ztráta z transakcí provedených na základě očekávané smlouvy. V některých případech se hradí i náhrada za ztrátu příležitosti. Poškozená strana však nemůže požadovat, aby byla náhradou škody uvedena do postavení, ve kterém by se nacházela, pokud by došlo ke splnění smlouvy. PECL tak odmítá náhradu škody ve výši pozitivní interese a stejně jako česká právní úprava se kloní k náhradě negativní škody.[314]

Na tomto místě je opět vhodné srovnat výše popsanou úpravu s českým OZ. Skutkovou podstatu jednání o smlouvě bez úmyslu ji uzavřít popisuje OZ v ustanovení § 1728 odst. 1 a její obsah je prakticky totožný s PECL. Zároveň i náhrada škody je v OZ také koncipována obdobně, kdy škodou budou především promarněné náklady na vyjednávání.

Druhou skutkovou podstatou související s odpovědností za jednání v předsmluvní fázi je porušení důvěrnosti informací dle čl. 2:302 PECL. Obdobně jako v českém právní řádu (§ 1730 odst. 2 OZ) platí, že pokud se strana během vyjednávání o smlouvě dozví od druhé strany důvěrné informace, má povinnost neprozradit tyto informace a nezneužít je pro vlastní účely. Nutno zdůraznit, že čl. 2:302 PECL nezakotvuje obecnou informační povinnost, jak ji známe z českého právního řádu (§ 1728 odst. 2 OZ), nýbrž se, stejně jako výše popsané Principy UNIDROIT, věnuje pouze informacím důvěrným. Vymezení důvěrné informace je shodné jako u Principů UNIDROIT. Náhrada škody vzniklé v důsledku porušení popsaných povinností v sobě může obsahovat náhradu vzniklé újmy a navrácení prospěchu, jež druhá strana získala prozrazením informace nebo jejím užitím k vlastnímu účelu. Analogicky náhradu škody upravuje

[313] V anglickém originále: *„Liability for negotiations“*.
[314] LANDO, BEALE, *op.cit.,* s. 189-191.

i český OZ, který vytváří koncept složené skutkové podstaty vázané kumulativně na získání prospěchu.[315]

6.3. Návrh společného referenčního rámce

Návrh společného referenčního rámce je další nezávazný dokument obsahující modelové definice, principy a normy evropského soukromého práva. Stejně jako v případě PECL se jedná o dokument vytvořený nezávislou skupinou akademiků a odborníků. Zdrojem pro DCFR byly především PECL a dále práce Studijní skupiny pro evropské soukromé právo. DCFR má širší záběr než PECL a v sedmi knihách postupně upravuje různé aspekty soukromého práva, od smluv po mimosmluvní závazky. Ze zmiňovaných dokumentů má tak nejširší záběr. [316]

6.3.1 Základní zásady a pojetí předsmluvní odpovědnosti

Stejně jako pro PECL a zásady UNIDROIT jsou základem pro DCFR zásada dobré víry a autonomie vůle stran. Zásady a následně i předsmluvní odpovědnost jsou zakotveny v knize II, která se věnuje smlouvám a obdobným právním aktům. Autonomie vůle je zakotvena v čl. II.-1:102 a její textace je totožná s textem čl. 1:102 odst. 1 PECL. Stejně jako v PECL a Principech UNIDROIT je i zde autonomie omezena zásadou dobré víry a poctivosti jednání.

Dobrá víra je v rámci DCFR zakotvena již na počátku kodexu v první knize, a to jako interpretační pravidlo pro celý DCFR (čl. I.-1:102). Dobrou vírou se dle DCFR rozumí *„standard chování, který se vyznačuje poctivostí, otevřeností a ohledem na zájmy druhé strany dané transakce nebo vztahu.“*[317] Dále je demonstrativně stanoveno, že v rozporu s dobrou vírou a poctivým jednáním je jednání strany, které je v rozporu s jejími předchozími prohlášeními nebo jednáním, pokud na ně druhá strana důvodně spoléhala (čl. I.-1:103 odst. 2 DCFR). Pod takovou skutkovou podstatu by bylo dle mého názoru možné zařadit situaci popsanou v ustanovení § 1729 odst. 1 OZ.

Ustanovení čl. II.-3:301 DCFR upravuje jednání v rozporu se zásadou dobré víry a poctivého jednání a jeho obsah je ve většině shodný s textací PECL. V prvním odstavci je opět

---

[315] ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; PELIKÁNOVÁ, I.; PELIKÁN, R.; BÁNYAIOVÁ, A. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V (relativní majetková práva 1. část)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.

[316] JANSEN, Nils a Reinhard ZIMMERMANN. “A European Civil Code in All But Name”: Discussing the Nature and Purposes of the Draft Common Frame of Reference. *Cambridge Law Journal* [online]. 2010, 69(1), 14 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://web-s-ebscohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=3806c209-d1a2-42e0-971d-18bc2d89ec3e%40redis. (s. 98-100).

[317] Čl. I.-1:103 odst. 1 DCFR.

zakotvena autonomie vůle. Druhý odstavec následně zakotvuje povinnost strany vést jednání v souladu s dobrou vírou a principem poctivosti. Ustanovení odst. 2 je kogentního charakteru a tato povinnost nemůže být smluvně omezena ani vyloučena. Navazující třetí odstavec, ve shodě s obsahem ustanovení čl. 2:301 odst. 2 PECL a čl. 2.1.15 odst. 2 Principů UNIDROIT, stanoví, že strana, jež o smlouvě jedná nebo takové jednání ukončí v rozporu se zásadou dobré víry a poctivého jednání, je odpovědná za škodu, která druhé straně v důsledku takového chování vznikla. Poslední odstavec čl. II.-3:301 DCFR je totožný s čl. 2:301 odst. 3 PECL a vymezuje rozpor jednání, kdy strana začne vyjednávání o smlouvě nebo v něm pokračuje, aniž by měla úmysl smlouvu uzavřít, s dobrou vírou. Se stejnou skutkovou podstatou pracují i Principy UNIDROIT v čl. 2.1.15 odst. 3, který však pracuje s pojmem zlá víra. Tak jako jsou jednotlivé skutkové podstaty jednání v rozporu s dobrou vírou převzaty z PECL, shodně jako v těchto principech je v DCFR vymezena i náhrada škody. Opět se hradí škoda negativní a její obsah je převzat z PECL (viz výše).

Stejně jako PECL, z něhož, jak vidíme výše, DCFR v tomto ohledu hojně čerpá, zakotvuje DCFR v čl. II.-3:302 porušení důvěrnosti informací. Základ skutkové podstaty je totožný a shodná je i samotná definice důvěrných informací. Odstavec 3 však nad rámec úpravy v PECL doplňuje, že strana, která důvodně předpokládá porušení povinnosti, může získat „preventivní soudní příkaz“, kterým se toto porušení zakazuje.[318] Náhrada škody je opět upravena shodně s PECL jako náhrada vzniklé újmy a vydání obohacení, které nepoctivá strana svým jednáním v rozporu s povinností neporušení důvěrnosti informací získala. Znovu vidíme shodu hlavního obsahu skutkové podstaty i s Principy UNIDROIT.

[318] V anglickém originále: *„A party who reasonably anticipates a breach of the duty may obtain a court order prohibiting it.“*

Závěr

Diplomová práce měla dvě hlavní ambice – poukázat na rozdílnost úpravy předsmluvní odpovědnosti v různých právních řádech a zároveň rozebrat unifikační snahy, jež se takové rozdíly snaží překlenout. Důraz byl kladen i na problematiku samotné definice předsmluvní odpovědnosti.

Jak vyplývá z textu práce, předsmluvní odpovědnost je velmi komplexním institutem. Zatímco česká právní úprava je v tomto ohledu poměrně podrobná a nevyplývají z ní žádné zásadní problémy, aplikace institutu culpa in contrahendo v praxi mezinárodního obchodu vzhledem k rozdílnosti jednotlivých právních řádů stále vyvolává více otázek než odpovědí.

Na srovnání vybraných právních řádů je vidět, že ani mezi právními řády, jež jsou si velmi blízké, nepanuje na definici právní odpovědnosti jednoznačná shoda. Rozdíly můžeme pozorovat i mezi Českou republikou a Německem. Ač český právní řád v mnohém čerpal z toho německého, předsmluvní odpovědnost je zakotvena odlišným způsobem. Zatímco dle naší právní úpravy je předsmluvní odpovědnost mimosmluvním závazkem, jež vzniká naplněním jedné z pěti skutkových podstat vymezených v OZ, německé právo ji považuje za smluvní institut. Německé pojetí stojí na tezi, že mezi stranami vzniká při započetí kontraktačního procesu zvláštní závazkový vztah (kvazi) smluvní povahy. Rozdílná je pak i úprava kolizní problematiky. Tyto rozdíly jsou nicméně v praxi mezinárodního obchodu irelevantní, a to vzhledem ke sjednocené úpravě kolizních norem v rámci unijního nařízení Řím II.

Právní řády systému common law naopak institut předsmluvní odpovědnosti vůbec neznají. Nabízí však doktrínu promissory estoppel, jež předsmluvní odpovědnost v jistých ohledech nahrazuje. Nutno zároveň podotknout, že americké pojímání doktríny promissory estoppel je mnohem širší než britské, ze kterého historicky vychází. Ve vztahu k USA nutno zmínit i Portoriko, které má diametrálně odlišnou úpravu tohoto institutu než ostatní státy federace, neboť vytváří smíšené právo obsahující prvky common law i práva kontinentálního typu.

Kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti je pak nejproblematičtější právě ve Spojených státech amerických. Neexistence jednotného federálního mezinárodního práva soukromého vytváří roztříštěný právní řád sestavený z vnitrostátních práv jednotlivých států. Problematičnost kolizní úpravy vychází zejména z toho, že v rámci federace nepanuje shoda na tom, zdali je promissory estoppel institutem smluvním či mimosmluvním. K další fragmentaci dochází souběžným používáním dvou různých restatements, jež stanoví odlišná pravidla. Spojené království, které v rámci kontinuity a usnadnění styků s EU po brexitu přebralo úpravu obsaženou v nařízeních Řím I a Řím II, aktuálně stále řeší finální přístup k zachovanému právu EU. Návrh zákona, jehož hlavním účelem je zrušení převážné části zachovaného práva EU, se však dle

dostupných informací nevztahuje na nařízení Řím I a Řím II. Jejich přejatá podoba by tak měla být součástí britského práva i nadále.

Odlišně od všech výše zmíněných právních řádů přistupuje k problematice Ukrajina, která vytváří jakousi hybridní právní úpravu na pomezí common law a kontinentálního přístupu. Vzhledem k aktuální situaci na Ukrajině a snaze této země o vstup do EU jsem považovala za vhodné pojednat i o tomto právním řádu. Nutno zhodnotit, že pokud by se Ukrajina skutečně měla stát členem EU nebo podobného společenství západních států, její právní řád bude muset projít transformací, která umožní alespoň základní soulad s právem ostatních států společenství.

I přes všechny rozdílnosti nás globalizace nakonec donutila najít kompromisy i mezi právními řády, jež jsou postaveny na diametrálně odlišných základech. Tyto kompromisy bohužel v mnoha případech vytváří ve vztahu k předsmluvní odpovědnosti problematickou úpravu, jejíž výklad je fragmentován rozličnými pohledy jednotlivých vnitrostátních právních řádů. Tento konflikt byl nejlépe demonstrován na otázce vnitřních a vnějších mezer CISG. Z rozličných přístupů autorů k této problematice je vidět, že souboj uniformity a autonomie vůle jednotlivých států nemá v reálném světě jednoznačného vítěze.

Unifikační instrumenty se však za účelem vytvoření fungujícího mezinárodního trhu snaží alespoň o překlenutí největších rozdílů. Nutno zmínit unifikační snahy také v rámci nezávazných instrumentů tvořících *lex mercatoria*, jimž jsem se v práci věnovala. Nejvýznamnější roli hrají Principy UNIDROIT, jež můžou být využity nejen jako rozhodná úprava pro specifickou smlouvu, nýbrž také jako interpretační a doplňovací nástroj ve vztahu k unifikačním nástrojům mezinárodního práva.

Osobně se domnívám, že potřeba unifikace stále stoupá. Jak bylo ukázáno v posledních kapitolách práce, konflikty vznikají i v rámci unifikovaných dokumentů. Těžko si tedy představit, jak by státy došly ke shodě bez nich. Podporou pro můj závěr mohou být i fungující unifikační počiny v rámci Evropské unie. Není samozřejmě možné sjednotit veškerou právní úpravu států, neboť tím by byla potlačena jejich suverenita i autonomie vůle. Základní pravidla by však dle mého názoru sjednocena být měla. Ekonomická provázanost světa je čím dál větší a tuto provázanost by měla v hrubých obrysech následovat také unifikace právních norem esenciálních pro funkční mezinárodní obchod.

Seznam zkratek

BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
CISG	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
DCFR	Návrh společného referenčního rámce
Dohoda o vystoupení	Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii
EGBGB	Einführungsgesetz zum BGB
EU	Evropská unie
Nařízení Brusel I bis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nařízení o dědictví	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení
Nařízení Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
Nařízení Řím II	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy
OZ 1964	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
PECL	Principy evropského smluvního práva
Principy UNIDROIT	UNIDROIT Principy mezinárodních obchodních smluv
RFCL	Restatement (First) of Conflict of Laws
RSC	Restatement (Second) of the Law of Contracts
RSCL	Restatement (Second) of Conflict of Laws
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Spojené království	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
UAOZ	Zákon č. 435-IV ze dne 16. února 2003, občanský zákoník Ukrajiny

UAZMPS	Zákon Ukrajiny č. 2709-IV ze dne 23. června 2005, o mezinárodním právu soukromém
UCC	Uniform Commercial Code (Jednotný obchodní zákoník)
UNCITRAL	Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo
UNIDROIT	Mezinárodní institut pro sjednocení soukromého práva
USA	Spojené státy americké
Ústava USA	Ústava Spojených států amerických
VBZMPS	Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995
ZMPS	Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Mezinárodní právo soukromé evropských zemí: překlady předpisů mezinárodního práva soukromého s poznámkami a související informace*. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-309-7.

BRÖDERMANN, Eckart. *UNIDROIT principles of international commercial contracts: an article-by-article commentary*. 2. vydání. Baden-Baden: Kluwer Law International, 2018. 527 s. ISBN 90-411-9956-X.

BŘÍZA, Petr, BŘICHÁČEK, Tomáš, FIŠEROVÁ, Zuzana, HORÁK, Pavel, PTÁČEK, Lubomír, SVOBODA, Jiří. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, ISBN 978-80-7400-528-2.

CALLIESS, Gralf-Peter. *Rome Regulations Commentary*. Second edition. Nizozemsko: Kluwer Law International, 2015. ISBN 978-90-411-4754-7.

DANNEMANN, Gerhard a Reiner SCHULZE. *German Civil Code: Bürgerliches Gesetzbuch (BGB).* Baden Baden: C.H. Beck, 2020. 2322 s. ISBN 978-3-406-70035-4.

DICKINSON, Andrew. *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-contractual Obligations.* New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-928968-4.

DOBIÁŠ, P a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Leges, 2013. 528 s. ISBN 978-80-87576-94-6.

HAY, Peter, Patrick J. BORCHERS a Symeon C. SYMEONIDES. *Conflict of Laws*. 5. vydání. Spojené státy americké: WEST PUBLISHING CO., 1992. ISBN 978-0-314-91160-5.

HONNOLD, John O. *Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention*. 4. vydání. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International B. V., 2009. 713 s. ISBN 978-90-411-2753-2.

HRÁDEK, Jiří. *Předsmluvní odpovědnost: culpa in contrahendo*. Praha: Auditorium, 2009. Studie (Auditorium). ISBN 978-80-903786-9-8.

HUBER, Peter. *Rome II Regulation: pocket commentary*. Mnichov: Sellier European Law Publishers, 2011. Pocket commentaries. ISBN 3-86653-902-9.

HULMÁK, M. a kol.: *Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054)*. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2014. 334 s. ISBN 978-80-7400-535-0.

HULMÁK, Milan, VLČEK, Karel. Obecná informační povinnost při sjednávání smlouvy – 1. část. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20, č. 17, s. 602-608. ISSN 1210-6410.

JANOUŠKOVÁ, Anežka. Rozsah a limitace odpovědnosti za ukončení vyjednávání o smlouvě bez spravedlivého důvodu. *Právní rozhledy*. 2016, č. 23-24, s. 807-816. ISSN 1210-6410.

KRÖLL, S.; MISTELLIS, L.; PERALES VISCASILLAS, P. *UN convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG): a commentary*. 2. vydání. Mnichov: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-3-406-71455-9.

KUČERA, Z.; PAUKNEROVÁ, M.; PFEIFFER, M.; RŮŽIČKA, K.; VYBÍRAL, P. *Mezinárodní právo soukromé*. 9. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2022. 447 s. ISBN 978-80-7380-889-1.

LACKO, Pavel. *Nariadenie Rím I: komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-745-7.

LANDO, Ole a Hugh BEALE (ed.). *Principles of European Contract Law, Part I and II (Combined and Revised), prepared by the Commission on European Contract Law.* Haag, Nizozemsko: Kluwer Law International, 2000. 561 s. ISBN 90-411-1305-3.

LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I: obecná část (§ 1-654): Komentář*. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021. ISBN 978-80-7400-852-8.

MALACKA, M.; HALLA, S.; HRNČIŘÍKOVÁ, M. *CISG: (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží)*. Komentář. Praha: Leges, 2021. ISBN 978-80-7502-514-2.

MCKENDRICK, Ewan. *Contract Law*. 11. vydání. Londýn: PALGRAVE, 2015. ISBN 978-1-137-47579-4.

NOVÝ, Zdeněk. Princip „poctivosti“ dle Draft Common Frame of Reference jako inspirace pro výklad § 6 odst. 1 návrhu občanského zákoníku. *Právní rozhledy*. 2012, roč. 20 č. 2, s. 46-54. ISSN 1210-6410.

PAUKNEROVÁ, M.; ROZEHNALOVÁ, N.; ZAVADILOVÁ, M. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 700 s. ISBN 978-80-7478-368-5.

PELIKÁN, Martin. K některým otázkám předsmluvní odpovědnosti v praxi. *Obchodněprávní revue*. 2017, č. 5, s. 129-133. ISSN 1803-6554.

PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník: Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-747-7.

ROZEHNALOVÁ, N; DRLIČKOVÁ, K. a kol. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží – ano či ne?* Brno: Masarykova univerzita, 2012. 268 s. ISBN 978-80-210-5956-6.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-971-0.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Právo mezinárodního obchodu*. 2. vydání, aktualizované a doplněné. Praha: ASPI, 2006. 556 s. ISBN 80-7357-196-X.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Závazky ze smluv a jejich právní režim: (se zvláštním zřetelem na evropskou kolizní úpravu)*. Brno: Masarykova univerzita, 2010. ISBN 978-80-210-5240-6.

SCHWENZER, Ingeborg a Peter SCHLECHTRIEM, ed. *Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods (CISG)*. 3. vydání. New York: Oxford University Press, 2010. ISBN 978-0-19-956897-0.

SKŘEJPEK, Michal a Petr BĚLOVSKÝ. *Bona fides*. Praha: Vodnář, 2000. ISBN 80-85889-33-1.

SKŘEJPEK, Michal. *Římské soukromé právo: systém a instituce*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-334-6.

SYMEONIDES, Symeon C. *American Private International Law*. Nizozemsko: Kluwer Law International, 2008. ISBN 978-90-411-2742-6.

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J.; PELIKÁNOVÁ, I.; PELIKÁN, R.; BÁNYAIOVÁ, A. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek V (relativní majetková práva 1. část)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.

TICHÝ, Luboš. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2017. 412 s. ISBN 978-80-7400-649-4.

TICHÝ, Luboš. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy Řím II: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-716-3.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

BARAZARTE, Virgilio a Jonas EWEN. *Application of the German culpa in contrahendo doctrine in the legal system of the United States, Italy and Venezuela* [online]. 26 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: http://static.baolawfirm.com.vn/upload/big/1_20120622_085321__ulpa_in__ontrahendo_in_English_Law.pdf.

BARNETT, Randy E. a Mary E. BECKER. Beyond Reliance: Promissory Estoppel, Contract Formalities, and Misrepresentations. *Hofstra Law Review* [online]. 1987, 54 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://chicagounbound.uchicago.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=11423&context=journal_articles.

Brexit. *GOV.UK* [online]. Londýn [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.gov.uk/government/news/the-retained-eu-law-revocation-and-reform-bill-2022.

ELIF YILDIRIM, Ayşe. *The Concept Of Pre-Contractual Duties And A Comparison Between The Draft Common Frame Of Reference, English And Turkish Legal Systems* [online]. 2017, 18 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/847141.

FEDORKO, M.S.; KANZAFAROVA, I.S. *The Institute Of Pre-Contractual Liability In The Light Of Recodification Of Civil Legislation Of Ukraine* [online]. 2020, 10 [cit. 2023-03-07]. Dostupné z: http://pd.onu.edu.ua/article/view/217598/219239.

GIL-WALLIN, Silvia. Liability under Pre-contractual Agreements and Their Application under Colombian Law and the CISG. *Nordic Journal of Commercial Law* [online]. 2007, 17 [cit. 2023-05-19]. Dostupné z: https://iicl.law.pace.edu/sites/default/files/bibliography/silvia_gil-wallin.pdf.

HAYES, Adam. *What Is Misrepresentation? Types and How It Works* [online]. 2022 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/terms/m/misrepresentation.asp.

International Institute for the Unification of Private law [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://www.unidroit.org.

JANSEN, Nils a Reinhard ZIMMERMANN. "A European Civil Code in All But Name": Discussing the Nature and Purposes of the Draft Common Frame of Reference. *Cambridge*

Law Journal [online]. 2010, 69(1), 14 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://web-s-ebscohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=3806c209-d1a2-42e0-971d-18bc2d89ec3e%40redis.

KESSLER, Friedrich a Edith FINE. Culpa In Contrahendo, Bargaining In Good Faith, And Freedom Of Contract: A Comparative Study. *Harvard Law Review* [online]. 1964, 77(3), 49 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://heinonline-org.ezproxy.is.cuni.cz/HOL/Page?public=true&handle=hein.journals/hlr77&div=33&start_page=401&collection=usjournals&set_as_cursor=4&men_tab=srchresults.

KRONKE, Herbert. The Un Sales Convention, The Unidroit Contract Principles and the Way Beyond. *Journal of Law and Commerce* [online]. 25(451), 15 [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/kronke.pdf.

KUCHER, Alyona N. *Pre-Contractual Liability: Protecting The Rights Of The Parties Engaged In Negotiations* [online]. 2004, 42 [cit. 2022-11-25]. Dostupné z: https://www.law.nyu.edu/sites/default/files/upload_documents/Kucher-paper.pdf.

MANTELLI, Marcello. *United Kingdom: negotiations and pre-contractual liability* [online]. 2021 [cit. 2023-03-09]. Dostupné z: https://imantelli.eu/en/united-kingdom-negotiations-and-pre-contractual-liability-in-common-law-systems/.

MATULA, Z. *Culpa in contrahendo*. [online]. Wolters Kluwer (dříve ASPI) [cit. 2023-3-6]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

MIRMINA, Steven A. A comparative survey of culpa in contrahendo, focusing on its origins in Roman, German, and French law as well as application in American law. *Connecticut Journal of International Law* [online]. 1992-1993(Vol. 8), 33 [cit. 2022-12-20]. Dostupné z: www.heinonline.org.

MORGAN, Susan M. A comparative analysis of the doctrine Of Promissory Estoppel In Australia, Great Britain And The United States. *Melbourne University Law Review* [online]. 1985, (15), 20 [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: http://classic.austlii.edu.au/au/journals/MelbULawRw/1985/7.pdf.

MUSY, Alberto M. The Good Faith Principle in Contract Law and the Precontractual Duty to Disclose: Comparative Analysis of New Differences in Legal Cultures. *Global Jurist Advances* [online]. 2001, 1(1), 21 [cit. 2023-03-12]. Dostupné z: https://heinonline-

org.ezproxy.is.cuni.cz/HOL/Page?collection=journals&handle=hein.journals/globjur1&id=188&men_tab=srchresults.

POPOV, Yuri, *Преддоговорная ответственность: culpa in contrahendo, promissory estoppel, деликт (Pre-contractual Liability: Culpa in Contrahendo, Promissory Estoppel, Delict)* [online]. 2014 [cit. 2023-3-7]. Dostupné z: https://ssrn.com/abstract=3480078.

Practical Law Dispute Resolution. *Brexit: implications for civil justice and judicial co-operation* [online]. 2023 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-019-0548.

PRACTICAL LAW. *Misrepresentation*. In. https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/9-107-6848?transitionType=Default&contextData=(sc.Default).

ROSSEN, Anne, Marie HUMMELSHØJ PEDERSEN a Thomas NEUMANN. How Far Does the Dynamic Doctrine Go? Looking for the Basis of Precontractual Liability in the CISG. *Nordic Journal of Commercial Law* [online]. 2020, 32 [cit. 2023-05-19]. Dostupné z: https://web-pebscohost-com.ezproxy.is.cuni.cz/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=e732effe-ee56-4de8-80cd-8f97a0d1aa5b%40redis.

SPAGNOLO, Lisa. *Opening Pandora's Box: Good Faith and Precontractual Liability under CISG* [online]. 50 [cit. 2023-05-17]. Dostupné z: http://ssrn.com/abstract=1350088.

Status: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG). *United Nations Commission On International Trade Law* [online]. [cit. 2023-05-16]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/salegoods/conventions/sale_of_goods/cisg/status.

Stažení výhrady ČR k Úmluvě OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží a k Dodatkovému protokolu k Úmluvě o promlčení při mezinárodní koupi zboží. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. [cit. 2023-05-17]. Dostupné z: https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/cigs/stazeni-vyhrady-cr-k-umluve-osn-o-smlouvach-o-mezinarodni-koupi-zbozi-a-k-dodatkovemu-protokolu-k-umluve-o-promlceni-pri-mezinarodni-koupi-zbozi--234091.

STRAUSS, Peter. *Due Process* [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/due_process.

The Heritage Guide to the Constitution [online]. [cit. 2023-03-13]. Dostupné z: https://www.heritage.org/constitution.

UNCITRAL. *Digest of Case Law on the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods*. 2016. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/cisg_digest_2016.pdf.

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení

Smlouva o fungování Evropské unie

Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník)

Einführungsgesetz zum BGB (uváděcí zákon k BGB)

Zákon č. 435-IV ze dne 16. února 2003, občanský zákoník Ukrajiny

Zákon Ukrajiny č. 2709-IV ze dne 23. června 2005, o mezinárodním právu soukromém

European Union (Withdrawal) Act 2018

European Union (Withdrawal Agreement) Act 2020

The Law Applicable to Contractual Obligations and Non-Contractual Obligations (Amendment etc.) (EU Exit) Regulations 2019

Jurisdiction, Judgments and Applicable Law (Amendment) (EU Exit) Regulations 2020/1574

Uniform Commercial Code

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží

4. Seznam použitých právně nezávazných dokumentů

Návrh společného referenčního rámce

Principy evropského smluvního práva

Restatement (First) of Conflict of Laws

Restatement (Second) of Conflict of Laws

Restatement (Second) of the Law of Contracts

UNIDROIT Principy mezinárodních obchodních smluv

5. Seznam použité judikatury

Česká republika

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 2002, sp. zn. 30 Cdo 1251/2002

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2006, sp. zn. 29 Odo 1166/2004

Nález Ústavního soudu ze dne 6. listopadu 2007, sp. zn. II. ÚS 3/06

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2008, sp. zn. 31 Cdo 3177/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. února 2012, sp. zn. 23 Cdo 2613/2010

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2014, sp. zn. 25 Cdo 1206/2014

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. října 2016, sp. zn. 25 Cdo 337/2015

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 25 Cdo 462/2018

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. července 2018, sp. zn. 25 Cdo 1214/2018

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. října 2018, sp. zn. 25 Cdo 856/2018

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. února 2019, sp. zn. 21 Cdo 3722/2017

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. května 2020, sp. zn. 18 Co 17/2020

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. března 2021, sp. zn. 25 Cdo 1267/2020

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. května 2021, sp. zn. 25 Cdo 15/2021-779

Soudní dvůr Evropské unie

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. října 1976, LTU, 29/76, EU:C:1976:137

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. prosince 1998, Embassy Limousines & Services v. Parlament, T-203/96, EU:T:1998:302

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. září 2002, Tacconi, C-334/00, EU:C:2002:499

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. května 2007, Citymo v. Komise, T-271/04, EU:T:2007

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. listopadu 2011, Homawoo, C-412/10, EU:C:2011:74

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 21. ledna 2016, ERGO Insurance a Gjensidige Baltic, C-359/14, EU:C:2016:40

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 14. července 2016, Granarolo, C-196/15, EU:C:2016:559

Zahraniční rozhodnutí

Rozhodnutí Říšského soudu ze dne 7. prosince 1911, sp. zn. RGZ 78/239

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Ukrajiny (*Верховний Суд України, Verkhovny Sud Ukrayiny*) ze dne 10. března 2021, sp. zn. 753/731/16

Rozhodnutí ve věci *Walford v Miles* [1992] 2 AC 128

Rozhodnutí ve věci *Regalian Properties Plc v. London Docklands Development Corporation* [1995] 1 WLR 212

Rozhodnutí Nejvyššího soudu státu Wisconsin ve věci *Hoffman v. Red Owl Stores, Inc.* ze dne 2. března 1965, 26 Wis. 2d 683 (Wis. 1965)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci C*ohen v. Cowles Media Co*. ze dne 24. června 1991, 501 U.S. 663 (1991)

Rozhodnutí US District Court for the District of Puerto Rico ve věci *Satellite Broadcasting Cable, Inc. v Telefónica de España* ze dne 13. října 1992, 786 F. Supp. 1089 (1992)

Rozhodnutí Odvolacího soudu USA ve věci *Ysiem Corp. v. Commercial Net Lease Realty, Inc.* ze dne 1. května 2003, 328 F.3d 20 (1st Cir. 2003)

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států ve věci *Allstate Insurance Co. v. Hague* ze dne 13. ledna 1981, 449 U.S. 302, 101 S. Ct. 633 (1981).

6. Seznam ostatních zdrojů

Evropský zákoník o smlouvách

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém

Retained EU Law (Revocation and Reform) Bill

Předsmluvní odpovědnost v závazkových vztazích s mezinárodním prvkem

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje problematice předsmluvní odpovědnosti v závazkových vztazích s mezinárodním prvkem. Důraz je kladen především na rozbor přístupu vybraných zahraničních právních řádů, a to Německa, Spojeného království, Spojených států amerických a Ukrajiny, avšak také na unifikační snahy usilující o překlenutí rozdílů mezi jednotlivými vnitrostátními úpravami.

Předsmluvní odpovědnost je velmi komplexním institutem. Zatímco česká právní úprava je v tomto ohledu poměrně podrobná a nevyplývají z ní žádné zásadní problémy, aplikace institutu culpa in contrahendo v praxi mezinárodního obchodu stále vyvolává více otázek než odpovědí.

Aplikace institutu v mezinárodním prostředí je problematická především kvůli rozličnému pojímání culpa in contrahendo v jednotlivých zemích. Nejmarkantnější je rozdíl mezi přístupem právních řádů kontinentálního systému a právních řádů common law. Common law, jež předsmluvní odpovědnost jako právní institut vůbec nezná, pracuje s doktrínou promissory estoppel, která je v některých situacích schopna nahradit chybějící institut culpa in contrahendo. Rozdílná je samozřejmě i kolizní úprava předsmluvní odpovědnosti, a to především vzhledem k tomu, že některé státy ji pojímají jako smluvní institut (Německo), jiné naopak jako mimosmluvní institut (Česká republika).

Práce se v posledních dvou kapitolách věnuje i unifikačním dokumentům, jež se snaží o odbourání překážek mezinárodního obchodu. Nejvýznamnějším z nich je bezpochyby Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která upravuje hmotněprávní problematiku mezinárodních kupních smluv. Explicitně však neupravuje předsmluvní odpovědnost. Z toho důvodu vznikají vzhledem k čl. 7 odst. 2 CISG spory o to, zda je možné úmluvu na předsmluvní odpovědnost aplikovat (tedy zařadit institut do režimu vnitřní mezery) či nikoliv (tedy zařadit institut do režimu mezery vnější). Ač se většina odborné veřejnosti přiklání k tomu, že culpa in contrahendo je mimo působnost CISG, existují i opačné názory, kterým je samozřejmě v práci věnován prostor. Závěrem nejsou opomenuty ani unifikační snahy v rámci *soft law* dokumentů, jako jsou Principy UNIDROIT, Návrh společného referenčního rámce a Principy evropského smluvního práva.

Klíčová slova: předsmluvní odpovědnost, závazkové vztahy s mezinárodním prvkem, dobrá víra

Precontractual liability in obligations with an international element

Abstract

The thesis deals with the issue of precontractual liability in contractual relations with an international element. The focus is mainly on an analysis of the approach of selected foreign legal systems, namely Germany, the United Kingdom, the United States of America and Ukraine, but also on unification efforts aimed at bridging the differences between the individual national regulations.

Precontractual liability is a very complex legal institution. While Czech law is relatively detailed in this respect and no major problems arise, the application of *culpa in contrahendo* in international trade practice still raises more questions than answers.

The application of the concept in the international environment is problematic mainly due to the different conceptions of *culpa in contrahendo* in individual countries. Most striking is the difference between the approach taken by continental and common-law legal systems, respectively. Common law, which does not recognize precontractual liability as a legal institution at all, works with the doctrine of promissory estoppel, which in some situations is able to replace the missing institution of *culpa in contrahendo*. Of course, the conflict-of-laws rules on precontractual liability also differ, especially since some states treat it as a contractual institution (Germany), while others treat it as a non-contractual institution (Czech Republic).

In its last two chapters, the thesis takes a look at unification documents that seek to remove barriers to international trade. The most important of these is undoubtedly the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, which regulates the substantive law of international sales contracts. However, it does not explicitly address precontractual liability. For this reason, in view of Article 7(2) CISG, disputes arise as to whether the convention can be applied to precontractual liability (i.e. whether the concept should come within the purview of the internal gap regime) or not (i.e. whether the concept should come within the purview of the external gap regime). While the majority of the scholarly community is inclined to locate *culpa in contrahendo* outside the scope of the CISG, there are also opposing views, which are of course given space in the thesis. Finally, the thesis does not neglect to address unification efforts within soft-law documents such as the UNIDROIT Principles, the Draft Common Frame of Reference and the Principles of European Contract Law.

Key words: precontractual liability, obligations with an international element, good faith